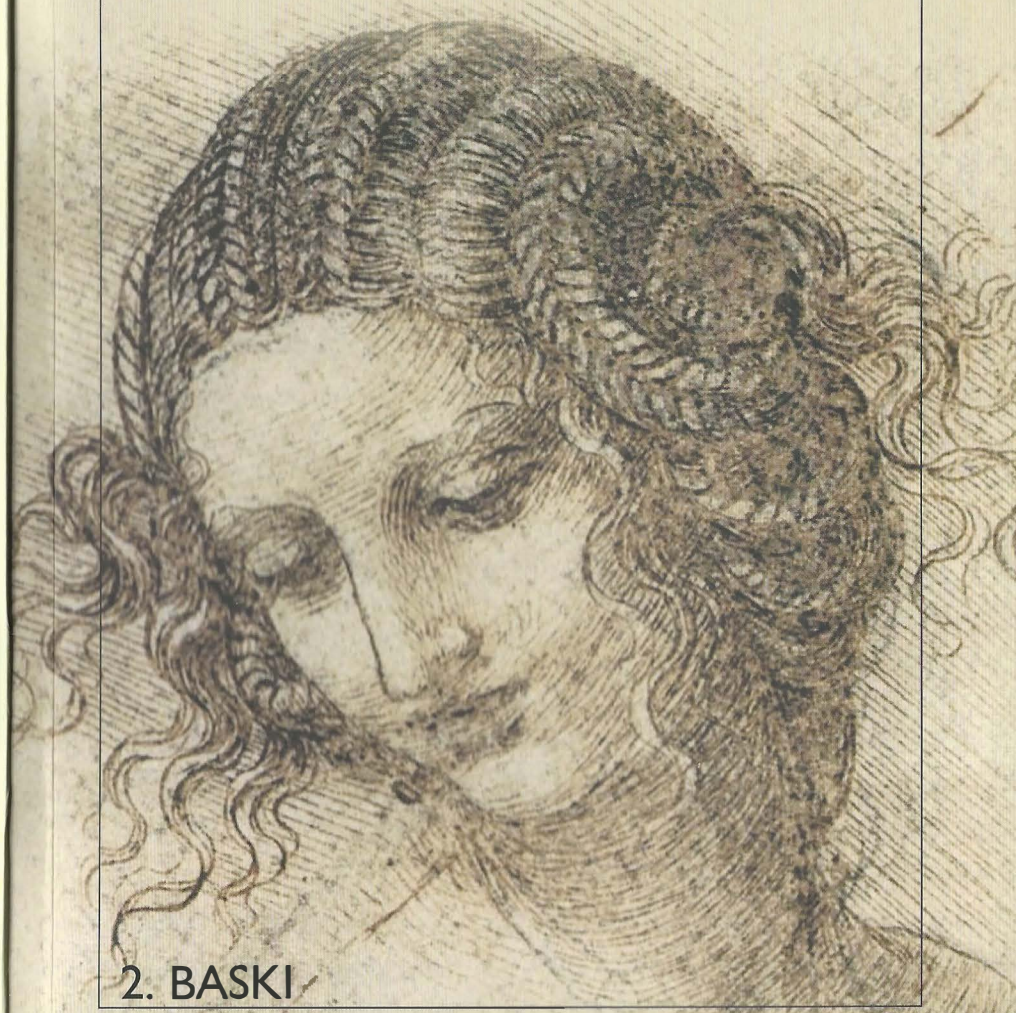
ZEYNEP AVCI

Aşk Meleği*

Öykü

2. BASKI

*SEL

ZEYNEP AVCI • AŞK MELEĞİ *

AŞK MELEĞİ*

ZEYNEP AVCI, 1947'de doğdu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (İdari Bilimler) ve İstanbul Üniversitesi'nde (Sosyoloji) okudu. 1966'da çalışma yaşamı başladı.

1966-1994 yılları arasında *Cumhuriyet, Yeni İstanbul, Hürriyet, Kelebek, Milliyet* gazetelerinde, *Yazko Edebiyat, Yazko Somut*, Toplumsal Tarih Vakfı'nın çıkardığı *İstanbul* dergilerinde muhabirlik, röportaj yazarlığı, dış haberler ve magazin servisi şefliği, yazı işleri müdürlüğü, genel yayın müdürlüğü yaptı. 2000-2005 yılları arasında İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde idari asistan, sonra da öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Yayımlanmış Kitapları: Kötü Bir Yaratık (*Öykü, Yazko 1983*), Ahşap Köşkün Hanımefendisi (*Öykü, Can Yayınları 1986*), Bir Kadının Güncesinden Sayfalar (*Afa Yayınları 1989*), Gılgamış (*Oyun, Mitos Boyut Yayınları 1997*), Aşk Meleğinin İşleri (*Öykü, İletişim Yayınları 1998*), A'dan Z'ye Abidin Dino (*Biyografi, YKY 2000*), Suskun Güneş (*Öykü, Sel Yayıncılık 2007, 2. baskı 2012*).

Çevirileri: Oscar Nasıl Wilde Oldu? (*Elliot Engel, Sel Yayıncılık, 2011*) Giacomo Joyce (*James Joyce, Sel Yayıncılık 2011*), Kwaidan (*Lafcadio Hearn, K Yayınları 2004*), Rappaccini'nin Kızı (*Nathaniel Hawthorne, K Yayınları 2003*).

Sahnelenen Oyunları: Gılgameş (*Ankara Devlet T. 1996, İstanbul Şehir T. 2003, Anatolie Toneel Groep Anvers, Belçika 2004*), Memo'nun Önlenemez Yükselişi (*Semaver Kumpanya 2003*).

Sahnelenen Tiyatro çevirileri: İki Efendinin Uşağı, Onikinci Gece, Venedik Taciri, Kısasa Kısas, Abélard ve Héloise, Molly Sweeney.

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85 Faks: (0212) 516 97 26

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

*SEL YAYINCILIK: 331
ISBN 978-975-570-339-8

AŞK MELEĞİ
Zeynep Avcı
Öykü

© Sel Yayıncılık, 2007

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı

Birinci Baskı: Kasım 2007
İkinci Baskı: Mayıs 2012

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Zeynep Avcı

AŞK MELEĞİ

Öykü

İçindekiler

Aşk Meleği
Misafir 7
Komşu 22
Neşe 39
Orkideler 55

Ahşap Köşkün Hanımefendisi
Üç Hanımefendi için 85
Emirgan'daki ahşap köşk 91
Muzaffer meleğin kararı 99
Kayısı gülleri 103
Cenaze alayı 109
Balıkçı ile Şebboylar 114
Kristal bardaklar 121
Ölü şapkalar 124
Asma ile çınar ağacı 128
Eldivenler 133

Misafir

(Tavukgöğsü kazandibi)

Tek bir çantayla gittim o eve. Sanki kapı dışarı edilmeye peşinen razıydım. Ne yaptığımın ayırdında mıydım? Sanmıyorum. Galiba, gecikmiş bir maceraya atılmanın sarhoşluğu içindeydim. O ise çocuk gibi sevinçliydi.

"Kokulu çay yapayım sana" demişti. Yaptı. Misafir fincanlarını çıkardı büfeden. Gümüş bir tepsiyle çay servisini getirdi, önüme koydu. Gülümsüyordu.

Kocasının arkadaşıydım. Rahmetliyi uğurladığımız gün mezarlıktan çıkarken rastlaştık. Taksinin içinde, tek başına oturuyordu. Şoför elini koltuğun sırtına atmış, bekler gibiydi. Eğildim, camdan içeri baktım.

"Gelsenize" dedi, ince bir gülüş, kırık bir sesle.

Daha önce üç-dört kez konuşmuş olmalıyız, fazla değil. Yine de, mezarlığın kasvetinden sonra yumuşacık gülümseyen o çehreyi görmek iyi geldi bana.

"Kocasını tanıyan birini görünce sevinmiştir. Avunmak ister" diye düşündüm.

Yaşını başını almış insanlar ölümü kolay kaldırır gibi görünürler, ama birinin hayatınızdan ansızın çıkıp gidivermesi yaşlandıkça daha zor gelir insana. Yalnızlık duygusu yoğunlaşmıştır da ondan.

Açtım taksinin kapısını, şoförün yanına oturdum. Döndüm, geri baktım. Ağlamadığından emin olunca içim rahatladı.

"Birini mi bekliyorsunuz?" diye sordum.

"Yok..." dedi.

Başını cama doğru çevirdi. Boşluğa konuşur gibiydi.

"Birini beklemiyorum ama.... Nereye gideceğimi de bilmiyorum" diye mırıldandı.

Yakası kürklü, açık renk bir manto giymişti. Kısa saplı bir çantayı sıkı sıkı tutmuş, kucağına bastırmış, büzülüp oturmuştu koltuğun köşesine.

"Kızlarım mezarlığa gelmediler" dedi.

"Kadınlar gelmez zaten" dedim ben de.

Üzülmüş müydü?

"Sizi nereye bırakalım?" diye sordum.

Taksi şoförü bana bakmıyordu, dikiz aynasından ona göz atıp duruyordu.

"Beyoğlu'na doğru gitsek..." dedi.

Taksi şoförü benimle ilk kez konuştu.

"Taksim'e mi abi?"

Başımı salladım.

Böylece kendimizi Beyoğlu kaldırımlarında bulmuştuk. Şaşkındım. Kızlarına gideceğini, ya da evine dönüp yalnız başına kalacağını, ağlayacağını sanıyordum. Ama yanımda yürüyordu işte. Kısacık adımlarla, bir genç kız çevikliğiyle bana ayak uydurmaya çalışıyordu. Yüksek topuklu ayakkabılar giymiş olduğunu taksiden çıkarken fark ettim. Bir ara sendeledi, düşecek gibi oldu. Kolumu uzattım.

"Rahat yürürsünüz" dedim.

İtiraz etmeden koluma girdi. Yürüyorduk da, nereye gidiyorduk? Soramıyordum. Sonunda o konuştu.

"Tavukgöğsü yemek istiyorum, Saray'da" dedi. "Uzun zamandır gelmemiştim buralara."

Doğrusunu isterseniz, muhallebicileri sevmem. Muhallebicinin kokusunu bile sevmem. Ama çaresiz, kol kola girdik Saray'dan içeri.

Bir köşe masa buldu, sırtını duvara verip oturdu. Eldivenlerini çıkardı, yanına koydu. Çantasını açtı. Gümüşlü bir el aynası çıkardı. Yüzünü iyice inceledi. Kaşlarını düzeltti, saçlarını toparladı. Her şeyin yolunda olduğuna inanmıştı. Çantayı yanına koydu ve beni hatırlayıp gözlerimin içine bakarak gülümsedi.

"Ne iyi ettik de geldik" dedi.

Ben de gülümsemeye çalıştım.

"Fırsat olmadı, söyleyemedim" diye kekeledim. "Başınız sağ olsun. Ne diyeyim, bilemiyorum."

Boynunu büktü.

"Siz sağ olun. Belliydi böyle olacağı. Nasıl da şişmanlamıştı. Fark ettiniz herhalde."

Sıkılmıştım.

"Çok söyledik" diye homurdandım, "Ne içkiden kısta, ne yemekten."

Sonra münasebetsiz bir lakırdı çıkıverdi ağzımdan.

"Böreklerinize dayanamadığını söylerdi hep."

Allah kahretsin! Söylenecek laf mıydı bu? Telaşla yüzüne baktım. Gülüyordu! Hem de utangaç bir genç kız gibi, elini ağzına kapatarak. "Ben börek yapamam ki!" diye adeta kıkırdadı. "Doğru dürüst yemek bile yapamam ben. Birkaç şey bilirim, hepsi o. Pasta bilirim, kek bilirim. Ama rahmetli hiç sevmezdi pastayı, keki."

Gülüşü karşısında bön bön bakakalmış olmalıyım.

"Gidip yufka alır, kendi yapardı börekleri."

Yine kıkırdadı. "Sigara böreği bile sarardı bazen; ben de kızartırdım. Nasıl kızartacağımı o öğretti. Haklısınız. Böreği pek severdi."

O hâliyle inanılmayacak derecede masumdu. Başını sallayarak içini çekti. "Demek herkese börek yaptığımı söylüyordu."

Gözlerini yine gözlerime dikti. "Ne iyi adamdı, değil mi?"

Bereket versin benim sarığıburma ile onun kazandibi tam vaktinde yetiştiler. Acıklı şeyler konuşmaya hiç dayanamıyorum. Hele son yıllarda... Gözlerimin yaşardığı bile oluyor; utanıyorum. Kocası iki gün önce ölmüş bir kadının karşısında, üstelik bir muhallebicide gözlerim yaşarırsa fena hâlde bozulacağımı bildiğimden tabağıma gömdüm

kendimi. O ise bir süre sessiz kaldı, tatlısını yedikten, bir bardak da su içtikten sonra bana baktı.

"Bir tane daha yesem, ayıp olur mu?"

Sevinerek, "Yok canım!" dedim.

Hemen garsonu çağırıp bir tane daha istedim. Nasıl da kolay seviniyordu... Oysa ben, ağlayıp sızlayacak, yüreğimi biraz daha burkacak diye hâlâ korkuyordum.

Evet, haklıydı kadın. Kocası iyi adamdı. Üstelik zevk adamıydı. Cömertti, neşeliydi. Hayatı severdi, sevdirirdi. Onun gibi arkadaş benim için bir kurtuluştu. Sıkıntılı günlerime hiç dayanamazdı. Beni kaptığı gibi içkili bir lokantaya atar, dubleleri birbiri ardına sıralayıp fıkra üstüne fıkra patlatır, beni kahkahalara boğana kadar uğraşırdı. Bir gün bile suratının asıldığını görmemiştim. Dertli olduğu zaman ne yaptığını bilmezdim. Bu yüzden de kendimi suçlu hissediverdim. Onun da sıkıntılı günleri olmuştu elbette. Ama ben bir kez bile akıl edip sormuş muydum, "Bir derdin var mı?" diye.

Hayırsızdım ben.

"Neşeli adamdı" deyiverdim.

O ise, aynı sakin hâliyle, ikinci kazandibinden bir kaşık daha aldı. Durakladı sonra.

"Neşeliydi. Üzülmeyi hiç sevmezdi" dedi. "Ya hastalansaydı, acı çekseydi? Hiç yakışmazdı ona. Böyle ölüm dostlar başına."

Bu kadın beni gerçekten şaşırtıyordu. Adamın neden neşeli olabildiğini yavaş yavaş anlıyordum. Yine de, engelleyemediğim bir tedirginlik vardı içimde. Konuşacak şey bulamıyordum.

İkinci kazandibi de bittikten sonra onu evine bırakmayı önerdim.

"Beni Beyoğlu'na getirdiğiniz için teşekkür ederim" dedi.

Yüzünde o genç kız ürkekliği vardı. Ben götürmemiştim ki onu... Kurcalamadım.

Bu kez kendiliğinden girdi koluma. Taksiye kadar konuşmadan yürüdük. Kapıyı açtım. İçeri giriyordu ki, döndü bana baktı. Geliyor muyum diye miydi o bakış? Her neyse... Ben de bindim.

Uzunca bir süre gittikten sonra, "Kocanızın bekâr arkadaşlarından biri olarak, bugüne kadar sizi daha yakından tanıma fırsatını bulamamış olmama çok üzüldüm" deyiverdim.

Böyle uzun bir cümleyi bir çırpıda nasıl söyleyebilmiştim?

Yan yana oturuyorduk. Okşamaya benzeyen bir dokunuşla kolumu tuttu. "Arkadaşlarının çoğu bekârdı galiba," dedi, "ya da ben öyle sanıyordum. Ev toplantılarını hiç sevmezdi. Eğlence dediğin, erkek erkekle, kadın kadınla."

Artık tanıyordum o cilveli kıkırdamayı.

Evinin önüne geldiğimizde inip ona kapıyı açmamı beklediğini –nasılsa– biliyordum. Bacaklarını bitiştirerek değdirdi ayaklarını kaldırıma. Sonra elini uzattı. Tutup çektim. Kaldırımda vedalaştık. Beni eve çağırmasını beklemiyordum. Yine de onu oracıkta bırakıp boş taksiye binmek içimden gelmiyordu. Ayrıldık. Bir çağrı beklediğimi fark ettim. Kaldırımda durdum, ardından baktım. Terkedilmişliğin hüznü içindeydi gibi görünüyordu gözüme. O çıtı-pıtı, kırılgan hâliyle eve girişini seyrettim. Taksiye döndüğümde içimde tanımadığım bir boşluk vardı.

Sık sık iş değiştiren biriyimdir. Alırım, satarım. İş değiştirdiğim sıklıkla da batarım. Kocası o batık günlerimin en canlı rengiydi. Bir yerde duramayışımdan, bir işe bağlanamayışımdan yakınmayan tek dostum oydu.

Vakit geçti. Galiba uzunca bir vakitti. İşlerim yine kötü gidiyordu. Ev sahibimle o gün de kavga etmiştim. Sabahlara kadar video seyrediyorum diye, kapı aralığında yaka-

layıp azarlamıştı beni. Apartmanın huzurundan, bekâr adama ev verdiği için karısının dırdırından söz edip durmuştu. Canım sıkılmıştı. Bir de bankamın bilekleri altınlarla süslü müdiresiyle kavga edince, kapkara suratla attım kendimi bir sinemaya. Torunum olacak yaşta çocuklarla masaldan beter bir film seyrettikten sonra baktım ki can sıkıntım yerinde duruyor. Sanki bir yere yetişecekmişim gibi koşturmaya başlamışım. Sonra aceleme şaşıp durakladım. Nereye gidebilirdim? Çökmekte olan akşamın puslu gökyüzüne dalmışken aklıma o geldi. N'olurdu arasaydım? Kızmayacağından emindim de, ne diyecektim?

Telefon kabininin önünde durmuş, kafamın karışıklığına çare arıyordum. Düşünmekten vazgeçip daldım içeri. Hoş bir "Allo!" ile çıktı karşıma. Önce tutuldum, kekelemiş bile olabilirim. Adımı söyleyince ahenkli bir "Aaaa!" çekti. Kırk yıllık dost gibi söyleşmeye başladı. Kar bastırınca nasıl da sıkıntı çekmiş... Borular donmamış mı? Susuzluktan evcek mahvolmuşlar. Tek heceli cevaplarla dinliyordum.

"Eeee nerelerdesiniz?" deyince, kendime geldim.

Uzakta değildim ama...

"Gelsenize, bir çay yapayım size. İçiniz ısınır" dedi.

Yüreğimde bir kabartıyla, hoplaya zıplaya fırlamışım dışarı.

Kendimi açık pembe, kadife bir koltukta oturmuş, ev sahibimle kavgamı anlatırken buldum. Bir yandan limonlu çayını karıştırıyor, bir yandan kahkahalar atıyordu.

"Ay, ne aptal adam!" dedi. "Vurup kapıyı gitseydin. Ne yapardı acaba ev sahibin?"

Düşündüm; haklıydı galiba. Hem, ev sahibi ne karışırdı evimde film seyretmeme? Boynu bükük hissettim kendimi. İşlerimin kötü gittiğini, o yüzden de kimseye diklenecek hâlim olmadığını söyledim. Eteklerini savurarak kalktı. Fincanları alıp mutfağa giderken seslendi bana.

"Sen de çek, çık o evden. Ev mi yok?" dedi.

"Yok!" diye seslendim peşinden. "Bekârım deyince bütün kapılar yüzüme kapanıyor. Kaç defa böyle oldu. Yoruldum artık."

Elinde iki fincanla geri döndüğünde, yerine oturmadan önce önümde durdu. Bir tuhaf bakıyordu.

Fincanları bırakmadan, "Sen de yalnızsın, ben de" dedi. "Gel, benim kiracım ol. Ev benim; kim karışır?"

Sesimin titremesini engellemeye çalışarak, "Yok canım. Olur mu?" gibi bir şeyler söylemiş olmalıyım. Yüzüne neden sonra bakabildim. Ciddiydi.

"Niye olmasınmış?" dedi, "Ben korkuyorum zaten bu koca evin içinde. Bir köşede bir can bulunduğunu bilirsem, içim rahat eder."

Ertesi gün çantamı alıp gittim evine. O zaman da çayın kokulusunu yaptı. İşte böyle başladı her şey.

Evin sakin bir odasını ayırmıştı. Her şey vardı odada: Küçük bir masa, küçük bir dolap, ayna, hatta çiçekli örtüleri olan kocaman bir koltuk. Çantamı yatağın üstüne bırakıp etrafa bakınırken, kendimi sakin bir limana sığınmış yorgun bir tekne gibi hissettim. Yanımdaydı. Perdeleri açtı, arka bahçedeki bir ağacı gösterdi.

"Baharda gelinlik giyer, bembeyaz olur" dedi.

Önceleri pijamayla koridora çıkmaya bile utanıyordum. Tepeden tırnağa giyineceğim diye, tuvalete zor yetiştiğim çok oldu. Bunu anlayınca bastı kahkahayı.

"A-aaa! Deli! Hiç mi pijamalı adam görmedik?"

Yavaş yavaş odama el attığını fark ediyordum. Bir gün ceketimi askıya asılmış buluyor, bir başka gün gömleğimi yıkanmış, ütülenmiş, gardroptaki yerini almış görüyordum. Bütün bunlar konuşulmadan olup bittiği için teşekkür de edemiyordum.

Bir iş için geç vakte kadar Karaköy'de kalmış, sonra da

birkaç arkadaşla meyhanede iki tek atmıştım. Çıktığımda, kaldırımda Rus votkaları, Ermeni konyakları, ucuz şampanyalar satan bir adam yolumu kesti.

"Abi, şampanyanın hası burada."

Ona bir armağan almayı hiç düşünmemiş olmama şaştım. Sevinmeyi bu kadar iyi bilen birine böyle bir fırsatı neden hiç tanımamıştım? Şişelerden birini koltuğumun altına sıkıştırıp uyumamış olmasına dua ederek evin yolunu tuttum. Bunun bahanesi yoktu. En iyisi her şeyi olduğu gibi anlatmaktı.

Salonda televizyon seyrediyor, sık sık yaptığı meyveli pastalardan yiyordu. Şampanyayı gösterdim.

"O da ne?" dedi.

"Şampanya" dedim.

"Aaaa! Niye? Yoksa iyi bir iş mi kıvırdın?" diye sordu.

Anlattım yolumu kesen adamı. Ona armağan almamış olduğumu fark edince utandığımı da anlattım. Sabahlığının eteklerini kıvırarak kalktı. Yanıma geldi. Elini uzatıp yanağımı okşadı. Sonra koluma girdi, beni büfeye doğru sürükledi.

"Gel de güzel kadehler seç. Bu evde şampanya hiç içilmedi."

Şişeyi bitirdik. Zaten içkiliydim; şampanya başımı iyice döndürmüştü. Hiç düşünmeden sedire, yanı başına oturmuş, başımı dizlerine dayamışım. Tam hatırlamıyorum neler dediğimi. Başımı okşuyor, küçük kahkahalar atıyordu.

Sonra beni kaldırdı, koluma girdi, belime sarıldı, koridora çıkardı. Derken kendimi yatağında buldum. Soydu beni, sabahlığını çıkarıp yanıma uzandı. Sıkıca sarılmışım ona. Sonrasını hatırlamıyorum. Yıllardır böylesine derin, böylesine deliksiz uyumamıştım. Sabah bebek gibi uyandım. Yatağın ayak ucuna oturmuş saçlarını tarıyordu.

"İşin gücün yok mu senin? Bu saate kadar uyunur mu?" derken gülüyordu.

Kaç ay sürdü, hatırlamıyorum. Hayatımda ilk kez, ömrümün neredeyse sonunda eve koşmanın keyfini tadıyordum. İşlerim düzelmişti. Bekâr arkadaşlarımla yaşadığım geceler azalmış olsa bile, onların da tadı değişmiş, hatta artmıştı. Gecenin kaçında dönersem döneyim, uyanık buluyordum onu. Beni bekler gibi olmuyordu üstelik. Kendi kendine fal açıyor, ya da film seyrediyordu. Geldiğimi fark etmemiş gibi yaptığı da oluyordu. Beni salonda görünce küçük korku çığlıkları atıp damağını kaldırıyor, "Aman! İnsan bi öksürür! Ödümü koparttın!" diye fıkırdıyordu.

Kendime dikkat eder olmuştum. Giyimim, kuşamım başkalaşmıştı. Küçük seslerle, küçük laflar atıyordu.

"Gördün mü, şu köşedeki mağazada ucuzluk başlamış. Bir gömlek vardı, erkek olsam durmaz, alırdım. Nasıl da tiril tiril."

Her şey öyle sakin, öyle lekesiz, öyle rahattı ki, başka türlüsü yaşanmamıştı sanki. Kaptırmıştım kendimi günlerimin ışıltısına. Geçmişim sanki bana ait değildi, geleceğimse ilahi bir güvence altına alınmış gibiydi.

Öyle değilmiş.

İş yerimden aradı beni. Günün ortasıydı. Sesi bozuktu.

"Çok mu işin var?" diye sordu.

Yoktu işim; olsa da koşardım ya.

"Gelebilir misin?" diyordu.

Salondaki pembe koltuğa büzülmüş, oturuyordu. Her zamanki pırıltı yoktu yüzünde. Bakışları cenaze sonrası gördüğüm hâlinden de donuktu. Koltuğun kıyısına oturdum.

"Hayrola? Hasta, filan mısın?"

Başını salladı.

"Değilim, turp gibiyim."

Gülümsemeye çalışıyordu. Durum iyice tatsız olmalıydı. "Bir haber aldım" dedi. "Büyük kızımın kocası iflas etmiş. Malına, mülküne haciz gelmiş."

Bunun ne demek olduğunu henüz kestiremiyordum.

"Vah, vah!" diyebildim sadece.

Sinirli bir kahkaha attı.

"Böyle olacağı belliydi. Budalanın biridir" dedi. "Ona değil, bize vah vah!" diye ekledi.

Anlamamıştım tabii.

"Bize ne?" dedim.

Yaralı bir hayvan gibi baktı yüzüme.

"Evlerine, eşyalarına el koymuşlar. Gidecek yerleri yok."

Kaz kafama dank etmişti nihayet.

Karşı koltuğa geçip oturdum. O ise kalktı.

"Sana bir kahve yapayım."

Durdurdum. "Gitme. Konuşalım" dedim.

Söz dinledi, oturdu. Yüzüme baktı. "Ne var ki konuşacak? Geliyorlar işte."

Ne olabileceğini kavrayamıyordum. O sırada kestirebildiğim tek şey, hayatımızın eskisi gibi olmayacağıydı. Fazlalığımı hissediverdim. "Toplanayım" dedim.

İlk kez bakışlarının bu denli sertleştiğini görüyordum.

"Hayır!" dedi. "Olmaz öyle şey."

Çaresizce sordum: "Başka ne yapılabilir ki? Kızınla damadın buraya geliyorlarsa, oda lazım. Evde topu topu iki yatak odası var."

Sesi ciddiydi.

"Sen bu evde oda işgal eden biri değilsin. Sen benim hayat arkadaşımsın. Kocamın dostuydun. Düzenini bozdun, buraya geldin. Ben istedim diye. Olmaz öyle şey. Gidemezsin!"

İyi de, başka çare göremiyordum. Kalktı, yanıma geldi. Gülümsüyordu yine. İçim rahatladı.

"Boş ver" dedi, "Ben birden telaşlandım, lüzumsuz yere. Gelirlerse gelirler. O odayı boşaltır, veririz."

Geldiklerinde ben yoktum. Benim odayı derlemiş, to-

parlamış, kendi odasına taşımış.

"Benim bu evde bir misafirim var. Siz gelince benim odama taşındı" deyivermiş.

Onlara pasta da yapmış. Gecenin bir vaktinde, aslında ayaklarım geri geri giderek, vardım eve. Kapıyı çaldım ilk kez, oysa hep kendi anahtarımla açardım. Sırtında sabahlığı, yüzünde gülücüğü, dudakları çilek renginde, açtı kapıyı.

"Ah! İşte geldi!" diye içeri seslendi.

"Sana pasta ayırdım."

Göz kırptı.

"Ahududulu. Gelsene!"

Suratımda gergin bir sırıtışla salona girdim. Kızı yerinden bile kımıldamadı. Damat, pasta tabağını büfenin üstüne bırakıyordu, arkası dönüktü. Hafifçe başını çevirip "iyi akşamlar" dedi.

Tanıştırıldık. Oturup pastamı yedim, kahvemi içtim. Şehrin sorunları üstüne üç-dört kelime edildi. Sonra ikisi de çok yorgun olduklarını söyleyerek kalktılar. Odalarına, yani benim eski odama gittiler.

Hemen gelip kucağıma oturdu. "Bütün geceler bizim" dedi. "Bunlar fazla dayanamazlar, yemek yiyip uyurlar. Televizyonlarını alacaklılardan kaçırmışlar, çok isterlerse odalarında seyrederler."

Hayatımız aynıydı, ama saatlerimiz değişmişti. Gece yarısı lahmacun bulup getiriyordum ona. Birasını köpürtüp içerken, divana bağdaş kuruyor, sanki gün yeni başlamış gibi, tatlı tatlı söyleşiyordu benimle. Yine de sabah kabusu çekilir gibi değildi. Damatla ben aynı saatlerde evden çıkmak zorundaydık. Birbirlerinden hoşlanmayan iki otel gediklisi gibiydik. Tuvaletin önünde kabaca selamlaşıyor, çay bile içmeden fırlıyorduk evden. Kızına gelince... Beni yok sayıyordu. Yemeğe birlikte oturmak gerektiğinde, sofrayı o kuruyorsa, beni ev halkından saymıyor, masaya sa-

dece üç tabak koyuyordu. Birkaç kez kendi tabağımı, çatalımı mutfaktan taşıdıysam da, sonra vazgeçtim. Onların bulunduğu sofraya asla oturmamaya karar vermiştim.

Konu-komşu, aile çevresi arasında adım "Misafir"di. Evin iki yatak odası varken, o misafirin nerede kaldığını kimse sormuyor muydu? Sorarsa sorsun... Annelerinin namusunu kurtarmak için başka çare bulabilecek kadar yaratıcı değillerdi besbelli.

İstemiyordum onu üzmeyi. Onu bırakmayı da istemiyordum. Bir daha nasıl bulacaktık birbirimizi? Kaç günümüz kalmıştı göz göze bakacak? Düşünüyor, sıkılıyor, sıkıntıma bir çare bulamayınca utanıyordum. Ben ne işe yaramaz, ne budala bir adamdım... Beni kapı dışarı etse, yeriydi. Ama etmiyordu.

Sonra patlama noktası geldi çattı. Gerilimli bir akşam yemeğinde, sofranın çevresinde hep birlikte surat asıyorduk. Yemeğe davetli olduklarını söylemişler, biz de ona göre davranıp baş başa bir yemeğe hazırlanmıştık. Ama ne olduysa oldu, davet iptal edildi. Özene bezene hazırladığı yemekleri istemeye istemeye bölüşmek zorunda kalmıştık. Yemek mi yedik, zehir mi? Bana herkes birbirini öldürmek üzere gibi geliyordu. O yine de güleç çehresini koruyor, hatta arada bir bana bakıp ötekilere belli etmeden göz kırpıyor, masanın altından bacağımı okşuyordu. Can sıkıntımı hafifletmek çabasında olduğunu düşünüyordum.

Henüz tatlıya ya da meyveye sıra gelmemişti sanırım. Sofradaki çatal kaşık gürültülerini dinleyerek başımı tabağa gömmüş, dalıp gitmiştim. Onun biraz gergin, biraz heyecanlı sesiyle irkildim, başımı kaldırdım.

"Size bir sürprizimiz var" diyordu kızına.

"Biz" ne demek? Beni mi kastediyordu? Sürpriz yapacak hâl mi kalmıştı bende?

En az kızıyla damadı kadar meraklanmıştım. Kendimce merakımı sakladığını sanarak yüzüne baktım. Göz kırptı.

"Zamanı geldi, değil mi? Artık açıklayalım" dedi.

Yüreğim ağzımda, usulca,

"Yaaa, iyi olur" dedim.

Dedim de, neyi açıklıyorduk?

Bir heyecanla yerinden kalktı, odadan çıktı.

Kızıyla damadı gözümün içine bakıyorlardı. Gülümsedim. Hayatımda hiç bu kadar aptalca gülümsememiş olmalıyım.

Aynı heyecanla odaya döndüğünde elinde küçük bir kutu vardı. Damada baktı. Gözlerinin içi gülerek, o bildik cıvıltısıyla konuştu.

"Bu sürprizde size de iş düşüyor. Tabii, lûtfederseniz" dedi.

Kutuyu açtı, damada uzattı.

Birbirine kırmızı kurdeleyle bağlanmış alyansları görünce hepimiz donakalmıştık.

Damat benimkinden de budala bir sırıtışla karısına baktı. "Demek... Yani siz..." diye mırıldandı.

Kızı şaşkınlığını çabuk atmış, hayreti inanılmaz bir hızla öfkeye dönmüştü.

"Anne!" diye, adeta çıkıştı. "Ne demek oluyor bu?"

Cevap verirken karşısındaki öfkeyi görmezlikten geldiği gibi, dünyanın en olağan şeyinden söz ediyormuşcasına rahattı.

"Nişanımızı damadımın takmasını istiyoruz" dedi.

"Nişan mı takacak? Ama anne!"

"Evet canım, haklısın. Biz de güzel bir tören yapmayı düşündük ama, ben dedim ki, aile içinde, biz bize.... Daha iyi. Öyle... kalabalıklara gelemiyorum artık."

Kıkırdadı: "Yaşlandım mı, ne?"

Kızı öfkesini hâlâ boşaltamamıştı.

"Anne! Nişan da nesi?"

"Ah, şekerim, bunu söyleyeceğini vallahi tahmin ettim. Eski usûl bir şey değil mi nişan? Artık doğrudan düğün

yapıyorlar. Olsun. Sağ elimde yüzük taşıyalı öyle çok zaman geçmiş ki... Özlemişim herhalde."

Kızı bayılacak diye korkmadım değil. Ama bayılmadı. Sofradan kalktı. Ayakta bir süre durup annesine baktı, sonra derin bir soluk aldı. Kendini toplamış olmalı ki, anlamsız bir sesle konuştu.

"Anne, istersen nişan meselesini başka bir zaman konuşalım" dedi.

Ürküntüyle ona baktım. Omzunu silkti. Gülümsüyordu. Elmasını soyarken, kendi kendine konuşur gibi, anlatmaya koyuldu.

"Nasıl isterseniz canım. Düğün için hemen gün veriyorlar zaten; onu çabucak hallederiz. Sonra da balayı için karar vereceğiz. Gemi ile mi çıksak, yoksa... neyse canım, daha vakit var ona. Pamukkale'ye gitmek istiyorum. Oraları hiç görmedim. Hem tam mevsimi..."

Kızı bir kez daha derin bir soluk aldı, kocasına döndü. Soğukkanlı olmaya çalışan bir sesle,

"Unuttun galiba, bu gece ablamlarda kalacaktık" dedi.

Küçük bir çantaya geceliklerini, pijamalarını, diş fırçalarını koyup giderken yüzüme hiç bakmadılar. Kapıdan çıkarken ağızlarının içinde "iyi geceler" diye mırıldandılar; ama kime söylendiği belli değildi.

Kapı arkalarından kapandığında, bir sürü soruyu birbiri ardına sıralamaya hazırlanmıştım ki, sırtını kapıya dayamış, elini ağzına bastırmış, kahkahalarını zaptetmeye çalışan hâlini gördüm.

"Yoksa...sen?" dedim ama, doğrusu inanasım gelmiyordu.

Kıkırdamalar arasında,

"Ay, sen de mi inandın?"dedi.

"Yüzükler..." dedim.

"Ayol, komşudan bir geceliğine istedim. Şaka yapıcam dedim; bayıldılar, verdiler. Yarın sabah geri vereceğim."

"Ama niye?"

"Ne bileyim? Öyle... aklıma geldi. Dedim ki, evleneceğiz dersem, bu kız doğru ablasına koşar, miras meseleleri gelir akıllarına, ortalık karışır. Biz de bu bahaneyle baş başa kalırız. Belki şöyle bir Beyoğlu'na çıkar birer kazandibi bile yeriz. Ne dersin?"

Zavallı kafam öyle karışmıştı ki, hemen cevap veremedim. Aklım hâlâ kırmızı kurdeleli yüzüklere takılıydı.

Eğildi, gözümün içine baktı.

"Nişan töreninde aklın kaldı galiba" dedi, "İstersen komşuyu çağırayım, yüzükleri takıversin."

Komşuyu rahatsız etmenin gereği yoktu, akşam akşam. Beyoğlu'na çıktık, birer kazandibi yedik.

1991-1993, Şile-İstanbul

Komşu

Kimse kendimi inkâr ettiğimi, kişiliğim hakkında başkalarını yanılttığımı iddia edemez. Her zaman –hata yapsam da– kendime karşı acımasız olmuş, gerçek neyse olduğu gibi kabul etmişimdir. Bunun acısını da en çok ben çekerim.

Yanlışım olmuşsa bile kimsenin beni benden fazla suçlamasına izin veremem. Yanlışsa, yanlış... Yapmışsam, kabul ederim. Her şeyin bir ölçüsü var. İnsan yanlışını kabul ediyorsa, cehennemde cayır cayır yansın diye odunları üst üste yığmanın bir anlamı yoktur. Böyle yapanlara kendime kızdığımdan da çok kızarım.

Elbette ki, herkes gibi, benim de öfkeli, kırgın, küskün, bezgin... daha bir sürü olumsuzluk içinde olduğum dakikalar, saatler, hatta bazen günler oluyor. Oturduğum binanın bir yap-satçı tarafından yalap-şap bitirilmiş olması, zeminin inceliği yüzünden topuklarımın öfkeyle parkeleri didikleyişinin alt kattan duyulması benim kabahatim değil. Dairemin içinde deliler gibi dolanıp farkında olmadan asker adımlarıyla koridoru, salonu arşınladığımı reddetmiyorum. O öfkeli hâlimle topuklu terlikleri çıkarmayı akıl edememişsem, suç mu? İçimden duvarları tekmelemek gelirken, ayağımda terlik mi var, çizme mi, farkında mıyım?

Aslında insanların rahatını kaçırmak istemem. Ayıp olmasın diye kedimin yatak odasına girmesine bile izin vermiyorum. Eşyamı tangır-tungur devirdiğini biri duyar da kavga çıktı sanır diye. Çünkü yatak odaları yan dairelerden incecik bir duvarla ayrılıyor. Söylemesi ayıp, sol taraftakiler evliliklerinin mutluluğunu hangi gecelerde perçinliyorlar, bütün ayrıntılarıyla duyuyorum.

Yani, bu kadar ince düşünen ben... Yok, neymiş, bey'fendinin huzurunu bozmak için özellikle gecenin on birinden sonra evin halı döşenmemiş yerlerinde, üstelik tam onun oturduğu köşenin tepesinde "Pat! Pat!" tepiniyormuşum!

Geçtiğimiz Şeker Bayramı'nın ikinci günüydü. Çok istemiştim, ama bir yerlere gidememiştim. Kimse bunak kedime birkaç gün bakmayı göze alamamıştı. Dostluk... Şenşakrak dolaşırken pek iyisindir de, bir şey istemeye gör. Toz olur herkes.

Berbat bir yaz başlangıcıydı. Nemli, fazlaca ılık. Akşamın gelişini balkondaki hasır koltuğumda, naneli bir cin-tonikle karşıladım. İçkilere kokulu otlar koymaya bayılırım. Dostlar da pek severler bana gelip ilginç bir içki içmeyi, balkonumdan adaları seyretmeyi ve tabii ki azıcık dedikodu yapmayı. O gün şehrin oturduğum bölümü terkedilmiş gibiydi; tek-tük otomobil geçiyordu aşağıdaki caddeden; köpekleriyle itişe kakışa yürüyüşe geçmiş akşam müşterileri bile yoktu ortalıkta.

"Elalem köpeğini bayram tatiline götürebiliyor da, ben buralara tıkıldım kaldım" diye düşünmeden edemedim.

Güneş de berbat battı. Koyu gri bir sisin ardında kaybolduğunda karnım acıkmıştı. Mutfağa gittim, iki gün önce yaptığım etli pazıyı buzdolabından çıkardım, ısıtmak üzere ocağın üstüne koydum. Yeni aldığım uzun çakmakla ocağı yaktım ki, bir püf, bir püf daha... Ateşin soluğu kesiliverdi. Gaz tüpü hep böyle günlerde biter. O öfkeyle mutfağın zemini tekmeledim. Donmuş puf böreklerini kızartmayı düşünüyordum oysa. Hevesim kursağımda, elektrikli ocağı çıkarıp prize taktım, pazıyı üstüne koydum. En az yarım saat debelenecekti yağları donmuş yemek o budala ocağın üstünde. Kendime bir cin-tonik daha yapmaya karar verdim. Biraz cips bile vardı. Balkona geçtim yine. Cipsle nefsimi köreltip içkimi yudumluyordum ki, telefon çaldı.

Yine o sevimsiz adam. Telefonumu nereden bulmuşsa, kaç aydır aklına estikçe arıyor, dünyanın en ipe sapa gelmez iltifatlarını sıralayıp ille de bir hafta sonunda beni çiftliğine götürmeye çalışıyor. Gübre kokuları, saman yığınları, tavuk gıdaklamaları arasında fingirdeyecek kimse bulamıyor olmalı. Şehrin boşaldığı bir bayram gününde, arkadaşlarım Bodrum barlarında fink atarken, bense yağları donmuş pazı ısınsın diye beklerken, tam konuşulacak adam!

"Misafirlerim var" diyerek savdım başımdan. Tam telefonu kapattım, zırr! Yine çaldı.

Bu kez kızım arıyordu. Arkadaşlarıyla gittiği dağ oteline varmışlar. Karlar hâlâ duruyormuş, ama güneş pırıl pırılmış. Bir de soruyordu: "Tek başına sıkılıyor musun anne?"

Asla sıkılmadığımı söyledim. Şehir boşken daha güzel oluyordu. Zaten nicedir tek başıma kalmaya ihtiyacım vardı. Kafamı dinliyordum işte. O kadar kesin söyledim ki, galiba onu başımdan atmak istediğimi düşünüp alındı. Babasının arayıp aramadığı sordu.

"Arayacak mıydı ki?" dedim.

Aramayacaktı elbette. Yirmisine yeni basmış aptal bir sarışınla, kaç yıldan sonra geri gelen bekârlığının tadını çıkartmaya uğraşan kart horoz kızını düşünecek hâlde olur mu? Benim babasına hayran, saf kızım, "Ama anne, yola çıkmadan onu aradım. Telesekreterine not bıraktım. Ararsa otelin numarasını ver, merak etmesin" dedi.

Ya sabır! Kalkıp yarı karanlık salonda kalem, kağıt peşine düştüm. Bu arada kedi ayağıma takıldığı için uzun bacaklı abajur paldır-küldür yerlere yuvarlandı. Gürültüden korkan kedi üstüne içki bardağını koyduğum sehpayı devirince, ortalık iyice karıştı. Yine de kızımın otel numarasını almayı başarmıştım ya, önemli olan buydu.

Derin bir soluk alıp kendime geldim. Dökülüp saçılan-

ları topladım. Mutfağa gittim; pazının üstü hâlâ bir karış yağla kaplı. Bir cin-tonik daha hazırladım. Ötekini parke içmişti çoktan. Ortalık iyice kararmıştı. Canım elektrik ışığı istemedi nedense. Hediye fuarından özene bezene aldığım bir mum vardı, yanınca gökkuşağı renklerine bürünüyordu. Hiç yakmamıştım. Bu kadarcık bir bayram hediyesi yapabilirdim kendime. Mumu yaktım. Cin-toniğimi yanıma alıp salonun en karanlık köşesine, en rahat koltuğuma gömüldüm.

Akşam bastırıyordu üstüme, üstüme. O, yalnız insanları daha yalnızlaştıran, hastaları daha hasta eden, akla hemen ölümü getiren akşam. Karanlık, yokluk, ürkütücü boşluk. Belki umutlu sonsuzluk, belki umarsız hiçlik. İnsanın alışamadığı akşamlardan biri daha. Yalnızken unutulamayan, hatırlanınca avutulamayan kederlerin saatleri.

Kurtuluş pazıdaydı!

Evin içinde hâlâ ışık yakmadığım için, el yordamıyla bulmuştum mutfağı, ocağı ve pazıyı. Yağlarının eriyip erimediğini görmeye çalışarak ışığa davrandım ki, çıt! Işık yok. Bu ampullerin giderek daha kısa ömürlü olduklarına küfrederek mutfağın öteki lambasına hamle ettim. Çıt! O da yok! Buzdolabını açtım. O da karanlıktı. Elektrikler kesilmişti. Bir bu eksikti.

Yine hırsla tepinmiş olmalıyım mutfakta.

Buzlar erimeden kendime bir cin-tonik daha yapmayı akıl ettim. Her şeyin canımı sıkmak için planlandığını, bir yerlerde kötü niyetli bir tanrının sabrımı denemek için işleri karıştırdığını düşünmemeye çalışıyordum. Ne yani? Gaz tüpü bitmiş, elektrikleri kesilmiş biri ille de intihar etmek zorunda değildi, di mi? Pilli radyomu açar, müzik eşliğinde cin-toniğimi yudumlar, nicedir düşünmeye fırsat bulamadığım şeyleri düşünürdüm.

Aynen öyle yaptım. Zavallı, ihtiyar kediciğim moral bozucu karanlıktan kurtulmak için dibime çöreklendi. Melûl

mahzun, öylece oturduk. Dalmışım. Kim bilir neler düşünmüşüm. Kafamdakileri tümüyle hatırlamıyorum, ama kendi kendime sinirlendiğimi, bir ara kalkıp üstüme çıkmış kediyi salona attığımı ve balkon kapısını çat! diye kapatıp açık havadaki yalnızlığıma döndüğümü biliyorum. Balkon kapısı kapalı olduğu için, derinden derine duyulan kapı zilinin sesiyle ayıldım.

İtiraf etmeliyim ki, pek sevinmiştim. O zil sesi hem elektriğin hem de birinin geldiğini müjdeliyordu. Belki bu sayede hem pazımı yiyebilecek hem de sürpriz ziyaretçimle iki kelime edebilecektim. Evin tüm ışıklarını yakarak hoplaya zıplaya kapıya koştum. Yüzümde neşeli bir partiden yeni dönmüş birinin geniş sırıtışıyla kapıyı açtım ki... Öyle bir günün o saatinde başıma gelebilecek en korkunç şeydi bu! Uzatmalı sevgilim, iki hafta önce küfür kıyamet evi terk edip giden o başıbozuk adam, bir eliyle duvara yaslanmış, ha yıkıldı ha yıkılacak, bana bakıyor. Akılsız kafa! Çarp kapıyı suratına, dön karanlık balkonuna. Telefonun fişini çek, zile sigara paketini sıkıştır, ışıkları söndür, gözlerini yum hatta. Nerde bende o çeviklik?

"Telefonun amma meşgul be!" diye lafları yuvarlayarak homurdandı. "Kimlerle konuşuyosun bakiiim?"

Bir de taklit etti beni: "Cır ... cır... cır..."

Kolundan tutup içeri attım. Az daha homurdanırsa, alt katımdaki, beni her gördüğünde kötü kötü bakan, bekâr kurusu herif duyacak, başım belâya girecek diye, korkuyordum. Sallana-yuvarlana içeri girdi. Bu kez de koridorun duvarına dayanarak, sarhoşların en çapkını pozuyla bana baktı. Saçı-başı darmadağınık, suratı kızarmış, neredeyse salyasını tutamayacak.

"Sana kahve yapayım" diye mutfağa seyirttim.

Geçenlerde bir arkadaşım çok içkili insanlara kahvenin iyi gelmediğini söylemişti; ama başka ne yapabilirdim ki?

"Yap, yap. Aferin sana" diye homurdandı. Büyük gü-

rültülerle salona geçti. Başımdan atmak için çare düşünmeye çalışıyordum ki, salondan çılgın bir müzik patladı. Bu kez tam bir panik içinde salona koştum.

İnanılmaz şey! Anneannemden kalma, yaldız çerçeveli boy aynasının önünde, donuna kadar soyunmuş. Müzik setinin kumandası elinde, ha bire sesi açmaya çalışıyor, bir yandan da kıvırtıyor. Keyfinden ağzı kulaklarına varmış, aynada kendini seyrediyor. Kapıdan içeri dalmamla müzik setinin fişini prizden çekmem bir oldu. Ses kesilince, suratında anlatılmaz bir aptallıkla bana baktı.

"N'oldu be?"

O hâliyle ne anlatırım, nasıl anlatırım?

"Aşağıda hasta varmış. 'Gürültü etmeyin' dediler" diye yalan kıvırdım.

Aklım aşağıdaki adamda ya. Yukarı ha fırladı, ha fırlayacak bence.

Yalpalaya yalpalaya üstüme geldi. Elimden fişi çekip aldı, prize takmaya çalışacak. Prizi bulması, fişin uçlarını prize nişanlaması ne mümkün? Pek moda diye çifter çifter aldığı, sarı üstüne kırmızı yonca desenli, uzun paçalı donuyla kıçını havaya dikmiş, prizi hedefleyip hop! Hamle ediyor, fiş duvara çarpıyor. Hadi bi daha. Yine ıskalıyor. Bir yandan da sömür sömür söyleniyor.

"Hastaymış. Bana ne ulan hastadan! Müzik hastalara iyi gelir. Kalksın, dansetsin. Nerde be bu meret? Mezarda mıyız lan? Işık yak şurdan, ışık. Göremiyoruz işte."

Kimi zaman kafam çalışır. Bu kez de "Prizlerin sigortası attı" yalanını buluverdim. Sigortası atan bir şeyler gerçekten vardı. Neyse ki hiçbir şeyi anlayacak hâlde değildi de, prizler çalışmıyorsa abajur nasıl çalışıyor, diye düşünemedi. Yine bön bön bakarak doğruldu, sarı-kırmızı donunu çekiştirip gözlerini bana dikti. Abajurun ışığı yandan yamulmuş çehresine vuruyor, gözleri kaymış, göğsündeki kırlaşmış tüyleri yoğurarak kımıldanıyor. Tam on sekiz ay

nasıl dayanmışım bu adama? Önümdeki on sekiz dakikayı bile düşünemezken...

"Bana ne! Bana ne!" diye tepindi. "Dansediceeem!"

Ne idüğü belirsiz bir müzik mırıldanarak yine kıvırtmaya koyuldu. Geçtim bir koltuğa oturdum, bakıyorum. Olacak şey değil! Donunun lastiğini çekiştirip kumaşı kasıklarının altına kadar indiriyor, fırtlamış rakı göbeğiyle, kendine sırılsıklam hayran, aynaya bakarak, ayağı yanmış kediler gibi kıvranıyor. Koskoca adam! Kendi etrafında dönmeye kalkışıyor, başı zaten dumanlı, iyice sersemleyip yere çöküyor, bu kez de, yine gözü aynada, yerlerde kıvırtıyor. Hani bir zamanlar çubukların altından geçerdik... Öyle bir şeyler yapmaya çalışıyor.

Öfkeden beter bir şeydi içimde kabaranlar. Tiksinti, nefret, öldüresiye bir iğrenme duygusuyla kırışık pişmanlık... Bu ben miyim? Burası benim evim mi? Hangi günün hangi saatindeyiz?

Çekip kapıyı gitsem, don-paça fırlar mı peşimden?

Kahveden vazgeçmeli. Rakı yok mu, rakı? Biraz daha içirmeli buna. Sızsın, kurtulayım.

"Kaçmaaa! Şimdi seni yakalayıp..."

Korkunç bir sırıtışla suratıma baktı, başıyla da eski kocamın üstünde horlamaktan pek hoşlandığı sediri işaret edip göz kırpmaya çalıştı.

"...şuracıkta, haaa?"

Hangi kuvvetle elinden kurtuldum, bilmiyorum. Boğazlanmış keçininkine benzer bir sesle "rakı" diyebildim.

Vahşiler gibi tepinmeye başladı. Sevinç belirtisi olmalı. Ama sevinci fazla sürmedi, yeni cilalanmış parkede kayıp güm! diye düştü, üstelik kendini tutamayıp sedirin dibine kadar yuvarlandı.

Aşağıdaki bekâr kurusunun ilk "tak-tak!" uyarısı o sırada duyuldu. Korktuğum başıma gelmişti işte. Neyle ulaştıysa tavana vurup duruyordu. Ellerim titreyerek büfeden

rakıyı çıkardım, bir bardağa tepeleme doldurdum. O sedirin dibinde uzanmış, kalakalmış, gözlerini kısmış bardağa bakıyor.

"Su istemem" diye homurdandı.

"Su diil, rakı."

"Buz koy be! Öldürecen mi beni?"

Nerde o günler? Nerde bende o cesaret? Bunu adamdan sayarlar, öldürdün diye insanı suçlu bellerler. Kimse bilmez ki, o korkunç gövdesinin, o habis varlığının yeryüzünde kapladığı yer kaç tane yararlı hayvancığın alanını işgal ediyor.

Yine mutfağa seyirttim. Aldığı kadar buz doldurdum rakısına. O arada burnuma tuhaf bir koku geldi. Pazı! Kapağını açtım ki, o kadar ümit bağladığım pazının dibi tutmak üzere. Dişlerimi sıkıp kapattım ocağı. Buzlu rakı bardağı ile yeniden salona döndüm.

Uyumuştu. Sedirin dibinde, parkenin üstünde, donuyla, çarpılmış ağzıyla kaykılmış, sızmış. Ohhh!

Ne yapacağıma karar vermeden önce kendimi toparlamaya ihtiyacım vardı. Buzlu rakıyı ve neye uğradığını şaşırmış kediyi alıp parmaklarımın ucuna basa basa atladım üstünden, balkona geçtim. Dehşet verici horultular çıkarıyordu.

Kendimi hasır koltuğa bırakıp derin soluklar aldım. Sonra da rakıdan koca bir yudum... Soğuk soğuk, şerbet gibi geldi. Tepeme çıkan ateş biraz yatışıyordu. Hızla düşünmeye çalışıyordum.

Ablasını aramalı. Eniştesi imdada yetişir, gelir arabasıyla, yükler götürür. Bir kere daha böyle olmuştu. Gecenin bir yarısında, yine tepeleme alkol dolu gelip salondaki Japon şemsiyelerinin saksısına işemeye çalıştığı için tepem atmış, yatak odama kaçıp hiç istemediğim hâlde ablasına telefon etmiştim. Beklemezdim kadının bu kadar anlayışlı çıkacağını. Kadın dayanışması gibi bir şey. Hemen kocası-

nı seferber etmişti de, zil-zurna, pantalonunun önünü açmış, "Çiçeklere iyi gelir! Şifadır!" diye bangır bangır bağıran serseriyi alıp götürmüşlerdi.

Sonra daha hoş bir şey yaptı kadın: Bana telefon etti.

"Bunların hepsi aynı hamurdan yoğrulmuştur; ama benim kardeşim beterdir. Sizinle daha yakın olabilseydik uyarırdım" dedi.

Karısıyla da bu başıbozuklukları yüzünden ayrılmışlar. Bohçasını toplamış, bir sabahın köründe, iki çocuğunu kaptığı gibi babasının Burgaz Ada'daki evine kaçmış kadın. Kaçmasın da n'apsın?

Benim Burgaz Ada'da babam yok ki...

Ablasının dediğine göre bizimki, sarhoş hâliyle neler yaptığını hatırlamadığı için, kadına can düşmanı kesilmiş. İşi gücü bırakıp Burgaz'a taşınmaya başlamış. Kadının babası belâlı bir şey olduğundan bunu eve sokmuyormuş. Bu da öfkesinden ne yapacağını bilemeyip kadının yattığı odanın balkonuna ölü kuşlar atıyormuş. Ölü martılar, ölü kargalar, ölü güvercinler, ölü serçeler ya da ölü saksağanlar, iskeçeler, sakalar... Böyle bir adamla yaşanır mı? Tamam, dul, olgun ve dolgun bir kadının erkeksiz kalması iyi gelmiyor insana ama... Bu da olacak şey değil.

Bir daha evime sarhoş gelirse anahtarları alacağımı, onu da o korkunç görünüşlü, sandıksı valiziyle kapıya koyacağımı söylediğim zaman kıyametin dik alâsı koptu. Ben kim oluyor muşum da onu kovuyor muşum? O "kadınının" evine istediği gibi gelirmiş. Bulaşık makinesinin taksitlerini ödediğini unutuyor muymuşum? Altındaki arabayla götürmese, nah! gidermişim Beykoz'larda kalkan yemeye. Taksiye binmeyi bile bilmezmişim. Medeniyete onun sayesinde ayak uydurmuşum da, dünya gözüyle ortalığı görmüşüm.

İnanılır şey değildi. Karısıyla didişmekten işini kaybettiği için yedi ay boyunca buna bakan, morali düzelsin diye sabah, akşam yemekler, mezeler hazırlayan, sabahlara ka-

dar inleyip sızlamasını, ahlayıp oflamasını dinleyen ben değildim sanki. Bulaşık makinesinin taksitlerini elbette ödeyecekti. O olmasa, sabahtan akşama bulaşık yıkamayacaktım ki.

Butikten çık, dört nala koştur. Etlisiyle, zeytinyağlısıyla, tatlısıyla, dört başı mamur yemek hazırla, sofrayı süsle, mumlar yak. Bey'fendinin morali bozuk; surat asma. Tezgâhtar kızlar ananı ağlatmış; sesini çıkarma.

"İşler nası, bakalım?"

"İyi sevgilim, n'olsun?.."

"İyi olacak elbette. Ben sana dedim, triko sat diye. Kimsenin kumaş giydiği yok. Geçti o devir, geçti. O sırada Sinop beylikti, enayi!"

Yaaa! Dersini al aç karnına, otur aşağı!

Bütün bunlardan sonra, karşıma geçip ahkâm kesmez mi?

Bana kulak asmıyordu, ama dediğimi yaptım. İki gece sonra yine kendini bilmez hâlde kapıya dayandı. İçeri giremiyordu, çünkü zinciri takmıştım. Bütün apartmanı ayağa kaldıracak gibi çalıyordu zili. Kapıyı açtım, içeri devrildi. İte kaka yatağa götürüp yatırdım. Oturdum salona, düşündüm. İşte tam sırasıydı. Girdim yatak odasına, ceketinin cebinden anahtarlarımı aldım. Odanın ışığını yaktım; tındığı yok. Horlaması yeri göğü tutuyor. Ne bulduysam valizine tıkıştırdım. Valizi kapattım, yine düşündüm. Sabaha ayılmış uyanınca kapıya konacağını anlarsa baş edemem, iyisi mi, işi akşamdan halletmeli. İman gücüyle o korkunç valizi yüklenip aşağı indim. Her zaman açık bırakır salaş arabasının bagajını. Kan-ter içinde, zırıl zırıl yağmur altında, valizi bagaja attım. Yeniden yukarı çıktığımda yorgunluktan soluğum kesilmişti. Sıra adamı dışarı çıkarmaya gelmişti. Kılığı kıyafeti üstünde uyuyordu; ama o hâliyle ayağa kaldırmama imkan yoktu. Korkunç horultusundan kurtulmak için battaniyemi alıp salondaki sedire gittim.

Sabaha kadar ya bir saat uyudum, ya iki. Güneş doğarken cin gibi ayaktaydım. Yatak odasından çalar saatin sesini bekliyordum. Zil çaldı, homurtusu da ardından geldi. Ben, kıl-pranga-kızıl-çengi giyinmiş, hazırdım. Yarı uykulu, yarı uyanık, söylenerek salona geldi.

"Nerdesin be?"

Acele çıkmam gerektiğini, o yüzden erken kalktığımı, beni gideceğim yere bırakmasını söyledim. İnandı. Her şey yolunda diye sevinirken, baktım, ceplerini karıştırıyor.

"Anahtarlarım nerde benim?"

O zaman söyledim. Artık onu istemiyordum. Hepsi bu kadar! Kudurdu, kudurdu, kudurdu! Birden uyanıvermiş, küfür kıyamet saldırıyordu bana.

O bağıradursun, ben aldım çantamı, kapıdan çıktım. Peşimden fırladı tabii. Böyle bir manevrayı hesaplayarak hareket etmiyordum. Sadece bağırtısı dursun, hiç olmazsa açık havada haykırsın diye kaçıyordum ki, baktım en iyisini yapmışım. Peşime takılıp fırladı kapıdan. Kapı da dan! diye ardından kapandı. Olmuştu! Dışarıya hapsetmişti kendini. Son hızla aşağı indim. Apartmanın bahçesine geldiğimizde küfürler devam ediyordu. Kendimi caddeye attığım gibi bir taksi çevirdim. Geride kalakaldı. Son gördüğümde ardımdan bağırıyordu.

Gidiş o gidiş sanıyordum ama, işte...

Salonda sızmış, horluyordu yine.

Ablasının bayram tatiline gitmemiş olmasına dua ederek, usulca yerimden kalktım. Tam balkondan salona adımımı atmıştım ki... Lanet olsun! Yine telefon çaldı, hem de tam başucunda, sedirin yanında. Hop! Gözlerini açtığı gibi saldırdı telefona.

Kızımın babasıyla konuşuyordu.

"Oooo! Abicim, sen misin? Keyifler iyi, meraklanma. Karına iyi bakıyorum tabi. Bu lokum gibi kadını ne diye boşadın, şaşıyorum ha. Daha iyisi mi var? Helâl abi, aferin

sana. Dur bakiim, nerelerde bizimki?"

Neden şunu evden kovamadım ki? Telefona uzandığımda, sinirlerimin her teli böceklenmişti. Kızımın kaldığı otelin numarasını bulup babasına verebilmek için baş belâsının bacağımı, eteğimi çekiştiren elleriyle boğuşmak zorunda kaldım. Her yanımı ateş basmıştı telefonu kapattığımda. O hayvani gücüyle beni yere yatırmış, üstüme çıkmıştı. Ne kadar boğuştuk, bilmiyorum. Salonun bir ucundan ötekine gidip geldik gibime geliyor. Eşya mı devrildi, kedi panik içinde üstümüzde mi gezindi, kesinlikle hatırlamıyorum. Sürünerek salon kapısına doğru kaçmaya çalışıyordum; bacağımdan tutmuş hırıl-homur bir şeyler söylüyordu. Gürültü çok fazla değilmiş gibi geliyordu bana, ama sonradan olanlar gösteriyor ki, yanılmışım.

Kendimi önce koridora, sonra da banyoya attığımda perişandım. Yüzüme tonlarca su vurdum. Kilitli kapının ardında titreşerek bekledim. Neyi mi? Ne bileyim? Ama kapının zili canhıraş bir şekilde çalınca, belki de o zili bekliyordum, diye düşündüm. Banyo kapısını açıp telaş içinde koştum.

Gecenin karabasanı bitmemişti. Kapıda iki polis duruyordu, üniformalı, asık suratlı iki adam. Yaşlıca olanı, nazikmiş gibi yapıp "İyi geceler ham'fendi" dedi.

Nasıl aval aval baktıysam, genci hâlime acımış olmalı.

"Rahatsız mı ettik?" diye sordu.

Ne söylediğimin farkında olmadan, "Ne işiniz var burada?" demişim.

"İhbar var" dedi yaşlı polis.

"Ne ihbarı?"

Sözcük bile tuhaf gelmişti kulağıma.

"Evinizde fuhuş yapılıyormuş ham'fendi" dedi genç polis.

Hafif yılışık, hafif çapkınca. Fuhuş sözcüğünün içerdiği her şeyden pek keyif alıyor gibiydi.

"Ben...ben..." diye kekeledim önce.

Sonra bu "ihbar"ı yapanın alt kattaki belâ olduğunu anlayıp toparlandım.

"Burada fuhuş muhuş yok! Ben yalnız yaşayan bir kadınım. Bir de kedim var, o kadar" dedim.

Ya içerideki? Onu ne yapacaktım?

Yaşlı polis, yine nazikçe, ama oldukça sert bir hareketle beni itip içeri girdi.

"Eve bakmamız lazım" dedi.

Karşı koyacak gücüm yoktu. Artık ne olursa olsun, razıydım. Geri çekildim.

Salona girdiler; salon boştu. Koridora çıkıp yatak odalarına yöneldiler. Peşlerinden seyirttim. Kalbim yerinden fırlayacaktı. Bu adam nereye gitmişti? İki odanın da kapısını açtılar, ışığını yaktılar, uzun uzun baktılar. Kimse yoktu. Küçük odanın da kapısını açtılar. Lambası bozuktu, ancak dikiş makinesinin üstündeki ışık yanıyordu. Her şeyi göze alıp gittim, lambayı yaktım. O odada da kimse yoktu. Çıktılar, tekrar koridora yöneldiler. Banyoya baktılar, sonra da mutfağa. Uyanık uyanık, yan gözle beni inceleyen genç polis ötekine "Abi, balkon da var" dedi.

Tekrar salona girdiler. Baktım, fazlaca devrik eşya yok. Balkona çıktılar. İkisi birden durup etrafa baktılar. Yaşlı polis bana döndü.

"Manzaranız pek güzelmiş" dedi.

Gıkım çıkmadı. Fuhuş göremeyince hayâl kırıklığına mı uğramışlardı? Yaşlısı, salona döndükten sonra, sehpanın üstünde duran artık iyice beyazlanmış rakı kadehine baktı. Bir tek kadeh...

"Biz gelmeden ne yapıyordunuz?" dedi.

Öyle bir hâldeydim ki, ikisini birden balkondan aşağı atabilirdim.

"Size ne?" dedim.

Evet! Onlara neydi benim ne yaptığımdan? Geldikleri

gibi çekip gitmeli, beni de iyice arap saçına dönen hâlimle baş başa bırakmalıydılar.

Bakıştılar.

Yaşlısı, "Bir telefon edebilir miyiz?" diye sordu.

"Edin ve artık gidin" dedim.

Karakolu aradılar herhalde. Yaşlısı konuşuyordu.

"Yok, komiserim" dedi, bana duyurmamaya çalışarak.

Ama başından ayrılmaya hiç niyetim yoktu.

"Evde kimse yok, hanımdan başka. Hanım... mazbut gibi komiserim."

Kapattı telefonu. Çok kötü bakmış olmalıyım. Kuyruklarını kıstırıp gittiler.

Arkalarından kapattığım kapıya sırtımı dayayıp içerde ne var ne yok görecekmiş gibi, duvara baktım. Bekledim.

Çıt yoktu.

Usul usul, sanki yasak bir şey yapıyormuş gibi salona girdim. Polisler nasıl görmüşse öyleydi salon. Tek fark kediydi. Yabancı gördüğünde kaçacak delik arayıp koltuklardan birinin tepesine tırmanan kedi bu kez sedirin altını kokluyordu.

Eğildim.

"Böö!" diye bağırarak yine don-paça fırladı sedirin altından. Giysilerini tostoparlak yapıp böğrüne bastırmış, maskara gibi zıp zıp zıplıyordu salonda.

"Aldattım onları, atlattım onları. Ha? Nasıldım ama, nasıldım?"

Kalp krizi değildi belki, ama bir kriz geçiriyordum. İçime bir baygınlık çöktü.

Kendimi yerde buldum.

Dört ayak olmuş başımda, soruyordu.

"N'oldun be? Atlattık işte polisleri. Hadi gel, fuhuş yapalım."

Kendimi nasıl toparladım, nasıl kalktım da, kapıya gittim, nasıl akıl ettim de anahtarları aldım, nasıl merdiven-

lerden düşmeden alt kata indim, bekâr kurusunun kapısını ne demeye çaldım? Bilmiyorum.

Karşı karşıya duruyorduk kapıda.

Ben böyleyim işte. Bunca badireden sonra, adamı o kılıkta karşımda görünce yine de gülesim geldi. Çizgili pijamaları vardı. Üstüne de, herhalde annesinden kalma, örgü bir şal almıştı. Öyle şaşırmıştı ki beni görünce, dili tutulmuş gibi bakakaldı.

"Sizden başka sığınacağım kimse yok bu apartmanda" dedim.

Eh, doğru söylüyordum. Benimle ilgilenen tek kişi oydu. Bir de kapıcı. Gecenin o saatinde kapıcıya gidemezdim ki.

Hiç beklemiyordu elbette böyle bir laf. Kapıyı kapatmak ister gibi oldu; dayadım elimi, kapıyı ittim.

"Beni içeri almak zorundasınız; çünkü başıma olmadık işler geldi. Biri de sizin yüzünüzden" dedim.

Girdim içeri. Ardımdan da kapıyı çat! diye kapattım. Bu sefer de loş koridorda bakışıyorduk. Kendi evimin nizamında olduğu için salonun yerini biliyordum, doğru oraya yürüdüm. Hâlâ nutku tutuk, peşimden geliyordu.

Tam düşündüğüm gibiydi salonu. Annesinden öğrenmiş olmalı koltukların üstüne beyaz patiskalar, ya da amerikan... her neyse, örtüler örtmüştü. Garip, ince bacaklı bir lambanın ışığında, her yerin kalın bir toz tabakasıyla kaplı olduğunu görmemek için kör olmak lazımdı. Titrek bacaklı, 50'lerden kalma sehpanın üstünde yarıdan fazlası içilmiş bir fincan çay duruyordu. Fincan bir zamanlar beyaz olmalıydı. Artık çay lekeleriyle, adamın tütünden sararmış iki parmağı kadar sarıydı. Bir köşede neredeyse fosilleşmiş bir Afrika menekşesi saksısı gördüm. Menekşeler de yaprakları da kavrulup kalmışlardı. Kupkuruydu her şey. Adamın içi gibi. Odaya girer girmez, Mısır piramitlerindeki firavun odasına giren arkeologların Amerikan filmlerin-

deki hâllerine bürünmüş gibi hissettim kendimi. Ben onun mabedine tecavüz eden biriydim.

Döndüm, kapıda durmuş bana bakan suratına, emredercesine, "Bir çay da bana verin, hadi! Perişanım" dedim.

Uslu uslu mutfağa seyirtti.

Hayır! Gülmeyecektim. Herkesin bana saygı göstermesini istediğime göre, ne yapacağını şaşırmış bu zavallıya fazlaca saygısızlık etmek doğru olmazdı.

Elinde sehpanın üstündekinden farklı bir fincanla geldi. Bana misafir muamelesi yapıyordu. Bu seferki fincanın kenarları yaldızlıydı. Vallahi gülmedim.

"Müsaadenizle..." deyip ince bacaklı sehpanın yanındaki iki koltuktan birine oturdum. Başladım konuşmaya.

"Bakın. Ben yalnız yaşayan bir kadınım. Evet, bir oğlum bir de kızım var, ama evime kırk yılda bir uğrarlar. Kedim de var. Sizi rahatsız etmiyor, değil mi?"

İnanılmaz bir şey! Dikkatle dinliyordu.

Birini haksızca suçlamışım gibi, şiddetle başını salladı. "Yok, hayır! Kedi... Hayır!"

Çayımdan koca bir yudum aldım. Pek de güzeldi.

"Buna kokulu bir şeyler koymuşsunuz. Nedir?"

Utanmış gibiydi. Önemsiz bir şeyi başından savarmışcasına elini salladı.

"Bergamut" dedi, "Kızım getirmişti. Bodrum'dan."

Dikkatle yüzüne baktım. 60'larının başlarında olmalıydı. Yüzünde dünyayı terk etmeye kararlı o ifade olmasa yakışıklı bile sayılırdı. Besbelli titiz, yalnız yaşamayı beceren, raflardaki kitaplara bakılırsa, okuyan bir adamdı. O zaman niye benimle uğraşıyordu? Çocuğu olduğuna göre, kadın düşmanı ya da homoseksüel değildi. Eeee? Tek yanıtı olabilirdi: Beni tanımıyordu.

Ona, birkaç saattir başımdan geçen her şeyi, dibi tutmuş pazıyı bile anlattım. Üst üste birkaç fincan çay içerek, çayımı hiç üşenmeden tazeleyerek dinledi. İnanılmaz, ama sö-

zümü kesmedi. Arada bir, "Yaaa..." "Allah Allah..." "Demek öyle..." gibi laflar ediyordu, o kadar.

Bu arada o baş belâsı deli, evden çekip gittiğimi zannederek, peşimden fırlayıp sersem-sepelek hâliyle beni aramaya koyulmuş olmalı ki, yukarıdan, yani benim evimden çıt gelmiyordu.

Kapısına dayanmama kadar olan biten her şeyi dinledikten sonra, bu kez o benim suratıma dikkatle baktı.

"Bu adamın adresi var değil mi sizde?" dedi.

Şaşırmıştım. "Niye istiyorsunuz adresini?" diye sordum.

"Polise haber vereceğim. Hayatınızın tehlikede olduğunu söyleyeceğim" diye açıkladı.

İşte! Yine polis. Bu adamda saplantı vardı. Bendeydi kabahat. Bir dertten kurtulmak isterken bir başkasına saplanmıştım yine. Hep böyle yaparım.

Sıkıntıdan ateş basmıştı her yanımı. Kalktım. "Sağ olun beni dinlediğiniz için" dedim "Yıllardır aramızda incecik bir beton ile oturuyoruz. Tanışırsak bir şeyler değişir diye düşündüm, ama bu iş polisle olmaz. Ben hallederim."

O da kalktı. Suratında beklenmedik bir sıcaklıkla uzandı, kolumu tuttu. "Polis ideal çözüm olmayabilir" dedi.

Sesi başkalaşmış mıydı, ne?

"Başka çözümü de vardır belki. Birlikte arasak..."

Şaşkın, bakakalmışım suratına. Onu tanıyalı beri ilk kez gülümsedi. Kırık, neredeyse pişmanca diyeceğim, garip bir gülümseme.

"Hepimiz hata yaparız. Ama kimi hatalar düzeltilebilir. Gitmeyin, lütfen. Oturun, birlikte düşünelim."

Uslu uslu oturdum koltuğa. Konuşamadım.

Bu kez limonlu çay getirdi. Karşıma oturdu. "Ağlamayın" dedi. "Ağlayan kadın görünce dayanamam."

Birlikte ağladık.

1992-1994, İstanbul

Neşe

Gecenin geç bir saatiydi. Mevsimin bitişine birkaç hafta kala, yorgun, sevimsiz bir gece. Bir ara tuvalete gitmek zorunda kalmış, kasayı bara yeni gelen, üniversitede başarısız olmuş, daha bir sürü şeyde başarısız olduğuna göre benim barımda neyi başaracağını bilemediğim suratsız oğlana bırakmıştım. Tuvaletin aynasında kendimi seyrettim. Göz altlarım, henüz morarmasalar bile, eflatuna dönüşmüş, koca bir yazın sıkıntıları gözümün bebeğine işlemiş, cildim Akdeniz sıcağı ve insanların alkollü soluklarıyla papirüs gibi olmuş, saçlarım mısır püskülü.

Tanrım! Bir gelse şu kasım ayı ve ben o ıslak sonbahar ışığı altında yenilensem ve sıkıntım şubat ayında geçer gibi olsa ve ben nisan ayının başında dinamik bir sezona hazır gibi olsam. Tanrım! Ben böyle olmasam. Acı bana! Daha otuz yedi yaşındayım. Açacağım çok bar, o barlarda içecek çok ayyaş varken bana kuvvet ver.

Gecenin o saatinde barın telefonu çalıverdi. Benim başarısızlığa mahkum elemanım, o şaşkın oğlan açtı telefonu ve genizden gelen tahrirat katibi sesiyle, "Neşe Bar! Buyurun. Size nasıl yardım edebilirim?" diye, Amerikancadan çeviri bir cümleyi bitirir bitirmez yüzüme bakarak kirpikleriyle beni çağırdı.

Bardan bir ya da iki saat önce ayrılmış, kafayı bulduktan sonra eğleneceğine kesin emin, ama gecenin o saatinde yine de yalnız kaldığını fark edince çareyi beni baştan çıkarmakta bulan, "gece bitiyor korkusu" diye adlandırdığım o birkaç saatlik hastalığa tutulmuş bir sarhoşun aradığına emindim.

Öyle biri değilmiş.

Nazik, son derece ayık bir erkek sesi adımı söyledikten sonra, hâl hatır bile sordu. Adını da söyledi, ama bana bir şey çağrıştırmıyordu. Aynı nezaketle karşılık vermeye uğraştım. Ne istediğini sormamaya karar verdim; kırk yılda bir medeni bir adam bulmuşken karşımda, sohbeti kesmenin ne anlamı vardı?

Kentin 70-80 kilometre dışında bir kıyı köyünden aradığını söyledi. Evdeki telefonun hattı pek bozukmuş, o yüzden araç telefonundan arıyormuş. Demek ki o kıyı köyünde bir yazlık evi, arabası, üstelik arabasında telefonu var. Barıma gelip bir kadeh rakı fiyatı için uzun pazarlıklar eden, sonra da sağ ya da sol kalçama çimdik atmaya çalışarak pazarlığı unutturmaya uğraşan meteliksizlerden değil.

İyi de, beni nereden tanıyor?

Onu da anlattı. İşleri için kente inmek zorunda kaldığı bir öğleden sonra, kentin üniversitesinde konuk öğretim üyesi olarak bulunan bir arkadaşı ona bizim barda randevu vermiş. Gelmişler, birer "drink almışlar", benimle kısaca tanışmışlar, sonra da yakınlardaki şık lokantada yemek yemişler. Hatta yemeğe giderken beni de çağırmışlar, bense "pek nazik bir biçimde" reddetmişim. Oysa ikisi de hem beni hem barımı pek beğenmişler, böyle "hoş" bir genç hanımın belâlı bir kentte tek başına bar işletmesini pek cüretli bulmuşlar, birlikte bir yemek yiyip sohbete ederiz de, bu işi nasıl başarabildiğimi konuşuruz diye düşünmüşler.

O günü hatırlamıştım da, belli etmiyordum. Hafta arası, hafif bulutlu bir gündü. Telefondaki, gerçekten iş adamı kılığında, oldukça iri, suratında çocukça bir neşe taşıyan, yanık tenli biriydi. Ötekiyse geç kalmış bir hippiye benziyordu. Uzunca bir şort giymiş, kır saçları karmakarışık, üstünde tuhaf desenli bir tişört. O da çocuksuydu. Gülerken de konuşurken de kaçamak bakışlarla ikisini izlemiş, içimden,

"İşte! İşleri tıkırında, psikolojik ya da seksolojik sorunları olmayan, normalce iki adam" diye teşhis koymuştum.

Başka türden adamlarla sarılıydı çevrem ve işin en umarsız yanı, ben onlar sayesinde para kazanıyordum. Psikolojik sorunları yüzünden sabaha kadar içiyorlar, seksolojik sorunları yüzünden de kentte yalnız bir kadın tarafından işletilen tek bar olan Neşe Bar'a geliyorlardı ve Allah için, herkesten çok kazanıyordum. Ama bu yorgunluk, bu hay-huy beni ne hâle getirecekti? Neye benzeyecektim birkaç yıl sonra? Bunları düşünmemeye çalışıyordum.

Uzun lafın kısası, o günkü karşılaşmada onlara kartımı vermiş, akşamları beşten sonra işimin başında olduğumu söylemişim. Onlar da kıyı köyündeki evlerinde yer içer, arkadaşlarıyla eğlenirken beni hatırlamışlar.

"Hadi, davet edelim, belki gelir. Ona da hava değişikliği olur" demişler.

Telefon etmek yanık tenli adama düşmüş. Öteki utanmış, arayamamış.

Tek kelime etmeden dinledim. Düşünüyordum. Öylesine sıkkın, bıkkın, yıpranmış hâldeydim ki, meyva bahçeleriyle dolu, lacivert sulara açılan bir kıyı köyündeki yazlık ev gözüme cennetin ta kendisi gibi görünüyordu. Davetlerini hemen kabul etmek nedense içimden gelmiyordu. N'olurdu azıcık yalan söyleseydim?

Ertesi gün o kıyı köyünde Fransız arkadaşlarımı görmem gerektiğini, gelecek olursam sabah on bire kadar onları arayacağımı, bir çırpıda uydurdum.

Karşıdakinin sesi pek mutlandı. Telefon numaralarını verdi, arkadaşlarına –sanırım özellikle o gecikmiş hippiye– iyi haberi hemen ileteceğini söyledi. Aynı nazik tavırla iyi geceler diledi, izin verirsem yanaklarımdan öpeceğini ekledi.

İzin mi? Neden olmasın? Geceler boyunca olur olmaz bahanelerle beni öpmeye çalışan onca sarhoşun nemli du-

dakları yerine, telefondan ulaşan zararsız öpücüğü binlerce kez tercih ederdim.

İki kişi kalmıştı barda. Ertesi günün biraz değişik olabileceği hayaliyle coşmuştum, yeni elemanıma barı kapatma emirleri yağdırdım. Zaten şaşkın suratı iyice karıştı; eli ayağına dolanarak her şeyi berbat etmeye başladı. İnat ettim, karışmadım, her şeyi daha berbat etsin diye daha da sertleştim. Kasadan paraları alıp onu iyice sinirlendirmek için koca bir tomar hâlinde koynuma soktum, arkamı dönüp çıktım. Paracıkların göğüslerimin arasında olduğunu düşündükçe dişleri kamaşsın istiyordum.

Pansiyon odama pek keyifli gittim. Gecenin üçünü geçmiş olmalı. Başucu konyağımdan birkaç yudum alıp düşündüm. Şimdi yatıp uyursam, her zamanki gibi, on ikiye doğru ancak uyanırım. Toparlanmak, birkaç kahve içmek, saat biri bulur. Yola çıkmak, o küçük köye varmak, iki, bilemedin iki buçuk...

N'olur sanki şimdi atlasam arabama, iki yanı çamlık, bomboş yoldan ağır ağır gitsem? Kumsalın bir yerine çeksem sabahın dördünde arabayı, yatırsam ön koltuğu arkaya, mışıl mışıl uyusam ve gün üstüme doğsa ve ben denizin koynunda uyansam. Sonra da köyün çayevinde taze bir çay içsem ve henüz gelmiş gibi kapılarını çalsam.

Fikir pek hoş geldi. Önce mayomu giydim. Sonra kolluca bir şey geçirdim sırtıma. Bir de şort aldım. Hepsi o. Cep konyağımı da –ne olur, ne olmaz– unutmadım. Sırt çantamı yüklendiğim gibi arabaya yollandım. Geçerken bara uğramalı, oğlana not bırakmalı. En azından gideceğim yerin telefon numarasını bilsin ki, eli ayağına dolaşırsa işleri berbat etmesine engel olayım.

Kendimi kumsalın bir köşesinde, arabanın içinde, ay ışığına karşı sırtüstü uzanmış, denizin ışıltılarını seyrederken bulduğumda, kuş gibi hafiflemiştim. Uyumasam da olurdu. Her şey geride kalmıştı: Alkol buharı, sıcak kent,

ahmak oğlan, paralar, hesaplar, zed raporu, kırılmış bardaklar, çalınan rakılar... Ben, o yazlık eve gitmesem, o yanık tenli adam, muhtemelen karısı ve çocukları, ak saçları karmakarışık, şaşkın suratlı profesörle yemek yemesem bile, mutlu biriydim.

O duygularla uyuyakalmışım.

Tam istediğim hâlde uyandım. Gün üstüme doğmuştu. Kumsal bomboştu. Kara bir köpeği peşime takıp suya koştum. Koca yaz boyunca galiba dört kere denize girmiştim, bu da beşinci olmalıydı. Hırsla yüzdüm, aynı hırsla kumlara bulandım, yetmedi, mayomu çıkarıp çıplak karşıladım yumuşak yüzlü sabah güneşini. O kadar boştu ki kumsal, utanamadım bile. Sonra pantalonumla tişörtümü çektim üstüme, çayevine yollandım. Çaycıyla baş başa sabahı şenlendirdik. Güldük bile. Portakallara musallat olan beyaz sineği anlattı bana; dünyanın en ilginç öyküsüymüş gibi dinledim, ben de ona kentte olan bitenlerden özetler verdim. Beni sevmişti. Bir bardak çayın parasını almadı, ikisininkini aldı, biraz da taze ekmekle köy peyniri verdi.

Söz verdiğim gibi telefon edeceksem, nereden edecektim? Çaycı onu da hâlletti. Örtüler altına gizlediği telefonu gösterdi. Sabahın sekiziydi henüz. Telefon etmeyi erteleyip keyfime devam ettim. Mayomu giymek için bir yer istedim. Ona da "Evet" dedi. Bir köşede yeniden mayolandım. Yeniden denize koştum. Çıktığımda kumsala serilip yine mışıl mışıl uyumuşum.

Uyandığımda güneş iyice yükselmişti. Yanımda saatim yoktu; ama neredeyse öğlen olmak üzereydi. Arabaya koştum, saati buldum: On biri yirmi iki geçiyor. Demek ki telefon etmem gereken saati geçirmişim. Üstelik sırtım yanmış, sızım sızım sızlamakta. Mayomu çıkardım, pantalonumu giydim. Kendime çeki-düzen verdim. Ayık, keyifli bir hâlde, yanık tenli adamın telefonda tarif ettiği yaz evini bulmak üzere kendimi patikalara attım.

Ev meyve bahçelerinin arasına gömülmüş tek katlı, tuhaf bir yapıydı. Girişin nereden olduğunu anlayabilmek için epeyce uğraştım. Her yönü pencere ve kapı doluydu. Evin sahipleri doğaya doyamamış olmalıydılar ki, bir sürü kapı, pencere açmışlardı.

Terasa kırçıl minderli şezlonglar atılmış. Belli ki herkes çekip gitmiş deniz kıyısına. Bir yaz evi nasıl bırakılmalıysa, öyle bırakmışlar. Biraz dolandım ve önce giriş kapısını, kapıyla birlikte de bana bırakılmış mesajı buldum: "Biz kumsaldayız. İstersen gel."

Bense biraz önce çıkmıştım denizden. Yaseminler buram buram kokuyordu. Kıbrıs akasyası açmaya başlamış; başka bir şenlik. Loş, sessiz, insansız, mis kokulu, huzur içinde bir köşe. Bir sigara yaktım. Şezlonglardan birine uzandım, meyva ağaçlarını seyre koyuldum.

Dalmışım. Uyku değil, tatlı bir rehavet. Ortalık sessiz. Evin umut verici boşluğunun yanı başında, o ortama tümüyle yabancı bir madde olarak ne kadar oturdum, bilmiyorum. Sonra kalktım. Canım yine çay içmek istedi. Çaycıya gittim. Beni görünce eski bir dostunu görmüş gibi sevindi. Yine sohbetlere daldık, çay üstüne çay içtik. Bir ara, uzaktan uzağa bir ses duydum. Benim adımdı söylenen. Olgun bir erkek sesi bağırıyor, beni çağırıyordu. Çaycı gülümsedi, ahbaplarımın döndüğünü, beni aradıklarını söyledi. Oysa kimse geldiğimi bilmiyordu ki...

Oturmuşlar terasa, rakı içiyorlar. Tüyler ürpertici geldi anason kokusu. Bana telefon eden yanık tenli adam artık iş adamı kılığında değil. Ayağında bol, uzun, lekeli bir şort var, üstü çıplak. İri gövdesi üstündeki güleç yüzü bardaki nezaketini yansıtsa da, biraz daha doğaya dönmüş, daha ilkel gülümsüyor. Ufak tefek bir kadın karşıladı beni. Yabancı olmalı. Dili çalıyor, ama güzel Türkçe konuşuyor. Hemen rakı önerdi. Tiksintimi belli etmemeye çalışarak reddettim. Sütlü kahve daha iyi gelecekti. Bir Anadolu ka-

dını itaatiyle salonun ortasındaki modern mutfağına koşturdu.

Derken, uzun boylu, topluca, uzun kıvırcık saçlarını ensesine iliştirivermiş, kızıl kestane lülelerini bile-isteye şakaklarına sarkıtıvermiş, dalgın bakışlı bir kadın çıktı ortaya. Şöylece bir havluya sarılmış. Belki de duşta çıkardığı mayonun yerine bir şey giymemiş. Israrlı bakışlarını oldukça uzun süre bana dikti. Ciddi bir sağ el uzandı önüme, kahküllerin arasından gözleri hınzırca ışıldadı.

"Ben Peyker" dedi. "Nasılsınız?"

Kendimi tanıttım.

"Adınızı biliyorum" dedi hafif alaycı. "Dün gece masanın neşesi sizdiniz."

Hippi kılıklı profesörle yanık tenli ev sahibi kahkahayı bastılar. Elinde kahveyle gelen Avrupalı gelin ise, nezaket icabı, hafif mahçup, gülümsedi. Evin kapısından yeni biri çıkmıştı. Kahkahalara geç de olsa katıldı, sonra da laf attı.

"Yavaş olun! Utandırmayın Neşe hanımı."

Onun da elinde bir rakı kadehi. Ne zaman döndüler, ne hızla hazırladılar rakılarını, ne çabuk başladılar içmeye? Yeni gelen, orta yaşlarda, –herhalde rakı yüzünden büyüttüğü– istenmeyen bir göbeği geniş bir tişört altına saklamaya çalışan, neşeli bakışlı bir adamdı. Saçları hafifçe dökülmüş, şakakları pek hoş kırlaşmış. Yumuşak, sevecen, alaycı, biraz sıkıntılı. Meraklı bakışlarını üstünden hiç ayırmadan yürüdü, yanımdaki sandalyeyi çekti, iyice yanaştı, kadınlarla anlaşacağından emin çehresini de bana yaklaştırdı,

"Uğur"dedi.

Artık adımı söylemenin gereksiz olduğunu biliyordum. Gülümsedim; el sıkıştık.

Tanışma merasiminin tek eksik yanı, Avrupalı gelinle yaşamadığımız kısmıydı. Nedense kanım yalnızca o kadına ısınmıştı. Biz Türklerin, hele hele Türk erkeklerinin ara-

sında kalmış, mazlum bir Avrupalı. Nedenini öğrenirdim boynu bükük hâlinin, ama önce ondan hoşlandığımı göstermem gerekiyordu. Ayağa kalktım, mutfağa gittim.

Yeşil salataları yıkıyordu. Dalgın bakışlı kıvırcık kumsal, bir şeyler yapar gibi davranıp onu yalnız bırakmayacak kadar iyi niyetli olduğunu gösteriyordu.

"Leyla" dedi, "Ama çocuklarım da, herkes de bana Lili diyor. Biliyorum, çok züppe (ü harfini, u ile ü arası söylemişti) bir isim, ama onlar hoşlanıyor. Ben de bir şey demiyorum. İstiyorsanız siz de öyle çağırın. Hiç kızmam."

Nasıl da belli kızınayı yıllar önce unuttuğu.

Sonra yine rakı masasına döndüm.

Sustum ve bekledim.

Neden çağrılmıştım? Bu insanlar neden beni rakılarına meze yapmışlardı? Neler olabileceğini kestirmem için neler olduğu hakkında ipucu lazımdı.

Yine savunma hâlindeydim ve yine başıma neler gelebileceğini düşünüyordum. Başıma bir şey geleceği elbette yoktu, ama ne yapmalıydım da tereyağından kıl çeker gibi sıyrılıp yeni yaralar almadan kendi çöplüğüme dönmeliydim?

İlk ipucunu, elinde limonlu bir sodayla mutfaktan çıkan Peyker verdi.

"Siz bar işletiyormuşsunuz. Adınız gibi, neşeli bir yermiş. Sizce de öyle mi?"

Ona, uzun uzun, barların eğlenmeye, içmeye gelenler için hoş yerler olabileceğini, ama işleten için hiç de öyle olmayacağını anlatmak gerekmiyordu. Sanırım göründüğü kadar saf değildi. Bir gece önceki konuşmaların üstüne savunmamı yapmam gerektiğini anlatmaya çalışıyordu bana. Ben de yaptım. Yıllardır, o kıyı köyü senin, bu kıyı köyü benim, pansiyon, bar işleterek sonunda kendimi bir kente, daha verimli, daha uzun sezonlu bir işe attığımı anlattım. Kısaca da olsa, yaz konuklarının ciddi ilgisini çeke-

bilmiştim. Ama uzun sürmedi ciddiyet. Bizim yanık tenli (adı Gürbüz'müş) o dolgun kahkahalarından birini uvertür olarak kullandıktan sonra,"Hiç de yorgun görünmüyorsunuz. Kondisyon yerinde. Daha çok maça çıkarsınız" deyiverdi.

Yine erkek kahkahaları. Kadınlardan gülümseyen bile yok.

Hiç sesi çıkmamış olan profesöre baktım. Adı Mahir. Adına hiç benzemiyor. Pek dikkatli bakmış olmalıyım ki, gözlerini benden kaçırdı.

"Siz barları sever misiniz?" diye sordum. Benimle göz göze gelmemek için durmaksızın kaçırdığı bakışlarını portakal ağaçlarından aşırtıp gökyüzüne dikti.

"Yok, yok, hayır, ne münasebet! Vaktim mi var?" deyişinde, hem kendini önemseyiş hem de panik vardı.

Astronomi profesörüymüş. Yıllardır Almanya'daymış. Artık Türkiye'de çalışmak istiyormuş, ama kendi dalında yeterince gelişmiş bir kürsü bulamamış. Arıyormuş. Sadece kürsü değil, daha kim bilir neler aramaktadır. Yeryüzünde olup bitenlerden habersiz görünmesi de bu yüzdendir.

Her şey sanki bildik bir senaryoya uygundu; o senaryo da hızla uygulanıyordu. Bir büyük rakının dibi göründüğünde, Gürbüz kırk yıllık karısının kalçasını en azından yirminci kez mıncıklamış, Peyker durmadan bağırıp duran, –rakı dahil– sofradaki her şeyi yiyip içmeye çalışan yaşlı köpeğe kendini adamış, Uğur, Peyker'i köpekten, köpeği de Peyker'den kurtarmak için çabalamış, en önemlisi, Mahir'le bir an önce yatağa girebilmem için bir sürü hazırlık yapılmıştı. Gürbüz Mahir'in sandalyesini durmaksızın bana doğru itekliyor, Uğur'la paslaşarak, "Tek başına bar işleten güzel bir kadının akıllı bir erkeğe ihtiyacı olduğunu" söylüyor, bununla da yetinmiyor, Mahir'e beni alıp kentten köye getirmesini, yolda tatlı sohbetler edebileceği-

mizi öğütlüyor, sonra şeytanca bulmaya başladığım tebessümünü takınıp bana bakarak göz kırpıyor, o da yetmezse, Mahir'e laf atıyordu: "Oğlum, güzel kadınlarla neler yapılacağını unutmadın, değil mi?"

Dinliyor, arada bir gülümsüyordum. Bir barda neler olup bittiğini bilmedikleri için, sanırım kızarıp bozarmamı bekliyorlardı. Belki de tam tersini, bardan geldiğim için erkeklerin koynuna atlamamın hiç de utandırıcı olmadığını düşünüyorlardı. Beklentilerinin ne olduğunu anlamak için tek tek yüzlerini inceliyordum.

Leyla pasifti. Mutfakla masa arasında gidip geliyor, ızgarada etler kızartıyor, köpeğe kızıyor, ağaçtan limon toplayıp masaya getiriyor, ırgat gibi çalışıyor, sohbete katılmamak için elinden geleni yapıyordu. Cinsel hayatım kendini Mahir'in sözcüsü ilan etmiş olan Gürbüz tarafından kim bilir kaçıncı kez gündeme getirilirken, Peyker beklenmedik biçimde lafa karıştı.

Tuhaf bir kadındı. Durmadan bir şeyler giyip çıkarıyordu. Uzun bir sessizlikten sonra ağzını açtığında bol, yerlere kadar, işlemeli, oyalı bir elbiseyle dolaşıyordu. Çok az içiyor, ama herkes kadar içermiş gibi görünmeyi başarıyordu. Galiba iyi tanıyordu oradakileri ve en az benim kadar idare edebiliyordu çevresini. Ama benden çok daha isyankârdı. Leyla kadar fedakâr değildi, benim kadar sabırlı olması da beklenemezdi.

Ansızın, "Hepimiz yorgunuz. Güneş bir yandan, rakı bir yandan... Artık şu sofradan kurtulup sohbeti biraz ertelesek mi?" deyiverdi.

Rahatlayabileceğimi sanmıştım. Öyle olmadı. Bir çırpıda terasa şilteler atıldı. Ev sahipleri odalarına çekilirken, Uğur ile Peyker terasın kuzey yanına, Mahir ile ben de güney yanına düşüverdik.

İşte yatak! İşte tezgâh!

Tezgâhı unutup yatağa baktım. Yorgun gönlüm yeşil-

likler arasında bir kez daha dalıp gitmeyi öylesine istiyordu ki...

Göz alabildiğine, koyu yeşil portakal ağaçları uzanıyor önümde. Altında tavuklar geziniyor. Gıdaklamaları pastoral bir ninni gibi. Sevmediğim tavuklara aşkla bağlanıyorum gözümde uyku tüterken. Yabani semizotları deli gibi büyümüş, kimi çiçeğe bile durmuş. Evin boyuna yaklaşan yasemin ağaçlarının kokusu, gizemli bir gölge gibi, insanın peşinde. Gökyüzü güz öğleden sonrasının mahmur mavisine bürünmüş. Ilık, tembel bir sessizliği nurıltılar bozuyor.

Terasın kuzey yanından Uğur'un Peyker'e bir şeyler anlattığı duyuluyor. Peyker'in sesi çıkmıyor. Adamı dinlemiyor besbelli.

Yaşlı köpek iki kez gelip kokladı beni. Körelmiş duygularıyla bile alkol almayan tek kişinin ben olduğumu anlayıp yanı başıma, sıcak taşlara uzandı.

Ve Mahir yanımdaki şilteden elini uzatıyor, elimi arıyordu.

Kır saçlı hippiye sırtımı döndüm. Eli, şiltesiyle şiltem arasındaki beyaz taşlar üstünde kalakalmıştır. Gözlerimi iri bir turunç ağacına diktim. Göz kapaklarım kendiliklerinden kapanmuşlar; yine uyuyakalmışım. Yarı uykulu, yarı uyanık, bir erkek sesinin Mahir'e seslendiğini mi duydum, yoksa uyduruyor muyum?

"Oğlum, ben sana söyledim. Bu kadar uzaktan bir şey olmaz. Yaklaştırsana şilteyi!"

Gün batmıştı uyandığımda. Yaz alışkanlığım hâlâ geçmemiş ki, çok geç olduğunu sanarak panikle doğruldum yattığım yerden. Tümüyle yabancı bir ortamda uyanan insanın kısa şaşkınlığını yaşıyordum. Yanımdaki şilteyi boş görünce ayıldım. Mahir gitmiş. Gözünü bile kırpamadan, numaradan uyuduğumu düşünerek bir süre bekleyişini, sonra kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırıp gidişini ha-

yâl ettim. Çok beğendim hayâlimi. Sırtüstü yatıp portakal ağaçlarına, dalların uçlarındaki taze yeşil yapraklara bakarak hayâlimin ayrıntılarına daldım. Kendi kendime sırıtıyordum ki, köşeden Gürbüz belirdi.

"Hmmm... Gülüyor! Galiba rüyasında seni gördü!" diye Mahir'e laf attı.

Aynı gülümsemeyle yerimde doğruldum. Galiba alışmaya başlıyordum bu adama. Koşullar hoşuma gitmese de, adam kaliteli bir hınzırdı, o hâliyle de pek eğlenceliydi. Kendime göre o eğlenceye katılabilmeyi, onun bana attığı taşlara karşılık verebilmeyi, hatta daha büyük taşları fırlatabilmeyi becerebilecek miydim?

"Güzel bir gün" dedim.

"Her şeyden memnun. Pek de güzelleşmiş uyuyunca. Gelsenize!" diye seslendi.

Yavaş yavaş köşeden çıkıp karşımda belirdiler. Kötü bir piyesin tecrübeli oyuncuları. Gürbüz de oyunun tecrübeli yönetmeni. Acaba bu oyunu kaç kez oynamışlar, kaç kez misafir oyuncu değiştirmişlerdi? Daha önemlisi, acaba benden önceki misafir oyuncular nasıl davranmışlardı?

Gürbüz elini uzattı. Elimi uzattım, tuttu. Çekti beni. Kalktım. Ben doğrulurken yüzüme yaramaz çocuk gülümsemesiyle bakıyor, bir yandan da ötekilere laf yetiştiriyordu.

"Yanaklar şeftali... Dudaklar kiraz... Gözler boncuk boncuk... Hem mahmur, hem uyanık. Kaçırmayın!"

Peyker elinde tepeleme açık sarı bir sıvıyla dolu bardak, üstünde parlak renkli, uzun bir yaz elbisesiyle belirdi. Mesleki bir merakla bardağa nasıl baktıysam, o bakışı kaçırmadı, belli belirsiz bir gülümsemeyle bardağı bana doğru uzattı.

"Peyker kokteyli içer misiniz?" dedi.

Cin vardı içinde. Bir sürü de meyva suyu. Besbelli taze nane de koymuş, ama nasıl yapmışsa, nane yaprakları yok

ortada. Bu hafif içkiyi içtenlikle onaylayarak başımı salladım. Gürbüz yapay bir telaşla, tavuklarını korumaya çalışan beceriksiz bir horoz gibi çırpınmaya başladı.

"Eyvah! İçki içiyor! Ya sarhoş olursa..."

Bu kez kahkahalarla güldüm. Çocuklarının karnını doyurmuş, şişman bir ana edasıyla, gerindi.

"Eh... Kıvama geldi. Gecemiz güzel başlıyor!" dedi.

Kimi şezlonga oturmuş, kimi ayakta içkisini yudumlayan küçük kalabalığa gecenin gündemini açıkladı.

"Önce ızgarayı yakarız. Di mi karıcığım benim? Sonra atarız pirzolaları, köfteleri, sucukları, onlar bir güzel kızarırken sohbeti koyulturuz. Ardından şilteler atılır taşların üstüne."

Göbek atar gibi hafifçe kıvırdı.

"Aman da aman! Sonra değmeyin bizim Mahir'in keyfine."

Evet! Yanılmıyordum. Olacakları artık avucumun içi gibi biliyordum: Leyla ızgarayı yakacak; Peyker bir marulun yapraklarını yapmacık bir hamaratlıkla kâseye atıp "Zeytinyağı nerdeydi? Limon bulamadım" diyerek salatayı hazırlamış olacak; Leyla sofra ile ızgara arasında mekik dokurken, ona yardım ediyor havalarındaki Uğur rakılar için buz çıkaracak, bir yandan ızgara başında kavrulan bir yandan da tabakları taşıyan Leyla'ya seslenip "Caniko! Galiba pirzolalar oldu. Sucukları çevirdin mi?" filan diyecek, köpek bir parça et yiyebilmek için ızgaranın başında Leyla'ya cehennem azabı çektirecek; Gürbüz ise beni Mahir'i yemek masasında karşısına alacak, rakı üstüne rakı sunacak, kendi bir damla bile içmeyecek ve gecenin geri kalan kısmına hazırlık yapacak.

Ve ben ağzıma bir damla içki koyamayacağım. Eğlenemeyeceğim. Sohbet adı altında yapılan her şeye katlanmak zorunda kalacağım. İçimden hep "Neden? Neden?" diye yanıtını kabul edemediğim sorular geçireceğim. Yine fena

hâlde sıkılacağım. Hem de uzun süre atamayacağım o sıkıntıyı.

Elimdeki Peyker kokteyli bardağını yumuşacık bir hareketle eğilip yere bıraktım. Yüzümdeki gülümsemeyi iyice yayarak Gürbüz'e baktım.

"Ne yazık ki bu güzel gecenize katılma şansım yok" dedim.

Ne güzel bir cümle kurmuştum; oysa aklımdan ne fenalıklar geçmişti. Şaşkınlığını iyice abartarak gözlerini faltaşı gibi açtı, kollarını havaya kaldırıp sahne çalmaya çalışan isterik bir tiyatro oyuncusu edasıyla bağırdı:

"A-a! Bu da ne demek oluyor?"

Gülümsemem pembelikler saçıyordu, ama acı bir sesle, "İşim gücüm var" dedim. "İşimin başında olmazsam para kazanamam. Bu kadar kaçamak yeter de artar bile."

Yanıt beklemeden çantamı aldım. Kimsenin elini sıkmak istemiyordum. Şiltelerini işgal etmek dışında hiçbir şey istememiştim onlardan. Oysa onlar, sayemde, oldukça eğlenceli vakit geçirmişlerdi. "İyi eğlenceler" dedim, arkamı dönmüş bahçeye doğru yürürken.

Peyker yetişti bana.

"Siz yorgunsunuz" dedi.

Kolumu tutmuştu, eğilmiş gözlerimin içine bakmaya çalışıyordu.

Durdum.

"Evet, yorgunum. Ama yine de eğlenmeye hakkım yok. En azından bu şekilde" dedim.

Kolumu bıraktı. Hâlâ gözlerimin içine bakıyordu.

"Eğlenmiyoruz ki" dedi.

Yanıt veremedim. Zaten soru sormamıştı.

Bahçeye indim, döndüm, el salladım. Terasın ucunda dizilmiş, bana bakıyorlardı.

El salladılar. Gürbüz, elinden oyuncağı alınmış bir çocuk gibi, asık suratla seslendi.

"Buna oyun bozanlık derler."

Yanıt vermedim. Arkamı döndüm, portakal ağaçları arasından, kazılmış toprağın iniş çıkışlarından zevk alarak, zincirden boşalmışcasına rahat, zıplaya hoplaya arabaya doğru gitmeye başladım.

Arabama vardığımda, sırt çantamı içeri yerleştirip harekete hazırlanıyordum ki, gözüm yine denize ilişti. Günün son ışıkları pembeleştirmişti ortalığı; ama sular hâlâ o görkemli laciverti korumaya çalışıyordu.

Sabahın köründe yaptığım gibi hızla soyundum, mayomu giydim. Kumsalda günden kalma kağıt parçalarını, birkaç pet şişeyi toplamaya çalışan, yaşlıca, yarı meczup bir adamdan başka kimse yoktu. Beni görmedi bile. Ilık, sakin sularda günün tüm kirlerini akıttım üzerinden. Rakı kokuları, atışmalar, sahte gülücükler, hepsi bir çırpıda, yaşlı denizin tecrübeli sularında eriyip gittiler. Aklanmış, paklanmış, yalnız kendimin değil, daha birçok bilinçsiz ölümlünün günahlarından arınıvermiştim. Yeni doğmuş gibi bastım kumlara. Kurulanmadan, temiz suları üstümde ne kadar taşısam kârdır diye düşünerek arabaya yürüdüm.

Mahir şoför kapısının dibine çömelip oturmuş, başı önünde beni bekliyordu. Tuhaf, dar, kapkara bir şort giymişti. Bir de sırt çantası vardı üzerinde. Çıplak ayaktı, belden yukarısı da çıplaktı. Ak saçlı başı hafifçe kımıldadı, ama bana bakmadı.

"Kızmayın, olur mu?" dedi.

Kapıyı açtım, çantamı aldım.

"Giyineceğim" dedim.

"Ben bakmam. Giyinin" dedi.

Giyindim ve bana bakmadı. Arabaya girip yola çıkmaya kararlı, şoför kapısını açtım.

"Ben de sizinle gelebilir miyim?" dedi.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye sordum.

"Ana yola kadar" dedi.

Merakla baktım. Anayoldan bu saatten sonra otobüs geçmezdi ki. Bu hâliyle otostop yapmayı mı düşünüyordu?

"Bisikletimi yukarıdaki lokantaya bıraktım" dedi.

Yanına yaklaştım.

"Sizin bisikletiniz mi var?"

Başını salladı.

"Şehirden buraya, onca yolu, bisikletle mi geldiniz?"

Yine başını salladı. Kendimi tutamayıp güldüm.

Suratı iyice asıldı. Dokunsanız ağlayacak gibiydi. Durakladım.

"Özür dilerim. Şaşırdım" dedim. "Madem bunca yolu bisikletle gidebiliyorsunuz, neden buraya geldiniz? Yani... O eve?

Başını kaldırdı, ilk kez gözlerimin içine baktı.

"Onlar benim çocukluk arkadaşlarım" dedi. "Buralarda başka kimsem yok zaten."

Elinden tuttum, kaldırdım. Kopya çekerken yakalanmış bir çocuk gibiydi.

"Hadi! Geç kalıyoruz" dedim.

Uslu uslu bindi arabaya. Hareket etmeden önce, yine ürkek bir baş hareketiyle, kısacık baktı benden yana.

"Çok mu kızdınız bana?" diye sordu.

"Yooo, sizi çok sevdim" dedim.

Çocuksu bir sevinçle yüzü aydınlandı.

"Yıllardır kimse beni sevdiğini söylememişti" dedi.

"Ben de yıllardır kimseye onu sevdiğimi söylememiştim" dedim.

1993, Antalya-Çıralı

Orkideler

Yaşlı kondüktör dört tane iri, hantal bavulu çekiştirerek indirdi. Ağır hareketlerle, teker teker, düzenli bir biçimde perona dizdi. Şapkasına şöylece bir dokunarak selâmını çaktı. Hüzünlü bakışlı kadınla kondüktör yol boyunca pek iyi geçinmişlerdi. Vedalaşırken birbirlerine kırk yıllık ahbap gibi gülümsediler.

Aklında kaldığı kadarıyla, istasyon çıkışında faytonlar olmalıydı. Hevesle arandı, ama oldukça hurda bir kamyonete razı olmak zorunda kaldı. Adresi söylediğinde şoför tuhaf baktı ona.

"Mahmut Bey'in evi, di mi?" diye sordu.

Kadın yanıtlamadı soruyu, hafifçe başını salladı, yalnızca "Hmm..." dedi. Şoför çehresi tanıdık olmayan kadını pek merak etti, ama merakını giderecek bir çare bulamadan Mahmut Bey'in evine vardılar.

Kasaba iki küçük tepecik üzerine kuruluydu. Dağların doruklarından toparlanıp gelen, sık ormanlıkları geçen dere, kış ve bahar aylarında coşkuyla, yaz gelince biraz nazlı, tepeciklerin arasından akar, çocukların içinde çırpınmaya doyamadıkları derin bir ağızla denize açılırdı. Yağmura yoldaşlık eden bir kasabaydı bu; yeşili ton değiştirir, ama yeşilliği dört mevsim eksik olmazdı.

Kış oldukça sert geçmişti. Baharla birlikte canlanan kasabalı o günlerde ansızın bastıran sıcağın şaşkınlığını yaşamaktaydı. Yaşlılar, "Senelerdir..." diye başlayan cümleler kurup duruyorlardı. Esaslı sıcakların ortalığı kavurması beklenen mevsim onca uzaktayken, dere kıyısındaki otların sarsmaya başlaması düpedüz kötüye alametti. Kasabalı sıcaktan bunalacağı günleri şimdiden düşünür olmuştu.

Enver Bey'in emekli olmaya karar verişinde yeni mevsimin o haşin tavrının da etkisi olmuş muydu? Kim bilir? Henüz elli beşinde olmalıydı Enver Bey. Kasabanın en eski ilkokulunun en eski öğretmeniydi. Kaymakamlara yaraşır yürüyüşle, çarşıdan geçerken esnafa verdiği selâmlarıyla, eski ama bakımlı, şık takım elbiseleriyle, mevsimi gelince yanında taşıdığı, bazen de başına geçirdiği koyu gri fötr şapkasıyla gerçek bir beyefendiydi. Bir de şemsiyesi vardı. Enver Bey'in pırıl pırıl bir havada, şemsiyesini Arnavut kaldırımlarına vura vura yürürken görenler, yağmurun geldiğini hemen anlar, önlemlerini alırlardı.

O şehirli beyefendi görünüşüne aldanmamalıydı Enver Bey'in. Dört duvar arasından çıkınca huzursuzlanıp yeni bir kapı arayan kasaba adamlarından değildi. Sakin görünüşü altında doğaya doymayan coşkulu ruhu gizlenmiş bir serseriydi adeta, duvarların dışında yaşayan bir serdengeçtiydi. Enver Bey rüzgârı koklayıp kar geldiğini şıp diye anlar, çimenlere bakıp hasat tahmini yapar, kavak ağaçlarının yapraklarından kış aylarının nasıl geçeceğini göz ucuyla okuyuverirdi. Doğa avuçlarının içinde, soluk borusunda, parmak uçlarında yaşıyordu.

O yabancı kadının dört bavuluyla kasabanın garına indiği günden tam beş ay on yedi gün önce Enver Bey'in karısı ölmüştü. Fırtınayla birlikte oluktan boşanırcasına yağan yağmurun ortalığı birbirine kattığı bir gün, öğle namazında, kasabalı Enver Bey'i ilk kez perişan hâlde görüyordu. Yakın dostu, kırtasiyeci Güneri Bey sırtına bir pardesü iliştirmese, sırılsıklam olacaktı. Otuz yılı aşkın bir süredir coşkusuz ama tutarlı bir duyguyla bağlanmış olduğu kadının onu yapayalnız bırakıp gidişi yüzünden Enver Bey'in içine düştüğü çaresizlik kasabalının baş derdi olmuş, hele yufka yüreklilerin burnunun direği sızlamıştı. Bu insan adam, bu efendi erkek, en güzel, en olgun çağında, o yalnızlıkla baş başa ne yapabilirdi?

O durağan kasaba yaşamının boğulduğu beyhude hüzne belki de bir sebep bulunmuştu. Ana-babalar en ciddi suratlarını takınıp çocuklarını biraz daha saygılı olmaya çağırdılar. Bütün gün, bütün evlerde Enver Bey konuşuluyor, bütün büyükler, uzun uzun, ne yapılabileceğini tartışıyorlardı. İlk önlem olarak –varsa– evin çocuğu haşlanıyordu. Üzmemeliydiler Enver Bey'i. Çocuklar, öğretmenlerinin o gizli acısını anlamasalar bile, bu anlaşılmaz acıya saygı göstermeliydiler. Azarlar, hatta döverse –Enver Bey'in bir çocuğa fiske vurduğu görülmemiş olsa da– gık bile çıkartmamak gerekiyordu.

Enver Bey karısının ölümünden birkaç hafta sonra toparlandı. Eski bakımına, şıklığına, zarafetine kavuştu. Yepyeni bir yaşam amacı bulmuştu kendine: Orkide. Elindeki tüm olanakları kullanıyor, kimsenin adını bile bilmediği Avrupa kentlerine, yarım yamalak Fransızcasına ortaokuldaki öğretmenleri de ortak ederek, uzun mektuplar yazıyor, dünyanın dört bir yanındaki en güzel orkideleri kimlerin yetiştirdiğini öğrenmeye çalışıyor, bahçesine garip çukurlar açıp başlarında saatlerce vakit geçiriyor, bu yüzden de sürekli nezle dolaşıyordu. Okuldan izin alıp İstanbul'a, Antalya'ya, İzmir'e gitmeye bile kalkıştı; ama Enver Bey'in sağlığından endişe eden ve için için, kasabanın erkekleriyle kıyaslandığında pek üstün bulduğu bu adama sıcak duygular besleyen okul müdiresi çeşitli bahaneler bulup hiçbir yere göndermedi onu.

Bütün bunların üstüne, ansızın verilmiş gibi görünen bir kararla, Enver Bey emekliliğini istedi. Okul müdiresi, ikna yeteneğini kullanmaya ne kadar uğraştıysa da, Enver Bey'i kararından döndüremedi.

Enver Bey, resmi yazıyla emekliliğinin çıktığı haberini aldığında, çocuklar gibi sevinçliydi.

Karısının ölümünden beş ay on yedi gün sonra, ılık bir yaz ikindisinin esintileri başlamadan, okul bahçesinde En-

ver Bey'i uğurlama töreni başlamıştı. Bütün öğretmenler, kasabanın Enver Bey'i seven bütün eşrafı, eski öğrencileri, yeni öğrencileri, hademeler... Herkes oradaydı. Göz yaşartıcı bir tören oldu. Enver Bey'i sık sık hüzünlendiren törenin en güzel olayı okula yeni tayin edilmiş olan İstanbullu genç bir hanım öğretmenin ona orkide soğanları hediye etmesiydi. Küçük, şirin bir kutuya konulmuş olan, Enver Bey'e mücevher gibi görünen soğanlar günlerce sürecek bir coşkunun müjdecileriydiler.

Genç öğretmeni iki-üç kez kucaklayıp öptü. O kadar heyecanlı görünüyordu ki, okul müdiresi, "Bu kadar keyifleneceğinizi bilseydik, İstanbul'daki bütün orkide soğanlarını taşırdık kasabaya" diye, kinayeli laflar ediverdi.

Yeni tayin edilmiş kızcağız da utancından, yaban gülü gibi pespembe kesildi.

Törenin sonunda, herkese teşekkür edip yine herkesten önce okuldan ayrıldı Enver Bey. Orkide soğanlarının kutusunu kırılacakmış gibi özenle tutarak, ekmek almayı bile unutarak, ciddi ve hızlı bir yürüyüşle kasabanın iki tepeciğinden birinin karşı tepeye bakan yamacına kurulu evine ulaştı.

Karısıyla oturma odası olarak kullanmaya alıştığı, karşıdaki evleri gören, neşeli çiçeklerle bezenmiş örtülerin donattığı odacığa girer girmez, ilk iş olarak soğan kutusunu masanın üstüne koydu, açtı, soğanları seyre koyuldu. Onlardan ne güzel orkideler çıkabileceğini tahmine çalıştı. Sonra onları yine mücevher taşır gibi kaldırdı, kendi başına yaptığı seranın bir köşesine yerleştirdi. Aklı hâlâ orkidelerin rengine takılı, gizli bir tebessümü sağa sola dağıtarak, onu tanımayan birinin dansettiği izlenimine kapılacağı bir yürüyüşle odacığına döndü.

Gün batmak üzereydi. Kasabalı erkeklerin eve dönme saatiydi. Arif'in meyhanesine ya da Nazlı Mustafa'nın kahvesine takılmayanlar, ellerinde "Âdet yerini bulsun" ya da

"Bizimki bir tatsın" diye aldıkları şeylerle giriyorlardı evlerinin kapılarından.

Kimsenin, hatta onca yıllık hayat arkadaşının bile bilmediği bir keyfi vardı Enver Bey'in: Babasından kalma, Alman malı, sağlam mı sağlam, keskin mi keskin bir dürbün. Kimi gün mehtap seyrederdi, kimi gün kuşları. Bu seyirlerde yalnız olmayı severdi. Kendi kendine şöyle düşünüyordu: "Dürbün iki göz için. O gözlerin gördüğünü başka gözlere aynen aktarmak nasıl mümkün olabilir ki?"

Dürbün sedirin yanındaydı. Sedirin gerisindeki pencereden dışarı bakardı hep, yine baktı.

Karşı tepenin aylardır boş duran evlerinden birinde alışılmadık bir hareketlilik fark edince dürbününe davrandı, ayarladı. Ev netleşmişti. Hareketlilik tümü de açık olan pencereyle kapılardan kolayca görünüyordu. Şilteler bahçe parmaklığına serilmiş, perdeler toplanmış. Biri var içeride. Hafifçe kıpırdattı dürbünü. Hareketin kaynağını aradı.

Başındaki yemeniyi sıkıştırırken yakaladı onu. Kollarını kaldırmış, başını önüne eğmiş bir kadın. Evin bahçeye açılan kapısının eşiğinde. Tek başına. Yemeniyi istediği gibi bağlamış olmalı ki, başını kaldırdı. Çevresine bakınır gibiydi. Döndü, içeri girdi.

Mahmut Bey'in evinde bir kadın... Uzaktan yaşı belli değil, ama pek de geçkin olmasa gerek. Hareketleri kıvrak, canlı. O aksi adamın evini temizleyen kim olabilir ki? Kasabadan biri olmadığı kesin. İnsanlar günâhları kadar bile sevmezlerdi Mahmut Bey'i. Pinti, dini imanı para, üstelik dayanılmaz bir huysuz. Kötülük derecesinde. Oysa bu kadın canla başla girişmiş evi temizlemeye. Hiç zorunlu bir hareketlilik değil bu.

Dürbünü indirdi, düşündü. Orkide soğanlarının sevincine buruk anılar gölge mi düşürdü, ne? Mahmut Bey öleli kaç yıl oldu? Yoksa yılı dolmadı mı henüz? O evde tek

başına kalalı beri aslında ölmüştü sanki. Belki de cenaze töreninden önce unutmuştu kasaba Mahmut Bey'i. "Ağabeyimdir" diye, haftada bir kapısını çalıp bir tencere yemek götüren kız kardeşi de olmasa, kimse yüzüne bakmayacaktı.

Yeniden doğrulttu dürbünü Mahmut Bey'in evine. Ortalık alacakaranlığa bürünmeye başlamıştı. Perdeleri kalkık, bahçeye bakan odada bir şeyler katlıyordu kadın. Kısa bir süre yüzünü ışığa döndü. Enver Bey dürbünün belli belirsiz kıpırtısıyla o ince çehredeki yalnızlığı bir an için yakaladığını sandı. Evet. Yalnız bir kadındı o. Enver Bey'in o birkaç saniyede gördüğü doğruysa, temizlikçi gibi biri değil, eve yerleşmek üzere hazırlanan bir kadındı. Güzeldi belki. En azından çirkin olmadığına emindi Enver Bey.

Bir huzursuzluk girmişti içine. Dürbünü kılıfına koyup kaldırdı. Orkide soğanlarını unutuvermiş olduğunu düşündü. Loş evin içinde birkaç şaşkın adım attı. Sonra, her zaman yaptığı gibi, bahçe kapısının önüne bir sandalye koyup gün batımının karşı evlerin camlarına vuran kızıllıklarını seyretmeye karar verdi.

Aylarca karanlığa gömülmüş olan evin o sürprizli aydınlığı aklını çelmişti bir kere. Eskisi gibi, sükûn içinde, karşı tepenin alışılmış kıpırtılarına kendini veremiyordu bir türlü. Dürbünsüz de olsa evin içindeki hareketi izliyor, aralıklı olarak beynini kurcalayan meraktan bir türlü kurtulamıyordu.

Gece boyunca o merakı atamadı Enver Bey. Arada bir kalktı, dürbünü alıp başı yemenili, çehresini tam olarak gözünde canlandıramadığı kadının ne yaptığını görmeye çalıştı. Oldukça geç bir saatte, Mahmut Bey'in evinin ışığı sönüp ortalık geleneksel karanlığına büründüğünde, ancak rahat etti, ışığını söndürdü, başını iki kişilik yastığın bir ucuna koyup nedense pek hoş duygular veren, değişik bir huzursuzluğun koynuna daldı.

Valizler evin içine girdikten, açıldıktan, bir kısmı yarım yamalak da olsa yerleştikten saatler sonra, eski adıyla Saime, yeni adıyla Emel, bacaklarını uzatmış, tüm ışıklarını söndürdüğü, içinde nefret, tiksinti, utanç gibi tüm olumsuz duyguların en eskilerini canlandıran baba evinde dinlenmeye çalışıyordu. Bir sigara yakmıştı. Karşı yamaçtaki evlerin sigarasının ışığından pek parlak olmayan ışıklarına bakarken çocukluğunda o yamacın nasıl karanlık olduğunu hatırladı. Bin bir eziyetten sonra, ona ayrılan fare deliği gibi odanın tel gerilmiş perdesini gizlice aralar, karşı tepeyi seyreder, anasıyla babasının bağrışmalarından kaçmaya çalışırdı. Güneş battıktan çok kısa bir süre sonra tek tük ışığın lekelediği karanlık tepe ona bir kurtarıcı gibi görünürdü. Geceleri bir karabasanın pençesinden sıyrılıp uyandığında, kendini o ışıklardan herhangi birinin aydınlattığı herhangi bir odada bulmak isterdi. O odada her şeyin istediği gibi olacağından öylesine emindi ki.

Kaçmak.... Kendini bildi bileli içinde büyüttüğü en güçlü arzu.

Yıllarca her şeyden kaçtıktan sonra, günün birinde kaçışının başlangıcı olan baba evine sığınacağını söyleseler, inanır mıydı?

Uyduruk tablasında sigara tüte dursun, bir tane daha yaktığını fark etmedi bile. Karşı tepede bir evin daha ışığı sönmüştü. Artık yatmalı, ertesi gün kasabalıyla yüz yüze gelebilmek için diri uyanmalı.

Günün ilk ışıklarıyla ayaklanan kasabalı o çok lezzetli konuyu konuşmaya başlamıştı:

"Saime döndü!"

Kaynak Mahmut Bey'in evine komşu oturan kadınlardı. Gecenin bir saatine kadar evdeki hareketi izlemişler, kolları sıvayıp temizliğe girişmiş olan kadını teşhis etmişler ve kararlarını vermişlerdi: Mahmut Bey'in yıllardır izini kaybettirmiş, ne idüğü belirsiz işlerin peşinde koştuğu kesin

olan kızı Saime bu. O burnu havada insan hâli, babasının o nobran, o sevimsiz suratı bu. Saime bu. Anası kadar titizlik hastası, babası gibi soğuk, burnu havada, insan düşmanı. Kasabalı notunu vermişti, kararından kolay vazgeçecek gibi de değildi.

Enver Bey, bir gün önceki heyecanlarının bir kısmını olsun aktarabilmek için, Güneri Bey'in kırtasiyeci dükkânına uğradığında öğrendi dedikoduyu:

"Saime döndü!"

Yıllar önce Mahmut Bey'in şerrinden kurtulmak için, ilk gençliğini doğru dürüst yaşayamadan, günün ilk treniyle koca Türkiye'nin karanlık köşelerine doğru kaybolup giden, sonra da Mahmut Bey'in reddettiği, sonra o reddedişi yüzünden tüm kasabalının reddine uğrayan Mahmut Bey'in yitik kızı Saime geri dönmüş. Bir trene atlamış, gelmiş, bavullarını kasabanın peronuna indirmiş, Ahlat İsmail'in kamyonetine binmiş, evin anahtarını komşudan almış, gece yarısına kadar temizlik yapıp sabahın köründe uyanmış, sonra da Kırtıl Kâmil'in dükkânına gidip yeni temizlik malzemeleri almış,

"Yahu, hoş geldin Saime, nerelerdeydin?"diyen Kâmil'e hiç yüz vermemiş, yine eve kapanmış ve yine temizlik yapmaktaymış. Üstelik ne demiş Kâmil'e?

"Benim adım Saime değil Emel."

Kâmil de kızmış. Güneri Bey dükkânı açtıktan birkaç dakika sonra Kamil'i kapıda gördüğünü anlatıyordu.

"İnan ki Envercim, tuhaf bir adam bu Kâmil. Sanki Mahmut Bey'in kızı adını değiştirirse, günâhı Kâmil'in boynuna. Yok, ben Saime değilim, Emel'im, demiş. N'olmuş Emel'se? Kâmil'e n'oluyor ki? Hem kel, hem fodul. Bilirsin, Mahmut Bey'in sağlığında en büyük yağcısı o Kâmil'di. Elinden gelse küçük bir Mahmut olurdu. Hatırlar mısın?"

Enver Bey bir yandan Güneri'yi dinliyor, bir yandan ge-

ce boyunca Mahmut Bey'in evinde gördüğü hareketliliği, sonra da gizlice izlediği kadını düşünüyordu. Kızı, öyle mi? Hüzünlü bakışlarını gizleyemeyen, başı önünde, kaldırımların duvara yakın kıyılarında usulca yürüyen bir genç kız geliyordu gözünün önüne. Birdenbire ortadan kaybolmuştu. "Kaçtı, sonra da İzmir'de görüldü. Orospu olmuş" demişti kasabalı. Enver Bey gözlerini kaçırarak pazarlıklar eden, borçlu köylülerin elinden arsalarını alan, sabit kaleminin ucunu hırsla kemiren Mahmut Bey'e içinden lânetler okumuştu o sıralar.

Mahmut Bey'in kızı karanlıklara gömülüp kaybolduğunda, Enver Bey karısının asla çocuğu olamayacağını öğreneli birkaç ay ya geçmiş, ya geçmemişti. Mahmut Bey'in kızı ise on beş-on altı yaşlarında olmalıydı.

Dalgın, düşünceli, Güneri'nin "Lise defteri" raflarına bakarak, "Zaman çabuk geçiyor. Neyse..." dedi Enver Bey.

Güneri Bey sözünü daha tamamlamamıştı. Cümlesinin ortasında lafı kesilince tuhaf baktı Enver Bey'e.

"Neyin var senin?"

Enver Bey silkindi, güne geri döndü.

"Bir şeyim yok. Neydi adı? Saime."

Güneri Bey düzeltti:

"Emel olmuş."

"Her neyse" dedi Enver Bey, "Küçücük bir kızdı, değil mi? Utangaç. Neyse..."

Güneri Bey söyleyeceklerini tümüyle unutmuş, dikkatle süzdü arkadaşını.

"Sen emekli olur olmaz bunadın mı, ne?"

Sonra da güldü.

"Söyledik, dinletemedik. Bekâr erkeğe emeklilik yaramaz. Kahvede oturup pişpirik oynayacak adam da değilsin. Ya bunayacaksın, ya azıtacaksın. İşte, dediğim çıktı. Bunamaya başladın. İki cümlede bir 'neyse' deyip duruyorsun. 'Neyse' olan ne? Kafandan atmaya çalışıyorsun bir

şeyi de... Neyi? Anlayamadık, gitti."

Enver Bey orkide sohbetine başlayınca konu unutuluverdi. Güneri Bey kelini sıvazlayarak, arada bir çocuklara kurşun kalem, kuru boya, resim defteri satarak, sevgili arkadaşını kahve sohbetlerinden ya da azışmaktan kurtaracak orkideler konusuna büyük ilgi göstererek Enver Bey'i saatlerce dinlemeye hazırdı. Ötekiyse, gece boyunca yaşadığı o tatlı huzursuzluğu, çocukça merakının doğurduğu vicdan sıkıntısını kafasından atabilmek için orkide soğanları üzerine konuştukça konuştu; sonunda, Muammer'in yeni açtığı, yazın turistler gelecek diye Almanca mönüsünü bile hazır ettiği pizzacıya gitmeye karar verdiler.

Bir hafta boyunca günler pek yavaş geçti. Enver Bey kasaba yaşamının bunca rahvan ilerlediğini, insanın saatine bu denli sık bakabileceğini hayâl bile edemezdi. Küçücük ilkokulun koridorlarında sürdürülen koşturmacanın sonsuz bir maraton olduğunu, ansızın durup kendi arzusuyla koşudan ayrılmanın bunca boşluk yaratabileceğini hiç düşünmemişti. İçinden buna benzer şeyler olacağı kehanetini her fırsatta tekrarlayan Güneri Bey'e hak veriyordu, ama kendi kendini teselli ediyordu. Daha ilk haftasıydı. Bunca yıllık alışkanlık şıp diye kesilir mi birkaç günde?

Kasabalı, Enver Bey'in aksine, oldukça heyecanlı günler yaşıyordu. En önemli konu ortaktı: Saime ne yapmış? İpe astığı çamaşırları görenler görmeyenlere anlatıp kulaktan duyanlar ballandırarak büyütüp bunca yıl Saime'nin ne yaptığı konusunda senaryolar üretmekteydiler. Kasabalının ancak filmlerde göreceği türden terlikleri olan, donlarının neredeyse hepsi dantelli, sırtına aldığı şal bile menekşe gözlü Liz'in bahçeler ortasındaki evinden çıkarken şöylece örtünüverdiği, uçuşan kaçışan şeylere benzerse... Sigarasını tellendirip sabah kahvesini bahçenin bir köşesinde oluşturduğu çardak altında içiyorsa... Çarşıya çıkarken ince –hem de hiç kaçıksız– naylon çoraplarını giyip vişne

çürüğü dudak boyasını sürdürüyorsa... Tüm bunların bir anlamı olmalıydı, öyle değil mi? Erkeklerde bir heyecan, kadınlarda bir telâş. İlk bakışta herkes, söz birliği etmişçesine, karşıydı Saime'ye. Öncelikle o menhus herifin kızı olduğu, sonra da bunca yıl sırlara karışıp ansızın belirdiği için. Üstüne üstlük, Mahmut Bey'in hem evine, hem de yüklüce parasına konmuştu. Nereden baksan, kasabanın hâli vakti yerindeleri arasına girivermişti. Bu sonuncu mesele, elinden geldiğince tarafsız olmaya çalışan Güneri Bey'i bile düşündürüyordu. Sesini kararında tutmaya çalışarak diyordu ki:

"İnan Envercim, kimsenin malında mülkünde gözüm yoktur; bilirsin. Ama gönül isterdi ki, ilâhi adalet tecelli etsin de, o Mahmut'un fakir fukaradan topladığı paralar layığını bulsun. Yani hakkedene dönsün. Amma velâkin, kadın geldi, aldı bütün paraları. Kızıdır; ne denir? Ama bilir miyiz, neyin nesidir? Hakketmiş midir? Dün dükkâna geldi, raptiye istedi. Belli etmedim, ama dikkatle inceledim. Güzel olmasına güzel, ama yıpranmış. Gözünün içinde karanlıklar var o kadının. İyi mi bakıyor, kötü mü, anlayamıyorsun. Kafam karışık. İçim rahat değil vallahi."

Enver Bey dinliyordu. Günler boyu, yalnızca Güneri'yi değil, tüm kasabalıyı dinledi. Baş salladı, gülümsedi, bazen hiç tepki vermedi.

Bir Pazartesi sabahı, kepenkler henüz kalkmışken Saime nalbur Hamza'nın dükkânına girdi. Hamza'nın afyonu henüz patlamamıştı. Bitişikteki Nazlı Mustafa'nın kahvesine seslenip "Tavşan kanı bir çay gönder, duble olsun!" diye bağırmaya hazırlanıyordu ki, kapıda sessiz, sakin beklemekte olan Saime'yi gördü. Kasabalı ile o saate kadar hep Saime'yi konuşmuştu. Donu, sutyeni, çorabı, memeleri, gözleri, baldırları dillerden düşmeyen kadını karşısında, kanlı canlı görünce, tüm söylediklerinden utanmış gibi kıpkırmızı kesildi. Bu utançla aşırı bir nezakete bürünüp

neredeyse ayağının altına kırmızı halı seriyordu. Saime basit şeyler istedi Hamza'dan: Birkaç çivi, biraz alçı, birkaç metre çamaşır ipi. Ama bu arada, sebze fidesi, çiçek tohumu gibi şeyler satıp satmadığını da sordu. Hamza geçen birkaç dakika içinde sabahın mahmurluğunu biraz atmıştı. Hınzır, şakacı bir adamdı. Her ne kadar kasabalının Saime ile ilgili dedikodularına, özellikle can sıkıntısından katılıyorsa da, aslında ortalıkta güzel kadınların dolaşmasından, kasabaya biraz hareket gelmesinden, insanların gülmesinden, eğlenmesinden hoşlanırdı o. Dükkâna gireli beri çaktırmadan bakıyordu Saime'ye. Baktıkça da kasabalı erkeklerin bu kadın hakkında niye kocakarılar gibi dır-dır ettiklerini anlıyordu. Belli etmemeye çalışsa da, her yerinden dişilik fışkırıyordu Saime'nin. Damızlık ineklere dönmüş kasabalı kadınlarda olmayan bir kokusu, bir bakışı, bir kımıltısı vardı ki, Hamza'ya göre baş döndürücüydü. Dalmış, topuklu ayakkabıların üstlerine doğru bakışlarını yükseltiyor, naylon çorapları geren bacakları izliyorken, Saime sebze fidesi, çiçek tohumu sorusunu başka bir biçime sokup yineledi.

"Buralarda bir çiçek pazarı filan kurulmaz mı?"

Hamza çivileri bir gazete kağıdına sararken, aklı pürüzsüz bacaklara, ojeli tırnaklara takılı, otomatik bir cevap verdi.

"Çiçek pazarı yok da, kasabanın çiçekleri Enver Bey'den sorulur."

Saime şaşkınlığını gizleyememişti.

"Hani... İlkokul öğretmeni Enver Bey mi?"

Saime çıkar çıkmaz, Hamza dükkân kapısını şöylecene çekip kahveye koştu. Duble çayını ısmarlarken, en lezzetli dedikodunun hangi masada yapılabileceğini kestirebilmek için heyecanla bakınıyordu.

Saime kasabanın yer yer tanıdık gelen köşelerinden, insanları görmemeye çalışarak, acelesi olduğunu sanmasın-

lar diye ağır adımlarla, ama içi kıpır kıpır, bir an önce varmak istediği yere ulaşabilmek için tedirgin geçti. Enver Bey'in evini kolay bulamayacağını sanıyordu, ama buldu. Evde hareket yoktu. Kapının ne tarafta olduğunu da hatırlamıyordu. Birkaç tereddütlü adım atıp eve iyice yaklaşırken sol yanından bir ses duydu: "Kimi aradınız?"

Ürküntüyle döndü.

Enver Bey, elinde orkideler için hazırladığı toprakla dolu plastik kovasıyla, sırtında en salaş pantolonu, en partal gömleğiyle, gözleri kocaman açılmış, ona bakıyordu. Saime yıllar öncesinin o soylu, sevecen bakışlarını yakaladı. Çizgileri artmış yüzünün, kırları şakaklardan yukarı doğru yükselen saçlarının, biraz kabarmış göbeğinin farkına bile varmadı. Çocukça bir neşeyle sesleniverdi: "Enver Bey!"

Karşısında Saime'yi görünce Enver Bey yavaşça eğildi, kovayı yere bıraktı. Sonra cebinden çıkardığı kocaman mendiliyle ellerini iyice sildi. Saime birkaç adım atmış, Enver Bey'e yaklaşmış, alev alev yanan bir ormanın kıyısındaymış gibi, daha da yaklaşmaya çekinerek bekliyordu. Enver Bey son olarak gömleğini pantolonunun içine yerleştirdi. O zaman bir adım attı, Saime'ye biraz daha yaklaştı. Ve ancak uzattı kendince artık tertemiz olan elini.

"Saime'ydi, değil mi?"

Mahcup bir gülümseme hafifçe pembeleşen yanaklarına doğru çıktı.

"Ama sonradan Emel olmuş. Öyle dediler."

Saime kasabaya geldi geleli, ilk kez gülümsedi. "Dediler, değil mi? Evet. Sonradan... Emel adını kullandım."

Elini uzatmış, Enver Bey'in sağ avucuna bırakmıştı. Bir telâşla tokalaştılar. Saime gülümsemekten vazgeçmemişti.

Enver Bey sert, nasırlı avucuna bırakılan o küçücük eli terk etmek istemeyerek usulca çekti, eve yönlendirdi.

"Gelin. Bir çay içelim. Birinciyi içmiştim de, ikincisi için iyi bahane oldu."

Saime'nin elini evin kapısına yaklaşırken bıraktı. Enver Bey tutuklaşmıştı. Aramadığını sandığı bir şeyi ansızın bulduğu için şaşkınlaşmış mıydı? Günlerce dürbünün bir ucunda kımıldanan o varlığı burnu dibinde görmenin, aylarca kendininkinden başka canlının gezinmediği bahçesinde lavantalı sabun kokan bir rüzgâr esintisini hissetmenin, günün en hüzünlü saatlerini yaşadığı sabahına bir tazeliğin girmesinin, belki de başka şeylerin şaşkınlığı.

Saime ise babasının lânetinden bir türlü kurtulamadığı, düşmanca duygularla kuşatıldığı o kasabada geçen yalnız günlerinden sonra ilk kez dost bir bakışla karşılaştığı için rahatlamıştı. Şaşkın asla değildi. Artık hiçbir geminin uğramadığı antik bir limana sığınmış gibiydi. Eski, belki de çoktan batmış gemilerden kalan yıpranmış bir iskeleye bile olsa, bağlanıvermişti işte. Bıraksalar, taze çay kokusunun buram buram doldurduğu, çiçekli örtülerin kapladığı o küçücük odada büzülür, günlerce, saatlerce, haftalarca kımıldamadan oturabilirdi. Bir fincan çay ile bütün günü geçirebilirdi. Duygularını hiç belli etmeksizin, "Bir sigara içebilir miyim?" dedi.

Enver Bey gülümsedi.

"Çok sigara içiyorsun...uz."

"Bunu da mı söylediler?"

Cam tabak içinde ince belli çay bardağıyla şekerliği Saime'nin yanındaki ahşap sehpaya bırakırken pencereyi gösterdi Enver Bey.

"Biz karşı karşıya oturuyoruz."

Saime çaya uzanmıştı ki, bir eli çay tabağında, durakaldı.

"Onca uzaktan... beni göremezsiniz ki..."

Enver Bey, dünyanın en olağan şeyiymiş gibi, sırrını bir çırpıda açıverdi: "Benim bir dürbünüm var."

Saime bu kez gülümsemedi.

"Bana mı bakıyorsunuz?"

"Size... yani sana... Sen diyebilirim, değil mi? Ne de olsa öğrencim sayılırsın, öğrencim olmadın; ama ben hocaydım o sırada. Hep hocaydım ben. Senin buraya geldiğin gün emekli oldum. Söylediler mi?"

Saime başını salladı. Şu dürbün ne biçim işlere alet olmuştu, öğrenmek için bir meraktır düştü içine. "Dürbünle beni görüyor muydunuz?"

"Gözetliyor muydum, diye soruyorsun, değil mi? Seni gözetlemek değildi niyetim. Önceleri kimi gözetlediğimi bile bilmiyordum. Evde yalnız kalıp sıkıldığımda dürbünümle etrafa bakar, eğlenirim. Eski bir dürbündür, ama kuvvetlidir. Bütün kasabayı görebilirsin bu evden. Bazen, hava güzel olduğunda, yıldızlara da bakarım. Her zaman değil tabii. Bir ay önce, emekli olduğum gündü, eve döndükten biraz sonra, akşam çökerken, babanın evinde pencerelerin, kapıların açılmış olduğunu gördüm, merak ettim. Aylardır hareket yoktu evde; biliyorsun herhalde. Hep düşünüyordum, o evin hâli ne olacak, diye. Baktım, sen gelmişsin. Yani, sonradan, kasabalıdan öğrendim sen olduğunu, yalnız olduğunu da. Canım sıkıldıkça, orkidelerden boş vakit kaldıkça baktım sana. O sırada fark ettim ki çok sigara içiyorsun. Ne zaman sizin eve çevirsem dürbünü..."

Mahcup bir gülümseyiş, ardından öğretmence bir azarlama sanki: "...baca gibi tütüyordun."

Enver Bey kim bilir kaç haftadır ilk kez hiç duraklamadan konuşuyor, hem de kendinden söz ediyordu. Saime'nin tam karşısına, pencerenin kıyısındaki sedire oturmuştu. Işık vuruyordu arkadan; çehresi gölgeler içindeydi. Saime onun göz kıyılarındaki çizgilerinin neredeyse görünmez hâle geldiğini düşündü. Bir ışık oyunu muydu? Enver Bey çocukça bir coşkuyla, eski bir dostuna anlatır gibi anlatıyordu yaramazlıklarını. Çayını eline almış, elinde unutuvermişti. Kendini kaptırmıştı kendi anlattıklarına. İtiraflardı bunlar; ama Saime itiraf olduğunu fark etmedi.

Enver Bey de itirafmış gibi söylemiyordu zaten. Sıradan bir sohbetin içindeydiler sanki. Saime ince belli bardağından çayını yudumlarken, yıllardır yaptığı bir şeyi yaparcasına rahatlıkla dinliyordu. Enver Bey'i.

Enver Bey babacan, dikkatle baktı ona.

"Bak, benzin sararmış. Burada, açık havada biraz daha yaşayınca göreceksin, pembeleşir tenin. Biraz da azaltırsan bu şu mereti... Şehir hayatı başka, burası başka."

Saime gülümsedi.

"Siz hiç değişmemişsiniz."

"Değişmemişim, öyle mi? Değiştim, değiştim. Kaç yıl geçti aradan..."

"Çok üzüldüm... şeye" dedi Saime.

"Karımı duydun demek. Daha yılı dolmadı."

Suskunluk kapladı ortalığı.

Enver Bey ayağa kalktı.

"Bir çay daha içer misin?"

Bir büyü ise o dakikaya kadar sürüp gelen, ansızın bozuluvermişti. Saime huzursuzca koltuğunda dikeldi. "Ben... sizi çok rahatsız ettim. Aslında sizi ziyaret etmek istiyordum tabii ama, nalbur dedi ki..."

Merakla baktı Enver Bey. Saime de ayaklandı. "Çiçek dikmek istiyordum bahçeye. Kasabada çiçekçi yokmuş. Sebze fidesi de bulamadım, çiçek de. Nalbur dedi ki..."

Gülümsedi. Ama biraz önceki gibi bir gülümseme değildi. Nezaket, biraz utanç. Bir şey isteyecek olmanın tedirginliği.

"Bu kasabanın çiçekleri sizden sorulurmuş."

Alçak sesle birkaç kelime konuşarak Enver Bey'in serasına geçtiler. Birkaç sakız sardunyası, birkaç ortanca, iri çiçekli begonyalar, koyu kırmızı iki gül fidanı, Enver Bey'in çok sevdiği vapur dumanı çiçekleri, sebze fideleri seçtiler. Enver Bey onları küçük naylon torbalara tek tek yerleştirdi. Biraz da gübre koydu başka bir torbaya. Saime kimile-

rini gazete kağıtlarıyla sardı. Enver Bey irice bir karton kutu buldu. Paket hazırlanmıştı.

Saime evine doğru yürürken eğlenceli bir misafirlikten dönmek istemeyen çocukların burukluğu içindeydi. Tadı damağında kalmıştı, ama neyin? Doğru dürüst sohbet edememişlerdi. Hâl-hatır bile sorulmamıştı. Aslına bakılırsa Saime Enver Bey'in suratını dikkatle inceleyememişti. Neydi o terk edilmişlik duygusu, o yarıda kalan şey, hevesi kursağında bırakılmış gibi küskünlük?

Birkaç hafta sonra, sıcakların azıttığı, yaz mevsiminin kasabayı iyice tembelleştirdiği bir Cuma sabahı, Güneri Bey dükkânı yeni açıyordu ki, Enver Bey'i kapıda buldu. Şaşırdı. Onun bildiği Enver, sabah çayını ahkâmıyla içer, ondan sonra ortalığa çıkardı. O da, çıkması gerekince. Yoksa zor kullanmak gerekirdi serasından, çiçeklerinden uzaklaştırmak için. Hem de o sıcakta... Hadi hayırlısı!

Güneri Bey'in canı sıkılıyordu. Okullar kapandıktan sonra işler gittikçe kesatlaşırdı. Bir-iki resmi kâğıt, birkaç tükenmez kalem, kasabalının eline zorla tutuşturduğu birkaç kitap dışında, günlerce hiçbir şey satamaz, bütün gün boş oturduğu olurdu.

Enver Bey,"Güneri, canım sıkılıyor" dedi, yekten.

Güneri Bey ise,"Vallahi, benim de" diye cevap verdi.

Ne diyecekti ki? Öyleydi işte. Güneri Bey arkadaşının her zamanki yakın ilgisini, "Hayrola yahu?" demesini beklerken, Enver Bey dalgın bir hareketle sandalyeyi çekip oturdu.

"Bir çay söyle bana!" dedi, emredercesine.

Güneri Bey içinin sıkıntısını bir süre olsun dondurup en soğukkanlı sesiyle seslendi çaycıya. "Komşu! Enver Bey'le bana birer demli gönder."

Bir süre sessizce oturup çaylarını yudumladılar. Güneri Bey bir çay içimi süresince düşünüp anlamıştı ki, Enver'in derdi kendi mevsimlik sıkıntısından büyüktür. Arkadaşın,

hem de Enver gibi biri, şu durumda ise kendi derdini unutmak gerekir. Bekle bakalım, ne diyecek Enver Bey. Yok, sesini çıkarmaz, sıkıntısıyla baş başa kalmaya karar verir, çekip giderse, bir ziyaret bahanesi uydurup akşam evine uğrarsın, işi kurcalarsın, çıkarırsın meydana.

Sonunda Enver Bey'in dili çözüldü.

"Şu Saime meselesi..." diye başladı.

Güneri Bey belli etmedi ama konu hiç beklediği cinsten bir şey değildi.

"Emel yani" diye düzeltti.

Enver Bey hem sıkıntılı, hem de sinirliydi anlaşılan.

"Emel... Saime, her neyse! Mesele... Bu kadına karşı niye bu kadar kötü şeyler... yani... kasabalının hâli..." dedikçe, öfkeleniyor, gümüş rengi saçların dipleri şahrem şahrem kızarıyordu. Güneri Bey elinde olmadan gerildiğini hissetti.

"Aman be Envercim, sana ne elâlemin oros..."

Cümlesini tamamlayamadı. Enver Bey öfkeyle fırladı sandalyesinden, çay bardağı bir yana, tabak başka yana fırladı. Kaşık çıkarabileceği en büyük gürültüyü koparıp mozayik zeminde tıngırdadı.

"Güneri! O zavallı kadın hakkında böyle edepsizce laflar söylemekten men ederim seni!"

Güneri Bey bir şeylerin patlak vereceğini sezmişti, ama bu kadarını beklemiyordu. Kabak kafasından fışkıran alevleri ne yapacağını bilemeyip kırk yıllık tecrübesini Enver Bey'e karşı sabırlı olmak için ilk kez kullanarak doğruldu yerinden.

"Enver! Sakin ol. Herkes ne diyor, biliyorsun."

Enver Bey hâlâ ayaktaydı ve hâlâ öfkesi burnundaydı.

"Biz herkes değiliz. Ben Enver'im, sen de Güneri'sin. İnsanlık bu kadar kolay unutulmaz. Kim ne derse desin. Aklıselim ne çabuk bir kenara atıldı?"

Toparlandılar, ortalığa çeki düzen verdiler, oturdular.

Bir süre daha sustular. Enver Bey öfkesini, Güneri Bey ise şaşkınlığını, geçirdiği sarsıntıyı yatıştırmaya çalışıyordu. Sonunda Güneri Bey tüm cesaretini toplayıp konuştu.

"Envercim. Canını sıkan ne? Biri sana bir şey mi yaptı? Bir şey mi dediler?"

Enver Bey başını kaldırıp dükkânın raflarına her zamankinden çok başka, çok zavallı, çok çaresiz bakışlarla bakınca, Güneri Bey durumun zannettiğinden de vahim olduğunu anlayıverdi. Enver Bey sadece, "O kadın ile, benim dışımda hiç kimse insan gibi ilgilenmiyor. Ellerinden gelse öldürecekler" dedi.

Sonra, bu kez öfkesiz, ama kırgın bir sesle ekledi: "Baksana, sen bile ağzına geleni söyleyiveriyorsun. Sen ki, insanların namuslarına dil uzatmazsın. Bir kere bile duymadım senden biraz önce söylediğin lafı kullandığını."

"Ben bir şey demedim" diye savunmaya geçti Güneri Bey. "Herkes öyle diyor. Ne bileyim?"

Enver Bey sustu. Başı önünde, düşündü de düşündü. Güneri Bey ise ne diyeceğini bilemiyordu. İstiyordu ki, can dostu, Enverciği bir an önce bu konuyu kapatsın, unutsun gitsin. Bu yüzden –maazallah– aralarında kırgınlık olmasın. Farkına varmadan tezgâhın tahtasına vurup kulağını çekti. Kırk yıllık dostuyla böyle münasebetsiz bir konu yüzünden bozuşursa, dünya ahret affetmezdi kendini. Konu kendiliğinden unutulamayacağına göre, bir şeyler yapması gerekiyordu.

Dükkâna ağzında sakızıyla bir kız çocuğu girip annesinin mutfak raflarına sermek için kırmızı kap kâğıdı istediğini söyleyene kadar pek fazla konuşmadılar. Yarım saat mi sürmüştü Enver'in bir türlü konuya giremeyişi, yarım asır mı? Güneri Bey mevsimlik dertlerinden tümüyle vazgeçmiş, Enver'in bu meseleye neden bu kadar kafa yorduğunu kestirebilmek için çatlatıyordu beynini. Ötekiyse, arada bir "Ne biçim yer burası? Ne biçim insanlar bunlar?"

demiş, Güneri Bey kasabalının görüşlerini aktarmaya her kalkıştığında lafını ağzına tıkamıştı.

Güneri Bey kızı başından savınca, kararını vermiş gibi tepesine dikildi arkadaşının.

"Enver!" dedi otoriter bir sesle, "Hadi, çıkalım dükkândan. Zaten iş, güç yok. Hava da çok sıcak. Gidelim ayazmaya, serin serin oturalım, birer tek atalım."

İki arkadaş kasabanın sıcaktan boşalmış sokaklarından, hiç konuşmadan, ağır ağır geçtiler. Kasaba çıkışından birkaç yüz metre ileride, iri çınarların altındaki su başına varıp ahşap iskelenin üstündeki masalardan birine oturdular. Henüz öğle yemeği saati değildi belki, ama onlar yine de, çok acıkmış gibi, alabalık, patates kızartması, çoban salatası, kavun, peynir, akıllarına ne geldiyse isteyip mükellef bir sofra donattılar. Bu ikiliyi günün o saatinde su başında içerken görmemiş olan Hamdi de coşup karısının yaptığı lahana turşusundan getirdi. Bir de 70'lik Yeni Rakı'yı masanın ucuna iliştiriverdi.

Dostlukları boyunca, Güneri Bey'in kızının düğünü dışında, birlikte bu kadar çok hiç içmemişlerdi. Şuradan buradan konuşarak gidiyordu ki içki sohbeti, her zaman birkaç kadehten sonra çakırkeyf olan Güneri Bey, "Envercim, sevdalandın mı, ne?" deyiverdi.

Kızmadı Enver Bey. Oysa Güneri Bey laflar ağzından çıkar çıkmaz ayılmıştı. Enver'in pek az rastlanan o öfke nöbetlerinden biri tutacak diye, yüreği ağzında, bekliyordu.

"Bilmiyorum..." diye başladı Enver Bey.

Sonra hikâyenin gerisi geldi. Dürbünle karşı evi nasıl gözetlediğinden başlayıp Saime ile –ona Saime diyebilen tek kişiydi– çiçek sohbetlerini, bir kez evine çay içmeye gittiğini, komşulara görünmemek ihtiyacı duyduğu için nasıl utandığını anlattı Güneri'ye. Birkaç saat süren sohbetleri sırasında Saime şehirde geçen hayatı hakkında Enver Bey'e ilk kez açılmıştı. Şehir insanlarının nasıl acımasız ol-

duklarını, hayatı maddiyattan başka bir şey olarak düşünmediklerini, kasabadan kaçtıktan kısa bir süre sonra pişman olduğunu, af dilemek için babasına uzun bir mektup yazdığını, babasının cevap vermediğini söylemişti. Enver Bey şehirde ne yaptığını sormuştu; ama Saime bu konuyu hemen açmak niyetinde değildi besbelli. "Bir başka gün anlatırım size. Söz, mutlaka anlatacağım" demiş, yine şehirden yakınmalarına dönmüştü.

Öylesine güzel bir sohbetti ki, Enver Bey hiçbir kadınla böylesine candan, böylesine keyifli –söylemesi ayıp ama– böylesine erkekçe söyleştiğini hatırlamıyordu. Yüreğini yakıp kavuran şey Saime'nin dostluğunu doğru dürüst yaşayamayacağını bilmesiydi. Kasabalı mahvederdi onları. Dillerine bir düşerlerse, cehennem hayatı yaşatırdı kasabalı. Birlikte deniz kıyısında yürümeye bile çekiniyorlardı. Saime, Enver Bey'in evine her geldiğinde, lüzumsuz çiçekler yüklenip dönüyor, komşulara göstere göstere bahçeye bırakıyordu çiçekleri. Buna rağmen Enver Bey'in bitişiğindeki ebe Hatice kaşla göz arasında Saime'yi yoldan çevirip "Enver Bey uyur öğleden sonraları. Rahatsız etmeyin de, ne istiyorsanız bana söyleyin" deyivermiş, Saime ısrar edemeyip uyduruktan gübre istemiş, Hatice de üşenmeden gübreleri Saime'nin evine götürmüştü.

Enver Bey işin içinden çıkamıyordu. Saime'yi görmek istiyordu. Onunla konuşmak, onun yüzüne bakmak istiyordu. Onun evinin kokusunu koklamak istiyordu. Karısına duyduklarından farklı duygulardı bunlar. Yüreği sabun köpükleri gibi kabarıyor, sabahları dünyaya gözünü açtığı için coşku duyuyor, gözünü açar açmaz da Saime'yi yanında istiyordu. Engellenebilir şeyler değildi istekleri. Peki, ya kasabalı ne olacaktı? Nasıl kaldıracaktı o yaştan sonra dedikodunun ağırlığını?

Ardından, ballandıra ballandıra, Saime'nin evinin temizliğini, düzenini, zevkliliğini övmeye koyuldu Enver

Bey. Mahmut Bey'in sağlığındaki küf kokulu, derbeder, yığın yığın eşya dolu ev gitmiş, kasabanın en güzel evi gelmişti yerine. Hiçbir kadın yoktu ki o koca kasabada, böylesine zevkli şeyler yapsın evinde. Soluk almadan anlatıyor, birbiri ardına deviriyordu rakı kadehlerini. Güneri Bey bütün bunları dinlerken kendine göre bir sonuç çıkardı: Durum böyleyse, kendisinin içmemesi, sarhoş olmaması lazımdı. Enver'in hâli hiç iyi değildi. İçkisine dudaklarını değdirerek dinledi Enver'i. Hiçbir şey söylemedi sayılır. Enver Bey anlattıkça açılmış, açıldıkça öfkesi dinmiş, sonunda iyice sarhoş olmuş, sayıklar gibi konuşmaya başlamıştı. Ne dediği anlaşılmaz olunca, Güneri Bey hayatında ilk kez Enverciği için yüreği paramparça, sarıldı ona, ağladılar. Hamdi'nin karısı Nazlı cama yapışmış, kasabanın saygıdeğer iki adamının rakı yüzünden ne hâle geldiklerini kocasına göstererek kıssadan hisse çıkarıyordu.

Birbirlerine destek olarak, öğleden sonranın azgın sıcağında evlerine döndüler. Güneri Bey artık dükkân açacak hâlde değildi. Fazla içmemişti, ama kederden kafası dumanlanmış, karmakarışık olmuştu. Arkadaşını evine kadar götürdü, oturma odasındaki çiçekli sedire yatırdı, âdet yerini bulsun diye de üstüne ince bir pike örtüp uyuttu onu. Kapıyı çekip çıktığında şöyle bir duraladı kapının önünde, derin bir göğüs geçirip karşı yamaçtaki Saime'nin evine baktı.

"Yarabbi, sen büyüksün" dedi hafif bir sesle, "Yardım et bu adama."

Yardımın nasıl bir yardım olacağını bilmiyordu, ama arkadaşı, sevgili Enverciği bu ıstıraptan kurtulsun istiyordu. Hem de çok istiyordu.

Tüm bu olanlar, ne olup bittiği bilinmese bile, birileri tarafından görülüyor, gözetleniyordu. Enver Bey'le Güneri Bey'in ayazmada, öğle sıcağında kafayı buldukları, Enver Bey'in yıkıla devrile evinin yolunu bulamayacak hâle

geldiği, her ikisinin de iki gözü iki çeşme ağladıktan sonra bitkin bir hâlde evlerine döndükleri, Güneri Bey'in Enver Bey'i evine bıraktıktan sonra, ayazmada içtiği onca rakıyla yetinmeyip bir de Arif'in meyhanesine gittiği, üç şişe bira ile üç kadeh votka içtiği, sonunda onun da yıkılacak hâle geldiği, gecenin kör karanlığında kasaba sokaklarında, "Ah Enver, vah Enver!" diye yanıp yakıldığı, soranlara niye yanıp yakıldığını anlatmadığı gibi üstelik Kırtıl Kâmil'i dövmeye kalkıştığı, tökezleyip yerlere serildiği, zavallı karısının adamı zorla eve soktuğu ertesi sabah kasabanın bütün kahvelerinde konuşuluyordu. Herkes sebebini bulmuştu: Saime ya da Emel, adı ne karın ağrısıysa, o uğursuz karı!

Sıcaktan kaçmak için Cumartesiyi fırsat bilip çamlık düzlüğüne ya da ayazmaya pikniğe gidenler, kamyonlara doluşup çoluk çocuk, kendilerini dalgalı denize atanlar oldu, ama işi dallanıp budaklandırmak için kasabada kalanlar yeter de artardı. Esnaf sadece Enver Bey'le Güneri Bey'i, dolayısıyla Saime'yi konuşuyordu; bu yüzden de zaten durgun olan alışveriş hepten kilitlendi. Çevreden gelen sayfiyeciler bakkalı, kasabı, manavı kahvelerden toplayıp dükkânlarına sürüklemek zorunda kaldılar.

Her zamanki gibi erkenden kalkmıştı Saime. Çardağında çayını içti, akşam yaptığı peynirli poğaçalarını yedi. İster istemez Enver Bey'in evine ilişti gözü. Onun dürbünü yoktu, evin içindeki hareketi göremezdi, Aklında o gün Enver Bey'le konuşmak vardı, ama elle tutulur bir sebep bulamıyordu. İkide bir karşı eve göz atarak, evinden çıkıp seraya yürüyen Enver Bey'i görmeyi umut ederek, ev işlerine daldı. Eski bir kilimi yıkarken aklına gelen bir şey yüzünden kendi kendine gülümsüyordu. İlk görüştüklerinde Enver Bey'den dürbünü isteyecek, gerekçesini de söyleyecekti: "Ne zaman uyandığınızı, ne zaman ne yaptığınızı göremiyorum. Siz beni yeterince gözetlediniz. Sıra benim.

Verin, biraz da ben sizi gözetleyeyim."

Güneri Bey ancak öğleye doğru kendine gelebildi. Suratından düşen bin parça olan karısı acı bir kahve yaptı ona. Kahve fincanını önüne atarcasına koyarken söyledikleri kahveden acıydı: "Bu yaşından sonra kendinden utanmıyorsan, bizi, çoluğunu çocuğunu, torununu düşün. Neydi o pespaye hâlin? Nasıl çıkacaksın ortalığa, merak ediyorum."

Fazla kulak asmadı. Tartışmaya girerse söyleyeceği her sözün, hemen o akşam, meyhanede meze hâline gelebileceğini artık iyi biliyordu. Karısı bir söylerse, kasabalı bin yapar, günlerce tefe koyar çalardı. Yıllardır anlatamamıştı karısına, aile içinde olan bitenlerin evin dört duvarı arasında kalması gerektiğini.

"Zengin ağa kızı alırsan sözün bu kadar geçer Güneri" demiş, yatıştırmıştı kendini.

Bu kez de çenesini tuttu, başının ağrısını hafifletmek için iki tane aspirin yuttu, evden çıkmaya hazırlandı. Karısı sorguya başlayınca, "Enver'i merak ediyorum. Yoklayıp gelirim" dedi, fırladı evden.

Saime öğle yemeği yemedi. Denizden esen rüzgârın tutunmalarına bir türlü izin vermediği sebzelerine küçük bir set hazırlamaya uğraşıyordu. Kasabanın ikliminin cilvelerini bilmediği için, Enver Bey'e danışmayı da akıl etmeyince, domatesleri, patlıcanları rüzgâr alan küçücük bir yamaca ekmişti. Şimdi de iki esintiden sonra boyunlarını bükmelerini engellemek gerektiğini anlamış, ama geç kalmıştı. Uyduruk set biraz ortaya çıktıktan sonra, yarıdan çoğu ölmek üzere görünen sebzelerden iyice ümitsiz olanlarını söktü, işi bitince keyfi kaçmış bir suratla doğruldu, Enver Bey'in evine bir kez daha göz attı.

Evin kapısı önündeki küçük kalabalık hemen gözüne çarptı. Kıpırtılı bir kalabalık üstelik. Aralarında birkaç tane de kadın vardı. Saime, Enver Bey'in evine bir dakikaya ya-

kın, gözünü kırpmaksızın dikkatle baktı, kalabalığın kımıltılarını izledi. Sonra önlüğünü, bahçe için aldığı lastik eldivenlerini fırlattı, evin kapısını çekip üstünden anahtarını aldı, karşı yamaca doğru bir koşu tutturdu.

Enver Bey'i yatırdığı çiçekli sedirde kımıltısız bulmuştu Güneri Bey. Pencerenin dışından seslenmiş, camı tıklatmış, ilkin pencereyi, ardından kapıyı gümletmiş; ama Enver Bey kımıldamamıştı. Güneri Bey hiç düşünmeden kırdı ahşap kapıyı, içeri girdi. Neye dayanamadığı belli değil, ama Enver Bey'in yüreciği dayanamamıştı işte. Bütün iyi adamlar böyle göçüp gitseler keşke. Uykusunda rahmeti bulmuş, Güneri Bey'in yatırdığı hâliyle ölüp gitmişti.

Akşamın sersemliğini üzerinden hâlâ atamamış, korkunç gerçeği algılayamamış olan Güneri Bey şaşkınlık içinde bitişik evdeki ebeyi çağırdı. Enverciğinin ölümünü doğumdan haberli birinden öğrenirse kabullenecekmiş gibi. Yaşamın başlangıcının sevincini yaşamış insanlar, ölümden kaçınmayı başarabilirlermiş gibi. İri kıyım ebe Hatice, yaşama aracılık etmenin kazandırdığı o kaşarlanmış hâliyle, "Ölmüş işte. Kalbi durmuş. Allah rahmet eylesin" deyip komşulara haber verdi.

Saime kasabalının hiç görmediği darmadağınık hâliyle odaya girdiğinde, Enver Bey üstünde Güneri Bey'in örttüğü pikeyle, çiçekli sedirde yatıyor, Güneri Bey ise şokunu atlatamadığı ölümün çehresini görmemek için sırtını ona dönmüş, sedirin ucuna ilişmiş oturuyordu.

Bakıştılar.

Derler ki, ertesi gün sabah ezanında, kasabanın tek hastanesinin morgunu basmış Saime. Morg bekçisi Rüstem, sık sık yaptığı gibi, bir 70'liği temize havale edip yattığından, o saatte sarhoşmuş hâlâ. Saime öyle gürültü yapıyormuş ki, kapıyı indiriyormuş. Zar zor uyanan uyku sersemi bekçi kapıyı açar açmaz Saime dalmış içeri. Bekçi neye uğradığını şaşırmış. Saime'nin ne yapmaya çalıştığını da an-

layamamış. Zaten, bütün gün sarhoş dolaşıp kasabada olup bitenlerden hiç haberi olmadığından, Saime'yi tanımıyormuş bile. Saime bir tekerlekli sedye üzerine yatırılmış Enver Bey'in cenazesini, kaptığı gibi kaçırmış hastaneden.

Derler ki, bekçi Rüstem hastaneden cenaze kaçırmanın suç olduğuna çok geç karar verebilmiş. Çünkü resmi tatil günü bu kararı vermesine yardımcı olacak hiç kimse yokmuş ortalıkta. Bekçiyi hapisten çıktıktan sonra himayesi altına alıp işe yerleştiren savcı, arabasına atlamış, ailesiyle birlikte uzak bir yere denize gitmiş. Hastanenin başhekimi de yıllık izindeymiş. Nöbetçi doktor dersen, Rüstem'i hiç sevmezmiş. Bir söylentiye göre, Rüstem önce başına gelenlere lânet okuyup sonra bekleyeceği bir cenaze olmadığı için memnun olarak, Saime ile merhum Enver Bey hastaneden çıkar çıkmaz devrilmiş, yatmış, kim bilir kaç saat daha uyumuş. Öğleden sonra, üstelik günlerden Pazar olduğu için zorlukla, kasabanın jandarma komutanını bulmuş. Suçu haber vermiş. Jandarma komutanı ise, akşam akşam deli bir kadınla bir cenazenin aranamayacağına karar vermiş, işi ertesi güne ertelemiş. Bu arada Güneri Bey jandarma çavuşunu dövmeye kalkmış. Karısı araya girmiş de Güneri Bey hapse girmekten kurtulmuş.

Tuhaf, ama derler ki, Saime ile Enver Bey'in tekerlekli sedye üzerindeki cenazesinin kasabadan geçişini kimse görmemiş. Bir Pazar sabahı, ezan vakti kimseler yokmuş demek ki kasabanın sokaklarında.

Kimsesiz bir kadınla kimsesiz bir cenazeyi aramaya bir jandarma çavuşuyla iki er gönderdiler. Aranacak fazla bir yer de yoktu. Zaten Hamdi'nin karısı Nazlı tavukları yemlemek için bahçeye çıktığında onları patikadan geçerken gördüğünü iddia ediyordu. Pazartesi günü on biri yirmi sekiz geçe, ayazmadan bir kilometre kadar güneye doğru, bir böğürtlen yumağının dibinde, mendil kadar bir yeşilli-

ğin ortasında buldular, Enver Bey'in cenazesi ile Saime'yi. Saime küçücük bahçe çapasıyla çukur kazmayı sürdürüyordu. Jandarma çavuşu tüfeklerini doğrultmuş olan iki jandarma erine "geri basmalarını" söyledikten sonra usul usul yaklaştı Saime'ye.

Egeli bir gençti jandarma çavuşu Gökhan. Kasabanın dedikodularını dinler, ama bulaşmazdı. Olan bitenleri uzaktan da olsa izlemişti. Enver Bey'le birkaç defa orkide sohbeti bile yapmıştı. Kimseye zararı dokunmayan Saime'den kasabalının ne istediğini anlayamayan tek tük kişiden biriydi. Çünkü Mahmut Bey'i tanımazdı, güzel giyinen güzel kokan, güzel bakan kadınları ise –elinde olmadan– pek severdi.

Saime'nin yanına diz çöktü Gökhan. Yumuşacık bir hareketle omzuna dokundu.

"Tek başınıza kazamazsınız o çukuru" dedi.

Ortalık öyle sıcaktı ki... Gökhan'ın kaba kumaştan üniforması ıslak ıslak yakıyordu tenini. Alnındaki ter damlacıkları yalnızca sıcaktan değil, Saime'nin hâli yüzünden duyduğu telâştandı. Saime konuşmadı. Gözyaşları bir yandan, ter bir yandan, ıpıslak olmuştu Saime'nin çehresi. Gözleri ağlamaktan şişmiş, küçülmüş, saçlarının içine topraklar, çalılar doluşmuş, bir gecede yabanıl bir hayvan hâline gelmişti.

Gökhan Saime'yi bir çocuk gibi okşayarak, onunla birlikte ağlamaklı, omuzlarına sarılmış, neredeyse kucağına almak üzere, avuta avuta kasabaya yöneldi. Cenazeyi ise, korkularından betleri benizleri atmış iki tıfıl er, kimi zaman tekerlekler kimi zaman da eller üzerinde taşıdılar Saime'yle Gökhan'ın peşlerinden. Ayazmadan az önce Güneri Bey onları karşıladı.

Derler ki, Güneri Bey o sabahın kör karanlığında Saime'nin evine girmiş, nesi var nesi yoksa toparlamış, valizlere tıkıştırmış. Sonra, kırk yılda bir kullandığı, 54 model

ama pek kıymetli Desoto'sunu sarmaşıklı kameriyenin altından çıkarmış. Saime'nin valizleriyle birlikte ayazmanın önünde nöbete durmuş. O kadar heyecanlıymış ki, Nazlı'dan bira üstüne bira istemiş, üstelik Nazlı'ya "Hamdi" diyormuş, her seferinde "Hamdi kasabaya indi" lafını duymuyormuş, hem de bardaktaki birası bitmeden yenisini ısmarlıyormuş. Kendinde değilmiş besbelli. Güneri Bey Enver Bey'in sedyedeki cesedine sarılıp sessiz sedasız ağlarken Nazlı da Saime'nin yüzünü gözünü yıkamış. Kasabadan birkaç kişinin olan bitenleri görmeye gelmesi üzerine, Güneri Bey Saime'yi arabasına attığı gibi uzaklaşmış.

Gökhan ile iki er, önlerinde cenaze, arkalarında meraklı kalabalıkla kasabaya dönmüşler.

Derler ki, bir daha gören olmamış Saime'yi. Güneri Bey birkaç gün sonra kasabaya dönmüş. Döner dönmez karısıyla esaslı bir kavga edip evinden çıkmış gitmiş. Gidiş o gidiş; bir daha dönmemiş. Birilerini göndermiş, karısından üç-beş parça eşyasını aldırmış, Enver Bey'in evine yerleşmiş. Enver Bey'in kılıklarına bürünüp kendini bahçeye atmış. Serasına, orkidelerine bakar olmuş. Dükkânı tahliye etmiş, kıymetli arabasını şoför Turgut'a satmış, birkaç kuruş parasını bankaya yatırıp münzevi yaşamış. Kasabanın delisi Tosbağa Tosun dışında kimseyle ahbaplığı kalmamış. Alışverişini de bahçıvan çıraklığını da Tosun yapar olmuş.

Enver Bey'i kasaba mezarlığına, karısının yanına gömmüşler.

1994-1996, İstanbul-Bodrum

Ahşap Köşkün Hanımefendisi

Üç Hanımefendi için

Bu öyküleri ben uydurdum. Ama durduk yerde değil. Üç kadın tanımıştım. Öykülerin gerisinde bu üç Hanımefendi var. Üçü de bu dünyadan göçtü. Anlatılanlar onlardan esintiler.

Öyküleri okumadan önce size üç hanımefendiyi tanıtmak isterim. Kısaca. Çünkü ben onları, gençliklerini çoktan geride bırakmış hâldeyken, kısaca tanıyabildim.

İstanbul, 2007

Mirkame Hanım

Oldukça minyon, yuvarlak hatlı bir Osmanlı hanımıydı. Kâhküllü, kısa saçlıydı; kalp biçimli dudakları kızıl rujlarla belirginleşirdi. Kendi kuşağındaki aşk evliliği yapmış ender kadınlardandı. Kocasının ölümü bile ona olan aşkını söndürmemiş gibi görünüyordu. Piyano çalar, bazen Selâhattin Pınar'ın "Beni de alın koynunuza ne olur hatıralar" şarkısını söylerdi. Yaşam ilkelerinin başında "her şeyi ahkâmıyla yapmak" gelirdi. Çocuğu olmadığı için çocuksuluğunu ölene dek yitirmedi. İstanbul'un Emirgân semtinde doğmuş, büyümüş, yaşlanmış, ama ahşap köşkü satılınca Bostancı'da bir apartman dairesinde ölümü beklemek zorunda kalmıştı.

Mürüvvet Hanım

İnce, hassas bir gövdesi, duygulu, derinden bakan gözleri vardı. Acılıydı. Hem ruhen, hem fiziksel olarak. Erenköy'de bir köşkün ahşap kepenklerinin gerisinden, terk edilmiş gibi görünen bahçeye bakışını anımsarım. Köşkten sık sık çıkar mıydı, bilmem. Aşk evliliği yaptığını, ama kocasının aşkı çabuk unuttuğunu söylerdi. Kültürlü, okumuş, zevk sahibi bir kadının son demlerini olgunlukla yaşıyordu. Akşam çaylarını severdi. Gençliğindeki "garden party"lerin başarılı ev sahibesiydi, ama artık o "garden"ı, yani ahşap kepenklerin gerisindeki bahçeyi sevmiyordu. İçinde uzun süre yaşadığı, önce mutlu, sonra hüzünlü yıllar geçirdiği Erenköy köşkünde ölümle buluştu.

Şeref Hanım

Şuhtu ve şuh olmayı seviyordu. Ufak-tefek, hareketliydi. Yaşlı, hasta, bitkin oldu, ama asla düşkün olmadı. Güzelim giysileri, şık aksesuarları, şapkaları, dantelleri, takıları olmadan kendini rahat hissetmediği besbelliydi. Kim bilir kaç ameliyat geçirdikten sonra, dünya güzeli bir lizöze bürünmüş, dantelli yastıklara yaslanmış yatarken bir kısmı ameliyat bıçağıyla yok edilmiş yüzüne dantel bir peçe takarak şıklığını sürdürmeyi becerebiliyor, hizmetkârın çay servisini yanlış seçmesi yüzünden öfkelenip (konuşamadığı için) gümüş kalemiyle not kâğıdına azar dolu cümleler yazarak servisi değiştirtiyordu. Bir salon kadınıydı. Nice köşkü, nice balo salonunu şenlendirdikten sonra Etiler'de modern bir villanın şık yatak odasında son günlerini yaşarken bile salon kadını olmaktan vazgeçmedi.

Emirgan'daki ahşap köşk

Emirgân'daki köşk yavrusunu Ali Şevket Paşa satın almış.

O zamanın parasıyla... Her neyse, şimdi hesabı zor; ama oldukça ucuza gelmiş. Ucuza kaçılması mecburiyetten. Zira, sol bacağı dizinden aşağı kesik olsa da, Ali Şevket Paşa tramvayın ulaştığı yerlerden ev alacak "refah seviyesinde" değilmiş.

Tramvay nereye kadar gidermiş? Bebek'tir herhalde. Oysa ev Emirgân'da. Vapurun dışında tek bir "vasıta-i nakliye" yok.

Ali Şevket Paşa tek bacağına güvenerek o yokuşu çıkmayı göze aldıktan sonra kimseye söyleyecek laf düşmemiş.

Eve taşınmanın süreci, zamanı, biçimi, kısacası akla gelen her şey geniş çaplı sorunlar yaratmışsa da karı koca tümünün altından sebatla, azimle kalkmışlar. Meğer – kimsenin haberi yokmuş ama – Ali Şevket Paşa ile saygıdeğer eşi "artık" bir evlat sahibi olmaya niyetlenmişler(miş). Evin tam o sıralarda alınmış olmasının en önemli nedeni bu olsa gerek.

Yıllardan beri kayınpederle kayınvalidenin kendine "kötü kötü" baktıklarını söylermiş Ali Şevket Paşa. "Yıllardan beri" (herhalde "senelerdir" demiştir) lafı Paşa'nın kişiliğine yakışır bir abartma olsa gerek. Bir akrabası aracılığıyla tanıdıktan sonra kendine eş olarak seçtiği kadınla bir yastığa baş koyalı henüz bir buçuk yıl bile olmamış. Yine de içgüveyi olarak girdiği evde "bir nebze bile huzur bulamadığını" söyler dururmuş.

Böylece, Ali Şevket Paşa ile çekingen ama ısrarlı, sessiz ama inatçı karısı, Hanımefendi'nin sandıklar dolusu çeyiziyle Ali Şevket Paşa'nın özene bezene seçtiği oturma odası takımını yüklenip Emirgân mezarlığına iki yüz metre kadar uzaklıktaki evlerine yerleşmişler. Çevrede bir cami, iki ahşap köşk, mezarlık, bir de aktardan başka bir şey yok. Yerleştikten birkaç hafta sonra Emirgân Korusundan gelen rüzgâr ahşap yapının çatlaklarından uğuldayarak geçip Ali Şevket Paşa'nın kesik bacağını sızım sızım sızlatmaya başlayınca, evin kuzeye bakan cephesine çinko kaplatılmış. Bahara doğru da neredeyse bir dönümlük bahçenin eve yakın bir köşesine yonca biçiminde bir havuz yaptırılmış. Henüz mahalle hâline gelememiş ev topluluğunun kedileri havuza salınan kırmızı balıkları bir pençede "hap" diye yutmaya başlayınca, otuzu aşkın kırmızı balıktan geriye neredeyse çingene palamudu iriliğinde, inatçı birkaç balık kalmış. Kurbağalar nilüfer yapraklarına yerleşmişler; fıskiye ise tadını çıkarmaya vakit kalmadan, pas tutup bozuluvermiş. Ali Şevket Paşa karısının arzularına azimle karşı koymuş ve yeni bir fıskiye alınmasını engelleyen bu azim yaklaşık seksen yıl kalıtımsal olarak sürdürüldüğünden, ev yıkılana dek fıskiye ne onarılmış, ne de yenilenmiş.

Kameriye ana giriş diye yaptırılan demir kapının karşısına yerleştirilmiş. Dört bir yanına hanımelileri dikildikten sonra, akşam üstleri bahçeye bakan pencere önünde çay yudumlanırken, hanımeli bitkisinin büyüme hızı konusunda ciddi tartışmalar yaşanmış.

Kapı ile kameriye arasına, üstüne asma sardırılması düşünülen demirler ısmarlanmış; ama uzun süre beklendiği hâlde gelmeyince, Ali Şevket Paşa boynunu sık sık ileri uzatarak Emirgân çarşısındaki demirciyle hararetli bir kavga etmiş. Kavga etmeyi bilmeyen biri olduğunu kabul etmese de, telâşından bastonunu düşürüp kaybetmiş, o yüzden de eve brıçkayla dönmek zorunda kalmış. Karısı-

nın erkek kardeşi yeni bir baston alıp getirene kadar, sağlam bir değnekten başka dayanağı olmadığı için, dünyaya küsüp evden çıkmamış.

O küskün otururken, kavga etkisini göstermiş olacak ki, demirler gelmiş, yerlerine takılmış. İlk iş üstlerine sarılacak asmanın cinsine karar vermekmiş. Ali Şevket Paşa, "vaktiyle Trakya'da" yiyip de tadını unutamadığı Pembe Çavuş'ta ısrarlıymış. Oysa Hanımefendi duruma kuşkuyla bakıyormuş. Madem ki İstanbul'da Pembe Çavuş'a pek rastlanmıyormuş, elbette bir hikmeti olsa gerekmiş. Sen sardır asmayı, onca bak, büyüt de, bir salkım olsun yiyeme... Doğrusu Hanımefendi bu kadarını göze alamıyormuş. Ali Şevket Paşa bunca güvensizliğe ciddi olarak sinirlenmiş. Kadın aklının asmanın büyümesi konusuna ya da üzüm türlerine fazla ermediğini, zaten öylesinin uygun olduğunu oldukça yüksek bir sesle söylerken Hanımefendi tartışmayı sürdürmenin anlamsızlığını zamanında fark etmiş olmalı ki, Pembe Çavuşlar gerçekten İstanbul'da eşine rastlanmayacak denli iri, pek de lezzetliydiler. Onca yıl, bahçenin neredeyse yarısını gölgeye boğacak denli gelişen üzümlerin cinsi bozulmasın, salkımı dolu, yaprakları çıtır çıtır olsun diye, yaşlı bahçıvan mevsimi geldiğinde gününün hemen hemen tümünü asmalarla haşır-neşir geçirirdi. Pembe Çavuşu formunda tutmak ona babadan miras kalmıştı. Babasının Ali Şevket Paşa'nın yanına "tıfıl denecek yaşta" geldiğini anlatırken, alçak gönüllü gururu yanık tenli yüzünün her çizgisinde birkaç tur atardı.

Asmanın cinsine karar verildikten sonra Ali Şevket Paşa ailesinin evle ilgili uğraşıları epeyce azalmış. Anlaşılan, önemli birkaç konunun belirlenmesi herkesi ayrı derecede rahatlatmış. Geriye, taflanların dikilmesi, horoz ibikleriyle ateş çiçeklerinin yerlerinin saptanması gibi, pek de önemsenmeyen ayrıntılar kalmış.

Ama bu arada Ali Şevket Paşa yalnızca Harumefendi-

nin değil, kayınvalide ile kayınpederin de, önce hayretle sonra da – kibarlıkları elverdiği derecede – öfkeyle, hatta kınamayla karşıladıkları bir iş becermiş: Evin ikinci katına, merdivenlerin çıkışıyla yatak odasının kapısı arasındaki tırabzanın üstüne, tâ tavana dek ışıl ışıl uzanan, alacalı bulacalı renklerde camlar taktırmış. O kibar öfkeye, şu alacalı bulacalı camların kameriye demirlerinin üç katı tutarında paraya mal olmaları sebeptir herhalde, diye düşünüyor insan, ama kuşkuya da düşmüyor değil. Ali Şevket Paşa'nın "kayınları" tarafından ince ince kınanmasının asıl nedeni, camların "tertibi" bitince, tepesinde yeşilimsi sarı bir güneş olan, Hıristiyan tasvirlerine benzer genç bir kadının, tüm görkemiyle (garip renkli giysisi ve elinde bir demet kırmızı çiçeğiyle) evin ikinci katına bir daha hiç çıkmamacasına yerleşmesi olmalı. Hangi tuhaf zevkin camları öyle bir tasarımla yerleştirdiği hiç bilinmemiş. Kesinlikle bilinen bir şey var ki, Ali Şevket Paşa ikinci kattaki bu vitray bozuntusu cam bölmeyi kanının son damlasına kadar savunmaktan ölüm döşeğinde bile vazgeçmemiş. Çevresinde garip bir morluktaki camların belirlediği dağlar, koyu yeşil –çimen olsa gerek– zemin üstünde çiğ mavi dere ve kızıl çiçekli kadın, Hanımefendinin her bakışta içini çekip başını salladığı "musibet" bir görüntü olarak evin demirbaşları arasına karışmışlar.

Bu alacalı camlara karşı Hanımefendinin gösterdiği ve Ali Şevket Paşa tarafından "pek hiddetli" olarak nitelendirilen tepkide hiddet derecesinin olağandışı yüksekliğinin yalnızca "bayağı bir zevk mahsulü" bulduğu camlara öfkenin büyüklüğünden gelmediği, camların takılmasından bir süre sonra anlaşılmış. Meğer Hanımefendi hamileymiş... Dokuz ay olmasa bile, en azından yedi ay boyunca, sinirleri son derece zayıf olan eşinin "huzur içinde istirahatını temin" amacıyla, Ali Şevket Paşa evin tüm pencerelerine ahşap panjurlar yaptırmış. Alt katın bahçeye ve artık

kalabalıklaşmaya başlayan yokuş başına bakan cephedeki pencerelere ise ahşap yetersiz görülmüş ki, buralara kalın mı kalın demir kepenkler takılmış. Her biri adam öldürecek kalınlıktaki sürgüleriyle bu demir kepenkler evin son günlerine kadar görevlerini büyük bir sadakatle yerine getirdiler. Gecekondu mahallesinin tepenin eteklerinden, salyangoz gibi, ağır ağır, pırıltılı sümüğünden izler bırakarak evin elli metre yakınına dek tırmandığı, "ne idüğü belirsiz bir hayta sürüsünün" çevreyi düşmanca sardığı, dolayısıyla "insanın malının, canının itlerin insafına kaldığı" günlerde bile, kimseciklerin o demir kepenkleri geçip de bu ser veren, sır vermeyen eve giremeyişi işte bundandı.

Panjur ve kepenk operasyonu her ne kadar "hamile eşinin sükûnetini temin" amacına yönelik olarak başlatılmışsa da, ne yazık ki bu amacı biraz unutmuş Ali Şevket Paşa. Her zamanki gibi, ellerini pek ağır bulduğu işçilere bağırıp çağırması yüzünden Hanımefendi birkaç parça eşyasını çantasına doldurduğu gibi, bir fayton çağırtıp annesinin evine kaçmış. Kepenklerin, panjurların yerlerine yerleştirildiğinden, gürültüsüzce kapatıldığından emin olmadan ev dönmemekte kararlı olduğunu ince bir sesle, hafif gözyaşı eşliğinde bildirmiş. Tümüyle iki yana doğru açılan, alt kısmı ise istenildiğinde bir kanca yardımıyla yukarı kalkan, böylece hem gölgeyi koruyan hem de üst kattan sokağın gözlenmesini sağlayan ahşap panjurlar Hanımefendinin "takdirlerine mazhar" olmuşlar. Böylece Ali Şevket Paşa iki hafta süren gerginliğiyle sakat bacağını sürüyerek üst kata çıkmak yüzünden ağrıyan sağlam bacağını bir anda unutuvermiş ve huzur içindeki evinde, anacığının karnında rahat rahat gelişmekte olan yavrucuğunun pembe hayâllerine dalmış.

Hayâller gerçekten de pembe çıkmış. Mahdum beklerken kerime çığlık çığlığa dünyaya "Merhaba" diyerek Ali Şevket Paşa'ya karma karışık duygular yaşatmış. Hanıme-

fendi çekingen bir sevinçle gözyaşlarına boğulurken Paşa herhalde için için kırgın hissediyormuş kendini. Bunu, sonradan eve alınan tüm hayvanların erkek, kızına aldığı ilk ciddi oyuncağın ise kurşun asker oluşundan anlayabilmek olası. Ayrıca, kararının ailede kavgaya varan bir çekişme yaratmış olmasına kulak bile asmadan minik kızına "Muzaffer" adını koymakta diretmesi de oldukça anlamlı. Bu adın kendi ailesinden anılası birine ait olup olmadığını açıklamak gereği duymaksınız, garip bir inatla "kararım karardır" diye tutturmuş. Neyse ki Hanımefendi için pek de önemli değilmiş kızının adının Muzaffer olması. Önce beşiğini, sonra yatağını, ahşap panjurlu olsalar bile yeterince güvenli bulmadığı pencerelerden uzak bir köşeye yerleştirdiği minik kızına okul çağına dek "Meleğim" ya da "Melekçik" diye seslenmekten vazgeçmemiş o.

"Melekçik" Muzaffer'in doğumundan genç kızlığında "Küçükhanım" olan Muzaffer'in evlenmesine dek evde önemli bir değişiklik olduğuna ilişkin bir kayıt, hatta bir söylenti bile yok. Yalnızca tarihi herkese göre değişen bir sırada mutfak "şöyle bir elden geçmiş." Kimi "Melekçik" evlenmeden hemen önce olduğunu söyler, kimine göreyse çok sonra yapılmış bu değişiklik.

Böyle bir değişikliğe neden gerek görülmüş? O da pek kesin değil. Herkesin ortak kanısı, evdeki birçok şey gibi, mutfak penceresinin genişletilmesinin, oturma odası ile arasına bir servis penceresi konulmasının "icap ettiği" için yapıldığı yolunda. Kimileri bahçedeki kuyunun suyu yazın çok azaldığından, kimileri de Hanımefendi kuyuya kedi düştüğü yollu söylentilere pek sıkıldığından, mutfağın bitişiğine o sarnıcın yaptırıldığını söyler. Sarnıç, üstü kapatılarak sonradan olma çatısıyla birlikte mutfağa katılmış. Yanına bir de tulumba konunca Hanımefendinin içi iyice rahat etmiş. Ama yine de tedirgin edici bir şey bulabilmesi için fazla uğraşması gerekmemiş. Sarnıcın kapağı da pek

hafifmiş... Ya çarpınca açılırsa, konukların çocukları, filan, düşerse... Demir kepenkleri kıskandıracak kalınlık ve ağırlıkta bir kapak bulununca sarrıcın üstü de, bu tedirginlik konusu da böylece kapanıvermiş.

Ali Şevket Paşa'run vefatı...

Bundan sonrası can sıkıcı bir aile tarihinden farksız olabilir. Aslına bakılırsa, esas mesele buraya kadar.

Tâ ne zaman, "Melekçik" gelinliğiyle doğduğu eve döndüğünde, sonra Ali Şevket Paşa ile muhterem eşi öldüğünde ev kendi tarihini bitirmiş sayılırdı.

Evin ikinci Hanımefendisi Muzaffer yer yer simle bezenmiş yollu kadifeden lacivert koltuğunda biraz hüzünlü, biraz şaşkın oturuyordu o gece. Tavana bakıyordu, dalgın.

Elinde gaz lambasıyla evin içinde ağır aksak dolaşması gözünün önünden hâlâ gitmeyen merhum babası Ali Şevket Paşa ahşap tavandaki çevresi yaldızla boyanmış beş köşeli yıldızın ortasından sallanan kablonun ucundaki şu ampulün ışığıru göremeden ölmeseydi keşke...

Yoksa... iyi mi oldu görmeden öldüğü?

Mini mini "Melekçik"ten genç kızlığa, sonra "Küçükhanım"lığa, derken "Hanımefendi"liğe geçişi çok mu hızlı olmuştu acaba? Hep aynı ortam, hep aynı dekor içinde bu hızı fark etmemiş olabilir miydi?

Ahşap köşkün ikinci Hanımefendisi tüm odaları elektriğe boğulmuş gördüğü o ilk gece babasından kalma koltuğun fitilleriyle oynayarak düşünüyordu.

Babası evi içinde yaşadığı gibi bırakıp gitmişti. Annesi de öyle.

Şu elektrik ışığı ne tuhaftı! İçinde doğduğu, büyüdüğü, panjur aralıklarından müstakbel kocasını onu istemeye gelirken gözetlediği, loş bir odasında kızlığını yitirdiği, köşelerinde kimi zaman gizlice, kimi zaman hıçkırarak ağladığı, mutfağında pilava ne kadar su koyulacağını, zeytinyağ-

lı dolmanın dibi tutmasın diye ne yapılacağını öğrendiği şu ev ampullerin pırıldadığı an nasıl da bambaşka bir yer olup çıkmıştı.

Geceleri çocukların, kocasının yüzleri başka türlü görünecekti artık.

Elektrik ışığı ona sevinç değil hüzün vermişti işte. Gizli-kapaklı köşelerine olan güvenini yitirdiği ev tüm çıplaklığı, olanca eskimişliği ile karşısına dikilmişti. Loşlukları, gizemli köşeleri olmayan bir evde oturuyordu artık.

Merdiven altına bile ampul takmışlardı. Kurt yenikli tahtalar, ulaşmayı hiç akıl etmediği derin köşelerdeki örümcek ağları... Hepsi ortadaydı, çırılçıplak.

Elektrik ışığı Hanımefendi için yaşamının ilk büyük sarsıntısıydı, ama sonuncusu olmayacaktı.

Muzaffer meleğin kararı

Ne kızları evlenirken, ne ev tepeden tırnağa onarılırken, ne de bahçeden giren hırsız ahşap panjurları kurcaladığında böylesine ürkmüştü Hanımefendi.

Koca bir evde yapayalnız kalmak...

Cenaze telâşı bittikten, akrabaları birer birer uğurladıktan, kızları da evlerine dönmeye razı ettikten sonra tek başına olduğunu anladığı ilk gecenin geç bir saatinde ikinci kat merdiveninin başında durdu, uzun uzun bekledi.

Üst kat. Yatak odaları. Daha yeni toprağa giren kocasının yastık kılıfı yıkanmadı bile. İki-üç tel beyaz saç hâlâ üstünde olmalı.

Bekleyişine son verip geri döndü, sırtına bir şal alarak oturma odasındaki divana kıvrılıverdi.

Yalnızca bir evdi o artık. Üst katına çıkılması, bodrumuna inilmesi zor olan, ahşapları gıcırdayan, kocasının babadan kalma Erenköy'deki evini bile aratacak kadar ilkel tuvaletleriyle mutfağı insanı irkilten, boş, kocaman, hantal, kullanışsız bir ev. Panjurlar, kepenkler, kalın ahşaptan cümle kapısı, bahçe kapısının kim bilir kaç kat boya yediği için boyacı çomağına dönmüş kol demiri, sürgülü pencereleri hep aynı hantallıkta. Oysa yaşamı boyunca nasıl da tiksinmişti hantallıktan. Her şeyin incesini, özenlisini bulabilmek için nasıl da titizlenmişti. Şunca seneden sonra olacak şey miydi kendini hantal bir evin içinde yapayalnız, üstelik de gücü iyice eksilmiş bir hâlde buluvermek?

Hanımefendi ağladı. Garip bir ağlamaydı bu. Tüm seçimlerine uygun incelikteki gövdesi de yüzünün tüm çizgileri de kıpırtısızdı. Yalnızca göğsünün ortasında bir düğüm kıpırdıyordu. İnip inip çıkıyordu o düğüm. Bir gırtla-

ğına vuruyordu, bir yüreğine. Sanki ilk kez sahneye çıkan bir tiyatro öğrencisi gibi ürpertiler içinde, sanki binlerce çift göz üstüne dikilmiş gibi korkarak, sanki yaşamının tüm gizli noktaları ışıl ışıl aydınlatılmış gibi utanmış, tüm devinimleri en ince ayrıntılarına kadar izleniyormuş gibi ürkek, kendini yoklayarak, aslında seller gibi gözyaşı döküp var gücüyle haykırarak, ama birkaç damlanın çenesinden aşağı süzülmesinden öte göz pınarlarını boşaltamayarak, gıkını bile çıkaramayarak, omuzları bile sarsılmadan, yalnız olduğunu düşünmemeye çalışıp yalnızlığına güvenerek, çok ağlayacağından korkup dakikalarca oturduğu yerden kıpırdayamayarak, gözünün önünden geçen tüm görüntülere hüzünlenip gelecekteki her olasılığa dört elle sarılmayı dileyerek, kendince doyasıya ağladı.

Ertesi sabah gün ağarırken açtı gözlerini. Biraz olsun boşalmış olmanın verdiği doygunlukla kendini dengede, rahat, kararlı hissediyordu.

Annesinden kalma porselen demlikte çayını hazırladı. Her zamanki gibi bol limon, bolca şeker koyarak iki bardak çay içti. Anasonlu galeta ile bir parça tuzsuz beyaz peynir yedi. Tüm bunlar bittikten sonra, saatin henüz epeyce erken olduğunu bilmesine karşın, hiç duraksamadan kararını uygulamaya koyuldu.

Telefonun ancak uzun uzun çaldıktan sonra açılacağını biliyordu. Sesini duyar duymaz endişelenen kızının uykulu hâlinin biraz olsun geçmesini olgunlukla beklemek üzere ilk cümlelerini özenle seçti. Evin satılması gerektiği konusunda artık kızıyla aynı fikirde olduğunu açıklayan cümle de aynı özenle kurulmuştu. Bir ödün, bir teslim oluş, bir zavallılık içermiyordu o cümle. Titizlikle düşünülmüş bir kararın gücünü içeriyordu. Kızının sol kulağına ulaşan seste yaşlılıktan, ürküntüden eser yoktu. Konuşmanın sonuna dek aynı gücü sergilediğinden emin olarak, telefonu kapattı.

Oysa, telefonun öteki ucunda kalakalan kızı durumu tam olarak kavrayamamış hissediyordu kendini. Annesinin Erenköy'e yerleşmek istemesindeki en önemli etkenin yaşlılığı, yalnızlığı olduğuna inanmaya çalışıyordu. Başka nedenler olsa da kabul etmesi zor muydu acaba?

Bunca zaman uğraşmışlardı, kocası ayrı, kardeşi ayrı. Ama Hanımefendiyi o sabahın kör karanlığında kendi kendine vardığı bu noktaya getirmeyi başaran onlar değildi. Karar tümüyle ona aitti. Yine kimseye kulak asmamıştı ve yine nasıl, nerelerden geçerek bu karara vardığını anlamak olanaksızdı. Yine aynı annesiydi karşısındaki. Ölümlerin, kederlerin, hüzünlerin değiştiremediği, başına buyruk annesi.

"Kimdi o?"
"Annem..."
"Hayırdır?"
"Köşkü satmak istiyormuş."
."....!"
"Artık zamanı gelmiş."
"Neden? Açıkladı mı?"
"Hayır. Yalnızca bildirdi."
"Ne yapmak istiyor?"
"Erenköy'e geçecekmiş."
"Emin mi?"
"Emin olmadan konuşur mu o?"
"Evet, ama ihtiyarladı ne de olsa."
"Annem yaşlansa da ihtiyarlamaz."

Yastığına gömüldü. Gözlerini yumdu.

Annem ne yaptığını bilir. Annem yaşlılığa boyun eğmez. Annem yaşamı sever. Ama ciddiye aldığı için sever. Annem istediği zaman biz varız, istediği kadar varız. Yoksak, yok olduğumuz ka-

darını bize göstermeden koyar önümüze. Annem ev değiştirmeye, ev satmaya karar verdiyse, kafasında çoktan değiştirmiştir evi, çoktan satmıştır.

Annemin küçüklü büyüklü her şeyi... Dantelleri, örtüleri, sandıkları, kitapları, şapkaları, koltukları, piyanosu...

Annem taşınırken nasıl yapmalı? Ya köşk satılırken ne olacak? Ya köşkü yıkarlarsa? Nasıl etmeli de annemi Emirgân'daki köşkten uzak tutmalı?

Ya ölürse annem?

Kayısı gülleri

Ahşap panjurun tek kanadı açık kalmış. Bahçıvan tahta merdiveni kayısı güllerinin üstünden aşırtıp pencerenin altına dayadıktan sonra, basamaklara fazla güvenemediğinden, sakınarak tırmanmaya başladı.

Hanımefendinin uyuyup kalmış olabileceğini hiç aklı kesmiyordu. Kimselerin ortalıkta dolaşmaya cüret edemediği sabahın en erken saatlerinde nemli, taze kokulu rüzgârı karşılamak için ya penceresinden başını uzatan, ya da gümüş topuzlu bastonuna dayanarak bahçe kapısına çıkan Hanımefendi bu saatlere kadar uyuyacak... Olur şey değil.

Damat korkağın biriydi. Bahçıvan o eve ancak çağrıldığında girebileceğini söylemişti, ama adam ille de "Çıkacaksın merdivene, Hanımefendinin odasına bakacaksın!" diye tutturmuştu.

Peki! İşte çıkıyordu, bakacaktı.

Gözü kör olsun yaşlılığın. Hanımefendi gibi, paran, pulun vardır, seksenini aşmana karşın elin ayağın tutar, ama yine de yalnız başınasındır işte. Hastalığın da yalnızdır, sağlığın da. Yalnız olunca insan, böyle, günün birinde, dayarlar merdiveni, yatak odanın penceresinde densizce beliriverirler. Hele birkaç yıl önce olaydı, sümsük damadın haddine mi düşmüş pencereye merdiven dayatmak? Kapıyı çalarken yüreği pır-pır ederdi. Şimdi de ediyor ya... Ediyor da, o yüzden kendi çıkamıyor.

Panjurun açık kanadından içeri çekinerek baktı. Ağ ipliğinden, el örgüsü perde loş odayı görmesini engelliyordu. Pabuçlarının arasından merdivenin dibindeki damada bir göz attı. Bu arada kayısı güllerini zedelememeye çalışarak pencerenin ikinci kanadını da itiştiriyordu.

"Ne yapayım, beyim?" diye seslendi.

"Ne görünüyor?"

"Tül kapalı beyim. Birşey göremezsin."

"Camı kaldırsan..."

"Kaldırılmaz cam. Hanımefendi kapatırdı o kelebekleri. Hele de panjuru açık bırakmışsa..."

Damat kendi kendine söylendi: "Hay Allah! Ne yapıciiz şimdi?"

Bahçıvan ne yapılacağını biliyordu. Üstelik bu korkak adamın karar veremeyeceğini de biliyordu.

Yanıtının ne olacağını bilerek sordu soruyu: "Kırayım mı camı?"

"Başka çare yok, diil mi?"

"Yok gibi, beyim."

Görünüşü de çekilmezdi bu adamın. Kısa, güdük, tüy gibi seyrek saçlı, sevimsiz, çelimsiz. Cam kırmak deyince kanı donmuş olmalı.

Yaşı altmışı geçmiş de olsa, kent toprağının son soluklarıyla dinç kalmıştı bahçıvan. Kasketini ak saçlı başından çıkarıp sol yumruğuna sardı. N'olur, n'olmaz, sağ elini koruyordu yine de. Sol kesilse de fark etmez, ama...

Şangırtıyla birlikte damat hafifçe inledi. Hemen ardından, elini gözlerine siper edip yine inilder tonda sorguladı: "Çok kırmadın, dii mi?"

"Çoğu-azı yok bunun beyim, bir yumruk attık işte."

Şangırtının ahşap köşkün loş odalarında dolaşıp geri dönüşünü soluk alamadan dinlediler. Ne bir insan sesi duyuldu, ne bir kıpırtı.

Bahçıvan artık yalnız başına verecekti kararını. Değil mi ki Hanımefendinin yatak odasının camını kırmıştı bir kere, düşünecek fazla bir şey kalmamıştı.

Kırık camlara değmemeye çalışarak elini içeri soktu. Kelebeğin açılması biraz zor oldu, ama pencereyi kaldırmak uzun sürmedi. Ardına bakmadan girdi odaya.

Kurtlu tahta, durmuş limon kolonyası, biraz da kâfuru kokusu... Yalnızca bir pencerenin panjuru açık olunca o hazin karanlık günün her saatinde baskın olurdu bu köşe odasında. Önce olduğu yerde kalıp gözlerinin karanlığa alışmasını bekledi. Hanımefendinin yatak odasına ilk kez böyle, gözünü değdiği yerden ürküntüyle kaçırmadan, küstahça bakıyordu.

Oda hep aklında kaldığı gibi, yalnız, durgun, düzenliydi. Oval aynalı tuvalet masasının üstünde bir kesme sürahide su, yanında altı dantel, üstü keten örtülü bardak... Sağında, solunda küçük şişeler, sararmış karton kutular... Aynanın önünde iki fotoğraf: Küçük kızı ile Beyefendi. Nedense büyük kız bir türlü gönlünde yer edememişti. Hele bir de bu tuhaf adamı koca diye alınca...

İri yatağın sağında, kapalı duran panjurlarla yatak arasında tuvalet masasının takımından, oymalı bir komodin. Mermer üstlüğü tuvalet masasıırunki gibi beyaz. Mermerin üstünde limon kolonyasıyla kapaklı kristal kutuda pamuklar. Beyaz porselen tabak içinde yarısı yenmiş bir elma, dokunulmamış bir portakal. Yatağın başucundan uzanan sararmış deriden gece lambası sanki biraz yamulmuş.

Bahçıvan biraz daha dikkatle kulak kabarttı, evi bir kez daha dinledi. Kendi ayak sesini duyana dek hiçbir kıpırtı gelmedi odalardan. Üç adımda yatağın ayak ucuna varmıştı.

Yalnızca sağ yanında yatılmıştı, besbelli. Küçük, neredeyse çocuk kadar bir insanın sığabileceği bir çukurcuk. Ama o çukurcuğu oluşturan gövde şimdi yerinde değildi. Bahçıvan, tedirginliği iyice artarak, kapıya yöneldi. İyice kapanmamış çift kanatlı kapıdan başıru uzattı, orta odaya baktı.

Kayısı gülleri alabildiğine coşmuş; bahçe suskun bir renk cümbüşü içinde.

Damat taş duvarla merdiven arasında gidip gelirken

çevresindeki çiçek, böcek, güneş alacasına değil, düzgün çakılları ezip duran ayakkabılarına bakıyordu. Kraldan çok kralcı bahçıvanı oldum olası sevememişti. Karısı "Annem ölürse bu adama yüklüce bir şeyler verelim" dediğinde kan beynine çıkmıştı. "Maaş almıyor mu o?" diye homurdanmıştı. Bürokrat terbiyesi olmasa, daha neler derdi. O değil mi, analarıyla kızları arasına olur olmaz sebeplerle pervasızca giren? O değil mi altı dönümlük koca bahçedeki –güya yazlık– harap köşkün satılmaması için ihtiyarı her fırsatta etkileyen? Sanki kadının kocası! Tamamen öyle! Kayınpeder yaşasaydı, bu kadar mesele çıkarmazdı. "Hurda oldu bu araba, artık satılsın" dersin; "Hanımefendi kırk yılda bir gezmeye gidiyor, taksiyle gidemez ya..." deyip çıkar işin içinden.

Şimdi de kelâm etmeden daldı içeri. Kadın ölmüşçe, bir şeyler yürütür mü acep?

Bütün öfkesine karşın bu düşünceyi hemen beyninin gerisine yolladı.

Her şeyi yapar da bunu yapmaz. Domuz gibi inadıyla korur namusunu. Başka da bir işe yaramaz zaten o inat. Arnavut damarı...

İkide bir pencereye bakıyor, beynine hücum eden can sıkıcı düşünceleri defetmek için boşuna çabalıyordu. Karısıyla baldızı... Kayınvalide öldüyse, cenaze işleri... Köşk satılınca... Mezar taşı hazır, yazdırmak gerek... Gazete ilânı, mevlit, hocalar... Cenaze arabası... sonra, hangi cami? Namaz kılmak...

Ölmediyse, camın nasıl kırıldığını bahçıvan anlatsın. Neden telefon etmedik ki? Güllere bir şey olmuş mudur? Bahçe kapısını açık bırakmadık. Merdiveni komşudan aldık. Garajdaki merdiven

alınamadı. Tabii kilitli garaj. Kızların haberi yok. Bahçıvan buyurdu: "Haber vermeyelim şimdilik. Lüzumu yok!" Bana kalsaydı...

Eski bir demir sandalye bulup oflayarak üstüne çöktü. Ellerinin arasına aldı başını, panjurun tek kanadının sonuna dek, ikincisinin ise yarı açık olduğu pencereye gözünü dikerek kara kara düşünmeyi sürdürdü.

Bahçıvan evin içinde ürkek adımlarla yürüyüşünü sürdürüyordu.

Evin her köşesi gibi, orta oda da yarı karanlıktı. Gözüm alışsın diye bekleyemedim. Önce kitaplığın yarısına kadar yürüdüm, sağıma soluma bakındım. Tahta panjurların arasından ne kadar sızabiliyorsa, bütün ışık o kadar. Yığma eşya dolu. Bir şeycikler göremiyor insan.

Tuvaletten yana gideyim, dedim. Yaşlı insanlar sık gider, ya... O kapı da hafifçe aralıktı.

Bir eşik çıkarsın, tuvalete öyle girersin. Eşiğini ben onarmıştım, ondan bilirim. Yoksa, işimi hep alt katta görmüşüm, üst katta neler var, nereden bileceğim?

Açtım iyice kapıyı. Kafamı içeri uzatır uzatmaz gördüm onu.

Ulu Tanrı beni bağışlasın, Hanımefendiyi öyle gördüğüm için. Ulu Tanrı da, Hanımefendi de, Beyefendi de... Hepsi bağışlasın.

Kadın denecek hâli kalmamıştı garibin, küçülmüş, çocuk gibi olmuştu; ama hâlâ sakınırdı kendini. Benden bile! Sabahlığının yakasını sıkı sıkı örtmeden bir kez bile çıkmamıştır karşıma.

Hey gidi, koca Hanımefendi! Ben, naçiz hizmetkârın, böyle mi görecektim seni?

Hiç ses etmedim. Bakıyorum da bir şeycikler görmüyorum gibi, çeki-düzen verdim ona. Biraz yıkayıp temizledim de. Tanrı affetsin günâh işlediysem. Damadın önüne öyle çıkaramazdım ya.

Tuvalet kapısının yanına asmış sabahlığını. Aldım, giydir-

dim. Orta odaya, oradan da kendi odasına kucağımda taşıdım. Yatağına yatırmadan önce, yine kucağımda, pencerenin önüne götürdüm onu. Kuş gibi hafifti. Ruh onu terk edince bu kadar mı hafifler beden?

"Kayısı gülleri... Bakın nasıl patladılar, Hanımefendi" dedim, "Camı örttü, örtecekler. Bir budarım onları güz gelince; iyice şımarırlar. Gelecek yıl çılgın gibi sararlar buraları."

Cenaze alayı

Cenaze arabası Karacaahmet'e girdiğinde öğle güneşi tepedeydi. Bahar mezarların arasında cümbüş yapıyordu. Sarmaşıklar servilerin kara yeşilini ezip geçmiş, taze yeşillerle bastırmıştı onları. Yediverenler büklüm büklüm. Ölülerin tüm hüznü parlak yeşile karışıp yitmişti sanki. Erik ağaçları yaprağa kesmiş; ton ton, kat kat yeşil ortalığı sarhoş etmiş. Mezar adacıklarının her biri bambaşka bir minyatür bahçe.

Kim bakıyor bunca çiçeğe?

Ölü yıkayıcılara yüklüce para vermiş olsalar da, cenaze öğle namazına yetişemedi. Araba yokmuş, her şeyden önce.

Ne çok insan ölüyor güzelim bahar günlerinde...
Unuttum sanki annemin öldüğünü.
Ne de çok çocuk dolaşıyor mezarlar arasında... Olacak şey değil! Bu mezarlıkta ölüden çok çocuk var sanki. Kentin orta yerinde, yemyeşil ölü adalarının aralarında çocuklar yer altındakileri hiç düşünmeden keyiflerine bakıyorlar gibi geldi önce. Ama öyle değilmiş. Her birinin elinde küçük ya da büyük, kova, teneke gibi bir şeyler. Su taşıyorlar. Ölüleri suluyorlar. Bu bahar gününde, yeşilin sarhoşluğuyla önce yadırganmıyor bu durum; ama düşündükçe fena oluyor insan. Farkında mıdır çocuklar ne yaptıklarının? Ellerine geçen iki-üç kuruş onlar için ne kadar değerli, kim bilir.
İkindi saat beş gibi kılınırmış. Önümüzde neredeyse dört buçuk saat var. On, bilemedin on beş dakikada hazır olur, dediler.

Üç otomobile doluşup dizildik işte cenaze arabasının ardına, bekliyoruz.

Doğu'nun kim bilir hangi ıssız noktasından kalabalık kente oldukları gibi göçüvermiş bir aile bitiverdi arabanın az gerisinde. Kadınlar mezarlığa gelmek için düşünülebilecek en renkli kılıklar içinde. Adamlarsa ciddi giyinmişler.

Erkek milleti törenler karşısında daha mı ezik, daha mı kalıplı oluyor?

Gömlekleri kravatsız, ama tüm düğmeleri ilikli; takım giymemişler, ama tümü de ceketli, pantolonlu. Cıvıl cıvıl konuşan kadınların önü sıra ciddi suratlarıyla beş erkek başı çekiyor. Öndekilerden birinin kolları arasında –kaybolmuş gibi– beyaz bir şey var. Arabanın yanına geldiklerinde o beyazlığın ne olduğu anlaşıldı: Patiskalara sarılmış bir çocuk ölüsü.

Mezarlıkta dolaşan bir adam beyazlara sarılmış başka ne taşıyabilir ki?

Adam elindeki çocuğa hiç bakmadan, gözleri ileride bir noktaya takılmış, yürüyordu. Konuşmuyordu; yüzünde kıl bile kıpırdamıyordu. Kadınlar adamlara yetişmeye çalışırken dağılarak, hızlı luzlı geçtiler. Aralarından birkaçı gülüyor gibiydi.

Çocuğun anası hangisi? Hiç belli değil.

Kadınlar birbirlerine öyle benziyorlardı, hepsi de öyle kaygısız görünüyordu ki...

Dalmışım peşlerinden. Bir süre sonra pencereden sarktım, gidişlerine bir kez daha baktım. İki yanında dev servilerin uzandığı toprak yolun göbeğinde çiçek demeti gibiydiler. Ellerinde ölü bir çocuk olmasa, görüntüleri öyle neşe saçıyordu ki... Dağılışla-

rı... Yürüyüşleri... Renkleri... Kendi hâlimizle karşılaştırdım. Kıskandım. Dünyayı yarım gözle bile göremeden ölüp giden bebeciğin ardında böyle renkli bir kalabalık neredeyse güle oynaya koştururken, biz kara gözlüklerimizi takmış, en acıklı suratımızla oturuyoruz. Üstelik yaşamda aradığı her tadı bulmuş, öldüölecek diye tümümüzün –benim bile– gün saydığımız, seksenini aşalı nice olmuşken ağrısız sızısız göçüp gitmiş bir kadının ardından.

Seviyor muyduk onu?

Belki bir süre öncesine kadar, evet. Düne geldiğimizde bazılarımızda pek az bir sevgi kırıntısı kalmıştır. Hiç sevmediği kocam bile bazen "Zamanında tatlı kadınmış" derdi.

Sevgi miydi bu?

Ben ise... en azından kıskanırdım onu. Beni ne denli itip kakmış olsa da anamdı o. Hem korkuturdu, hem de –bazen çok önemli ölçüde– etkilerdi beni. Anne gibi değil ama, katiyen anne gibi değil!

Cenaze arabasını gusülhanenin önüne çektiler. Yollarda sık rastlanan cinsten, yeşil örtülü bir tabut arabaya yerleştirildi. Başucunda da bir yemeni. Yeşil üstüne sarı güller.

Yollarda rastlayabilirmişim demek annemin cenazesine. Bilmeden yanından geçip gidebilirmişim. Güzel bir bahar gününde, incecik, kavrulmuş gövdesinin iri-kıyım köylü kadınları tarafından nasıl yıkandığını düşlemeden atlatabilirmişim bu olayı.

Sahi, nasıl yıkarlar ölüyü? Sabun mu kullanırlar? Nasıl bir sabun? Belki de arapsabunu, ya da en ucuzundan beyaz sabun. Son gezintisine arapsabunuyla ya da benzer bir şeyle yıkandıktan sonra çıkarılacağını bilseydi, nasıl üzülürdü... Kurtlara ziyafet olmak onu bu denli üzmezdi, eminim. Ziyafet sofrasına misler gibi lavanta kokarak sunulmak isterdi mutlaka.

Aralarında yalnızca küçük kızıyla Arnavut bahçıvanın gözleri yaşlı. Küçük kız seviyordu anasını. Sanki iki kardeşin anaları farklı.

Yola koyuldular.

Cenaze arabasının şoförü çılgın gibi sürüyor. Oysa ne ölünün ne de cenaze alayının acelesi var. İkindi namazı en az üç saat sonra. Yarım saate varmaz Emirgân'da olurlar.

Bana bir şey söylememişti. Arnavut bahçıvana vasiyet etmiş. "Kaptığınız gibi musalla taşına yatırmayın beni," demiş. "Ahkâmıyla gezdirin. Tarabya'yı göreyim, Yeniköy'ü de. Hava güzelse hele, gezdirebildiğiniz kadar gezdirin beni." Bunları sonradan öğreniyorum. İstinye'ye inişimize, oraya kadar yarışır gibi giden cenaze arabasının Boğaz kıyısında ağır ağır salınışına hiç anlam verememiştim. İnsanlar balık tutuyorlar. Cenaze arabası yol boyunca sıralanmış tembel, kaygısız, keyif çatan insanlara pek mi tuhaf gelmiştir? O yüzden miydi acaba annem adına duyduğum tedirginlik? Ölüsü bile –sekseninde, o cılız hâliyle dirisi nasıl becerdiyse– dikkat çekmeyi biliyordu. Annem böyleydi işte.

Çınaraltı kahvesinin yanından kıvrılıp Emirgân camiinin önünde durdular. Küçük bir kargaşa çıktı hemen. Cenaze arabası, hem de üç otomobil cami önündeki meydancığa sığışamıyorlar. Otomobilleri sokak aralarına çektiler. Cenaze arabası meydanda rahatça park ediyor. Şoför, bahçıvan, bir köşesinden de cılız damat, uzak akrabalardan yaşlıca bir adamla birlikte tabutu musalla taşına yerleştirdiler.

Neden hiç dikkat etmemişim cami avlularına? Oysa babamın cenazesi de buradan kalkmıştı. Ama o sırada böyle uzun bir yolculuk yapmamıştık. Zaten vaktimiz dardı. Üstelik hava çok soğuktu; çevreye bakınacak hâlimiz kalmamıştı. Annemle uğraşmaktan çevreye bakınacak hâl mi kalırdı insanda? Oysa şimdi son derece hareketsiz, telaşsız bir cenaze alayıyız. Sessiz, sedasız, her şeyi hallediyoruz. Babam öldükten, annemi de zorlukla –hem de ne zorlukla– Erenköy'deki yazlığa taşınmaya ikna ettikten sonra buraya hiç gelmemişim. Belki geldim de, anımsamıyorum.

Çocukluğumda annemle babam Çınaraltı'nın kahve ocağına yakın masalarından birinde –hep aynı masada– kahvelerini içerken kardeşimle ben kâğıt helvalarımızı eteklerimize dökmeden yemeye uğraşırdık. Her seferinde becerdiğimizi sanırdık, ama ya ağzımızın kıyısına bulaşan helva kırıntıları yüzünden, ya da "kıkırdaştığımız" için azarlanmaktan kurtulamazdık.

Tabutun ayak ucuna heykel gibi dikildi bahçıvan. Cenaze namazı kılınıp tabut arabaya taşınana dek yerinden kımıldamadı. Bu adam o ıssız cenazenin tek vefa anıtıydı.

Evet, haklıyım. Bu adamın hakkı kolay ödenmez. Şu hurda arabayı ona versek... Oğlu şofördür; geçimlerine bayağı katkısı olur. Kardeşim karşı koymazsa sorun yok. Kocam ne derse desin. Adam neredeyse yetmişine vardı. Belki de o kadar değildir. Ne bileyim... Musalla taşını da cami ile duvar arasına koymuşlar aksi gibi. En cereyanlı yerde duruyor. Üşütecek zavallı; ama bu durumda ne denir ki? Bu adamla ilgili kimse benimle aynı fikirde olmamıştır zaten. Bazen bu yüzden azarlanırım bile.

Avluda oyalandılar, ama zaman yine de geçmek bilmedi. Birbirlerinden çekiniyor gibiydiler. Çekinmeseydiler o sırada yapılacak en iyi şey gidip Çınaraltı kahvesinde oturmaktı. Kim söyledi önce, bilinmez, ama sonunda tümü de ürkek adımlarla, akılları biraz tabutta, kahvenin yolunu tuttular. Çaylar geldi. Biri açma almış. Yediler, içtiler. Biraz da sakinleştiler.

Anneme lâyık bir cenaze alayı. Aramızda neden annem yok, diye kendime sormuş olmalıyım ki, saatlerdir ilk kez bilincime bir uyarı çıkıverdi: Annem öldü!

Balıkçı ile şebboylar

Salâ veriliyordu. Evet, yaşlıları çoktur Emirgân'ın; ama Emirgânlılar göçüp gidenleri olduğunda salâdan önce bilirler bu yolcuyu. Musalla taşına yatana dek ölümünden haber alınmayan bu Emirgânlı da kim?

Sevmiyor ölüleri. Hele baharla birlikte canlanarak daha da güzelleşen, insana o tadına doyulmaz taze coşkuyu tattıran Boğaz kıyılarında ölümü düşünmek bile istemiyor.

Balkondayken duydu salâyı. İkindi namazı olmalıydı. Namaz saatini de bilmiyordu. İçeri girdi, gazeteyi alıp baktı: 16.48. Bir saatten fazla var. Alışkanlıkla parkasını sırtına attı. Balığa çıkacakmış gibi. Kapının önündeyken hâlinin garipliğini fark ettiyse de iki kat yukarı çıkmaya üşendi. Parka sırtında, sallanarak camiye yöneldi.

İmam yenilerden. İlk tanıştıklarında biraz tutuktu, sonradan yavaş yavaş açılmaya başladı. Birkaç konuşmadan sonra sağduyu sahibi, akıllı bir adam olduğunu anladı.

O herkesi tanır. Emirgân'ın insanlarını tek tek izler. Balıkçı olmanın belki de en iyi yanı budur onun açısından. İnsanın boş vakitleri vardır. Hele mahalle avuç içi kadar olursa, insanlarla konuşacak bol vakit bulursun. Böylece hepsinin dertlerini, tasalarını, sevinçlerini, evlerinde esen rüzgârın rengini, kokusunu bilirsin. Huylarını bilirsin. Seçme şansın da vardır. Kimine taze balığı iç rahatlığıyla verirsin. O zaman gözlerindeki yerin başkalaşır. İnsan balıkçı olmayı kendi istediyse bu işi zevk hâline getirmek öyle kolaydır ki...

Kırk yıllık Emirgânlıydı. Kırk yılını da insan tanımak için kullanmış sayılırdı. Kimini kazanmış, kimini bile isteye boşlamıştı. Kazandıklarına durup durup sevinirdi, boş-

ladıklarını ise aklına bile getirmemek gibi kolaycı bir huyu vardı. Her ikisini de fazla umursamaz görünse de, içten içe duyduğu tüm sevinçler hep kazandığını düşündüğü insanlar sayesindeydi. Kendini hiç yalnız hissetmeyişi bundandı besbelli.

İmam camide bir cenaze olduğu zaman küçük kara tahtasına ölünün adını yazmaya özen gösteriyor. Bir sohbet sırasında, "Herkesin avuç dolu para döküp gazetelere ilan verecek gücü olmaz ya... Eh azından mahalleli duyabilsin" demişti. İyi adam işte.

Camiye vardığında önce musalla taşına bir göz attı. Tabutun başucundaki yemeniden anlaşıldı; ölen bir kadınmış. Ayakucunda yaşlıca bir adam kımıldamadan duruyordu. Bu adamcağız ölünün akrabalarındansa, yoksul bir aile olmalıydılar. Alçakgönüllü görünen bir ihtiyarcıktı bu. Ceketi iyice eskimiş, ürkek bakan, görmüş, geçirmiş, sanki çok yıpranmış. Ölüyü sevdiği ya da saydığı apaçık ortada.

Merakı depreşti.

Cami kapısına gidip karatahtaya bakana dek, musalla taşında yatanın yukarıdaki gecekondu mahallesinden birini ölüsü olduğuna emin gibiydi.

Ama öyle çıkmadı.

Adını, yüreğinde bir sızı, yığınla anının içinde bocalayarak, kulaklarında çınlayan sayfalar dolusu öğütlerden utanarak, küçücük bir çocuk duyarlılığı içinde burnu sızlayıp gözyaşı dökmekten çekinerek, hâlini birileri görecek de anlamayacak diye korku içinde, üst üste, kim bilir kaç kez okudu, yine okudu, yine okudu. Kim bilir kaç gereksiz dakika kaldı o adın yazılı olduğu karatahtanın önünde. Şu kargacık-burgacık yazıyla adı karşısında duran kişi, tâ ne zaman ona neler söylemiş, neler neler öğretmişti.

Okul koridorlarında koşarken yakalanıp "zınk!" diye yapılan frenler... "Ama başöğretmenim..." diye başlanarak dilenen beceriksiz özürler... Azarlanırken küçücük

ayaklarındaki topuksuz iskarpinleri ezberleyip ders sırasında çizilen eğri büğrü siyah ayakkabı resimleri...

Belki de gülümseyivermişti cami avlusunda. Farkına bile varmadan.

Onu beş yıl boyunca dolu dolu tanımıştı. Sonra kim bilir kaç yıl boyunca onu çekildiği köşesinde rahatsız etmeyi göze almıştı. Sonra kızları evlendi, kocası öldü ve onu bu mahalleden apar topar taşıdılar. Yaşlanmıştı. Eskimemişti, ama yalnızdı.

Adı karşısında saygıyla titredi. Demek o küçük gövde buz gibi olmuş, girmişti şu tabuta.

Emirgânlılar onu musalla taşına yatırılana kadar aramamış, sormamışlardı. Otuz yılı aşkın ilkokulunda öğretmenlik, başöğretmenlik yaptığı Emirgân ölümünden habersiz yiyor, içiyor, eğleniyor, belki sevişiyordu şimdi. Belki de (kızgınlığını belli etmemek için attığına benzer) kahkahalar atılıyordu bazı köşelerde. Yıllar boyunca her Çarşamba öğle matinesine gittiği sinemada tam o sırada insanlar kıkır kıkır gülüyor, ya da uyduruk şeyler için gözyaşı dökü-yorlardı.

Hoca ölmüştü de, umarsızlık bu denli olabilir miydi? Birkaç kişinin haberi olsa değişecek ne vardı ki? Hiç!

Bir sıkıntıdır bastı içine. Ölü sahiplerine bakındı. Yaşlı adamdan başka ortalıkta kimsecikler olmayışı nedendi? Çiçek bile gönderilmemiş miydi? Küçücük bir çelenk dayanmış cami duvarına, hepsi o. Kimseler duymamış mı öldüğünü? Nedir bu acele? Bir gün sonra gömeydiler, cenaze töreni azıcık daha canlı olaydı, n'olurdu?

Öfkelenmiş gibiydi. Ölen ölmüş, kimseyi görecek hâli kalmamış. Ona n'oluyor ki? Boş cami avlusunda kalakalmış, bir şeyler bekliyor sanki. Karşısında musalla taşı, üstünde tabut. İhtiyarcık hâlâ yerinde, kıpırdamamış. Esintili bir yerde durmuş üstelik.

Cami helâsına gelenler önce mırıl mırıl konuşurken ara-

larından biri ansızın var gücüyle bağırdı: "Bekle! Geliyorum Hayati!"

Cami avlusuyla çay bahçesi bu kadar yakın olursa, kim ne yapsın? Durmadan cenaze gelir camilere. Tümüne saygı duruşu yapacak hâlleri yok. Kim bilir fark etmeden o da kaç kez girmiştir cami helâsına. Belki aynen böyle bağırmıştır bile.

Kendini kaldırımda düşünürken buldu. Manavda Napolyon kirazları parmak kadar.

Taze açma çıkmış köşe fırından. Bir kadın kâğıt dolusu açmayı kucaklamış, çay bahçesine gidiyor.

Çehredeki benzerlik mi, yoksa kadının bakışlarındaki durgunluk muydu ipucu? O çehreyi hiç anımsamıyor olsa da, kararını verdi: kızlarından biri.

Yanaştı.

"Başınız sağ olsun."

Dalgın değildi aslında. Mavi bir tayyör giymiş. Gözlükleri, tüm cenazelere giden kadınlarınki gibi, kapkara. Kaldırmış, alnına yerleştirmiş. Başörtüsünü omuzlarına bırakıvermiş. Dikkatle bakıyor.

"Teşekkür ederim. Siz sağ olun. Tanıyor muydunuz?"

"Öğretmenimdi."

İnce bir gülümseme. Dişleri görünmeden. Gözlükleri eline aldı nedense.

Açmalar döküldü, dökülecek. Yolun ortasından çekilmeli.

İşte, artık kaldırımdalar.

"Kimsenin haberi olmadı galiba."

"Yetiştiremedik. İlan için vakit geçmiş. Zaten sevmezdi tanımadığı insanları."

"Emirgân'ı severdi."

"Severdi."

"Okulun haberi var mı?"

"Okulun???"

"İlkokulun."

"Haber veren olmadı galiba. Bilmem ki..."

"Ben giderim."

"Sağ olun."

Nasıl sorulur, kestiremedi. İlk aklına geldiği gibi sordu.

"Hasta mıydı?"

"Hayır. Hiçbir rahatsızlığı yoktu. Son güne kadar keyfi yerindeydi. Telefonda konuşmuştuk. Son gece... Biraz dizleri ağrıyordu. Köşk rutubetliydi. Sonra, ertesi sabah, bahçıvan..."

"Peki neden?"

"Kalp... Yaşlılık... Seksen yedi yaşındaydı."

Seksen yedi... İlk gördüğünde, anılarındaki ilk hâlinde saçları aklaşmaya başlamış olabilir mi? En azından kırklarındaymış o sıralarda. Yirmi beşinde evlenseymiş, hoca onun da çocuklarını okutabilirmiş. Hey gidi dünya! Nasıl da geçiyor yıllar...

"Gideyim ben. Okula haber vereyim."

İlkokulun bir zamanlar gözüne Ağrı Dağı gibi görünen merdivenleri önünde kendini toparlamaya çalıştı. Yorgunluk duyuyor. Açıkçası, ne yapacağını, nasıl yapacağını, neden yapacağını tam bilemiyor.

Ayak alışkanlığı, müdürün kapısına kadar gitti. Kapıyı tıklatırken garip bir yoksunluk duygusu bürümüştü içini.

Hoca önde, tabut ardında, tabutun altında dört kişi. Sol omuzu tuhaf bir yük taşıyor şimdi. Alışılmadık bir ağırlık bu. Gerisindeki, tabutun omzuna bile değmediği bir yerlerdeki ağırlığı duyuyor.

Tabutun içinde sallanır mı insan?

Geriden adım sesleri, cami avlusunun yaşlı taşlarının biraz daha aşındığını haber veriyor.

Cenaze arabasının önüne bindi.

Ağır ağır yokuşu kıvrıldılar.

Arkalarında iki özel otomobil. Birinin önünde kara göz-

lükleri, mavi tayyörüyle kızı. Bu kez ağlıyor.

Yokuşun ikinci kıvrımından sonra karşılaştılar o hem görkemli, hem hüzünlü, biraz da gülünç tabloyla.

İlkokulun tüm öğrencileri merdivenlerin eğri-büğrü, yüzyıllık basamaklarına dizilmişlerdi.

Arkadaki iki otomobilden inen olmadı.

Şebboyları okula o götürmüştü. Kucak dolusuydular. Müdür tüm çocuklara dağıtmış. Hoş adam...

Cenaze arabasından hoca indiğinde çocuklar tuhaf bir merakla tabuta bakıyorlardı. Çocuklar onu tanımazlardı. Ancak ana-babaları bilirdi onu. Çocuklar tabutun içinde müdürlerine –bir biçimde– benzediğinden emin oldukları ve saygı gerektiren bir şey bulunduğunu ya biliyor, ya da seziyorlardı.

Bir zamanlar müdüriyet önünde kıvranarak söylemek istediği şeyi hangi sözcüklerle daha iyi ifade edebileceğini düşünürdü. Oda sessiz olurdu. İçerden küçük de olsa bir ipucu, bir ses, bir nefes gelse, söylemek istedikleri kendiliklerinden sözcüklere dökülüverecekmiş gibi gelirdi. Ama oda sessiz olurdu.

Şimdi çocuklar da tabutun sessizliği karşısında aynı umarsızlıkla bakınıyorlardı. Neyse ki müdür çiçekleri ne yapmaları gerektiğini söylemiş onlara.

Cenaze arabasının içi tabutun üstünden kayarak düşen şebboylarla doluverdi. Yeşil örtüde tutunabilen birkaçı tabuta yapışıp kaldılar. Şebboylar öyle güzeldi ki...

Çocuklar çiçekleri bıraktıktan sonra küçük avuçlarını açtılar, bildikleri ya da bilmedikleri duaları okudular içlerinden. Sonra –nedense– alkışladılar. Tabutu, içindekini, şebboyları, belki de hocayı. Hocanın da gözleri mi doldu, ne? İki otomobil sessizlik içinde hareket etmeyi bekliyordu.

Hoca çocuklarla tabuttaki sessizliği helâlleştirdi. Çocuklar gerisi geri, dizildikleri basamaklara döndüler. Cenaze

arabası hareket etti. Çocukları son gördüğünde sessiz, kımıltısız, bakınıyorlardı. Bakışlarında merak vardı. O ise kimsenin aklına gelmeyen bir görevi tamamlamıştı, mutluydu.

Yıllar önce ayrılmış mezar yeri. Tek başına değil tabii. Kocasıyla birlikte. Kocasının mezar taşına ölüm tarihi yazılmış; onunki ise boş.

Toprak atıyorlar, nemli topraklar.

Mis gibi yeşillik, toprak, temiz hava kokuyor.

Sonra o adam geldi. Soluk soluğa. Elinde, yangından mal kaçırırcasına koparılmış gibi, kökünden topraklar dökülen iki gül fidanı. Birinin tepesinde kızıl bir gonca. Ama ne kızıl! Goncadan güle yeni dönüyor.

Bir baş selâmıyla yanaştı gül fidanlı adam.

"Hoca'nıma getirdim" dedi, "Kendi elleriyle dikmiş bu gülleri. Bana öyle söylemişti. Bunlar bizim gibilere yakışmaz, Hoca'nıma yakışır, dedim kendi kendime. Getireyim de, dikeyim, dedim; sevinecektir; bilirim."

Aceleyle çevresine bakınarak herkesten özür diler gibi, "Hiç haberim olmadı" dedi, "Bizim oğlan okuldan dönünce söyledi. Mezarcı yerini biliyormuş, bereket. Kim tanımaz Hoca'nımı!"

Beyefendi öldükten sonra Hanımefendinin yalnız başına oturduğu köşkü, bin bir ısrardan sonra yok pahasına satın alıp alt katını kahve, havuzun üstünü garaj yapan Lâz müteahhit buymuş demek...

Gül fidanlarının ikisini de ayak ucuna diktiler.

Tanrı rahmet eylesin.

Ne demişti Fikret?

"Bir ömr-i muhayyel... Hani gülbünler içinde.
Bir kuşcağızın ömr-i baharisi kadar hoş."

Kristal bardaklar

Eski bir büfenin kesme camları ardından gördü bardakları. İnce ayaklı, kristal bardaklar.

Evin her yeri düzensizce, öylece yığılıvermiş eşyayla doluydu. Neredeyse tümü de satılıktı. Bir kadınmış ölen. Varlıklı, önemli bir memurun karısıymış, aileden de varlıklıymış zaten. Kendi de öğretmenlik yapmış. Çok eşya kalmış; aile kendi arasında değerlilerini bölüşmüş. Satılığa çıkarılanlar kimsenin almak istemedikleri olsa gerek.

Eve girdiğinde üç kişi vardı. Biri ölen kadının kızı olmalıydı. Suskun, çehresi aklından geçenleri asla yansıtmayan tipte bir kadın. Öteki eline aldığı her parçayı üçte bir fiyatına kapatmaya çalışan bir eskici. Sonuncusu ise "şunlar bir gitseler de işime baksam" der gibi dolaşan bir koleksiyoncuya benziyor.

Komşularından biri "Eski eşya satıyorlarmış" dediğinde, yalnızca vakit geçirmek için uğramayı düşünmüştü. Belki küçük tuvalete konacak bir ayna, belki iyice sarkınaya başlayan kurdele çiçeğinin altına eski bir sehpa bulabilmeyi umudunun bir köşesinde gizlemişti. Böyle bir umudu gerilere itip duruyordu. Kim bilir kaç para isterlerdi? Eski var, antika var... Neyin eski, neyin antika olduğunu anlayacak kadar güvenmiyordu kendine. Ya bilmeden değerli bir şeye göz dikecek olursa... Sonra üstüne kalıverirse... Utançtan yerin dibine girer, tüm altınlarını satardı da, "Kusura bakmayın; o kadar param yok" diyemezdi işte.

Evin içinde neredeyse parmak uçlarına basacak kadar dikkatli, tedirgin, kısa bir tur attı. Başkalarının eşyası karşısında –hele sahibi yeni ölmüşse– tuhaf bir utangaçlığa

kapılırdı nedense. Bir gün, o da ölünce, insanlar gelip –aynı şimdi kendi gözlerindeki anlamla– yıllar boyu kullandığı yığınla nesneye bakacaklar mı? Zevkli ya da zevksiz olduğunu düşünecekler mi?

Bardaklar büfenin tozlu, cam rafları üstüne öylece konuvermişti. Ne düzene sokulmuşlardı, ne sıraya. Üstelik, iri, porselen bir çorba kâsesi bazılarının önünü kesmiş, dışarıdan iyice görülmelerini engelliyordu.

Çevresine izin alabileceği birini arandı; ama odada yalnızdı. Bir cesaretle büfeyi açtı. Çorba kâsesini çekerek tümünü bir arada görmeye çalıştı.

İrili ufaklıydılar. Kimi şampanya için olmalıydı, kimi likör, kimi şarap.

Görünürde hâlâ kimseler yoktu. Koridorun çıkışında beliriveren ev sahibesi onu elinde bir şarap kadehiyle yakaladı.

Alacak mıydı?

Çekinerek fiyat sordu.

Bardakları eski gazetelere sardılar, eski tip, emaye, sırları dökülmüş, ahşap sapı kopmak üzere bir kovaya öylece doldurup eline tutuşturdular. Kova için de birkaç kuruş vermeye çalıştı; ama almadılar.

Çok ucuza almıştı, ama nedense çok da şaşkındı.

Eve geldiğinde ceketini bile çıkarmadan gazete kağıtlarını açmaya koyuldu. Birer birer mutfak tezgâhının üstüne dizildi bardaklar. Melamin tabakların, alüminyum tasların durduğu raflara baktı. Yeni bir bakıştı bu. Sanki yıllardır kurulayıp dizdiği o melamin tabaklar onun değil başka birininmiş, yamulmuş alüminyum tasları o hâle getiren de tanımadık biriymiş gibi. Kendi raflarıydı onlar. Ama şimdi özensiz, zevksiz birine aitmişçesine eğreti, sevimsiz, göze batıcıydılar.

Kurtuluşu salonda aramayı denedi. Sürgülü camı biricik süsü olan, fabrika malı büfesi... Keşke biraz geniş bir

camekânı olaydı... Yok işte! Kapaklı dolapların ceviz taklidi kaplamaları nasıl çatlamış...

Likör kadehlerini gözüne kestirdi. Sürgülü camın ardındaki, anasından kalma kahve fincanlarını çıkarıp boşalan yere beş likör, üç de şarap kadehini sığdırabildi. Takım zaten eksikti, ama o hâliyle bile küçücük yere sığmıyordu işte.

Likörlerden vazgeçip yedi şarap kadehini sığdırmayı denedi. O da olmadı. Altı tanesi iyice yerleşiyordu ama yedincisi ancak çarpık olarak cama dayanıyordu.

Bir sigara yaktı.

Acaba altı şarap kadehi koysa oraya, geri kalanları kapaklı dolaba mı yerleştirse? Oysa tümü birlikte olduğunda öyle başkaydılar, öyle zengindiler ki... Kahverengilerin kasvete boğduğu ev atmosferinde tümü bir araya gelince ışık saçar gibiydiler.

On-on beş kitabın durduğu, büfenin en üst katındaki rafa dikti bu kez gözünü. İyiydi, hoştu, belki tümü de sığacaktı, ama olmazdı ki... İnsan ancak kadehlerin üst kenarlarını, hem de yalnızca ön sıradakileri görebiliyordu. Tâ oraya kim bakacaktı zaten?

Beş likör, yedi şarap, altı da şampanya kadehi, yemek pişirmenin bile unutulduğu, çaresizlikle geçen üç-dört saat boyunca mutfak tezgâhında, ışıl ışıl beklediler.

Adam iş dönüşünün her zamanki bezginliğiyle eve girdiğinde kadını yarı karanlık oturma odasında, büfenin karşısındaki koltuğa çökmüş, sessizce ağlarken buldu. Tabla tepeleme izmaritle doluydu; ev de çalıştığı bürodan beter hâle gelmiş, sigara dumanına boğulmuştu.

Ölü şapkalar

Bir öğleden sonra, olağandışı, yani oldukça erken bir saatte, evine döndü. Kendine kahve yapmak için ilk molayı mutfakta verdi. Niyeti çok basitti: Herkesin dönüşünden önce birkaç saati yalnız başına geçirebilmek.

Sırtından ceketini bile çıkarmadan, elinde kahvesi, küçük salonundaki yemek masasının başına oturdu. Kahvenin şekeriyle sütünü karıştırıyordu ki, kaşığın tekdüze, tanıdık, ama pek yalnız tıngırdaması ona evin sessizliğini anımsattı.

Gerçekten de çok sessizdi ev.

Kapıyı çekip gittiğinden beri her şey dingin, sabırlı, olduğu gibi kalmıştı. Bıraktığı gibiydiler. Yerçekimi bunca saat onları etkilemeye çalışmıştı mutlaka; ama aldığı önlemler yeterliydi ki, kimse olduğu yerden kurtulup düşmüyordu. Hiçbir tablo çivisini terk etmiş değildi. Duvarları delik-deşik etme pahasına astığı sürüyle eski şapka tabloların arasında, düzensiz bir düzende, kımıltısız duruyordu.

Yeni taşındığında komşulardan biri kapıyı çalıp "Palto da dikiyor musunuz?" diye sormuştu; hiç unutmaz. Duvara şapka asılır mı? Asılınca böyle tuhaf sorular sorarlar insana. O da "Dikiş dikmesini bilmem ki" diye yanıt vermişti. Sonradan kadıncağız başka bir komşuya "Ne bileyim ben..." diye yakınmış, "pencereden bakıp da onca şapkayı görünce dikiş dikiyor sandım."

Duvara da şapka asılır mı? Asıldı, diyelim. O şapkalar aylar boyunca bir çivinin ucunda, kımıltısız dururlar mı?

Duruyorlardı.

Kahvesi bittiğinde sessizlik artmıştı. Öylesine yoğun bir sessizlikte yalnız başına kalıvereceğini hiç beklemiyordu. İçini bir tedirginlik bürümeye başladı. Ceketini çıkarmak için kalktı.

Sandalyeyi düşürdü. Kaldırıp yerine koyarken fincanın içindeki kaşığa dirseğini çarptı. Tangırdayarak yere düştü.

Sessizlik yine başladı. Kesin olarak nereden kaynaklandığını bir türlü kestiremiyordu.

Ceketini çıkarmaktan vazgeçip kalktığı yere döndü, gözlerini yumdu.

Kaç kişi vardı evde?

Tabloların ressamları; üç günde kitaplığı yapıp yerine takan o sihirbaz marangoz; anasının teyzesinin büfesini, on beş gün boyunca, güzel havalarda bahçede, yağış görünce bodrumda onaran, cilâlayan o sessiz, kederli arkadaşı; sedirin kılıfını binlerce kez anlatmasına karşın yine de yanlış diken döşemeci; kanepenin önündeki minicik, rengârenk kilimi armağan ederken utanan arkadaşları; fotoğraflardan kimi güleç, kimi pek ciddi bakan dostları; kitaplık boyunca dizilmiş, kiminin adını bile anımsamadığı, bir sürü yazar, çevirmen, araştırmacı, ozan, bilim insanı, eleştirmen, sanatçı, hatta esrarkeş, kaçakçı, politikacı, asker, gazeteci...

Sessizlik sürüyordu.

Evdeki herkes durumundan hoşnut olmalıydı. Kitaplar kitaplıktaydı; tablolarsa duvarlarda. Sedir örtüsü sedirin üstüne örtülmüştü. Büfe olması gereken yerdeydi; içinde de bir büfede bulunması gereken şeyler duruyordu.

Kadın haklıydı. Şapkalar yanlış yerdeydi; duvara şapka asılmaz.

Sessizliği dayanılmaz hâle getiren, şapkaların cansızlığı, aylardır, yıllardır yaşamdan kopuk bir hâlde kıpırtısız kalışlarıydı.

Gözlerini açtı. Dörtnala koşan dört kahverengi atın dol-

durduğu tablonun iki yanındaki şapkalara baktı. Tavus kuşu tüylerinin süslediği bordo kadife şapka tablonun sol yanında. Öte yanda gri çuhası üstünden siyah tülün sarktığı, ipek siyah minelerin solundan tutam tutam döküldüğü, üstüne gül koklanmayacak güzellikte bir başka şapka.

Arkasında, abanoz maskların arasında, Beyoğlu taşlarıyla süslenmiş, taç gibi bir bere. Yanında, kahverengi hasırdan, aynı tonda kahverengi kurdeleli bir piknik şapkası. Çivi kalmamış olacak ki, siyah dantelden, çok geniş kenarlı, yine kadife kurdeleli, telleri eğrildiği için formu bozulmuş olan o fingirdek şapkayı lastiğinden tutup kahverengi hasır şapkanın çivisine asmış. Sırt sırta duruyorlar.

Sedirin yaslandığı duvarda başka şapkalar: Yeşil kadife de üstü payetli... Siyah kadife de üstü kuş tüyleriyle süslü... Beyaz dantel, ama sararmış...

Sessizlikleri öyle yoğunlaşmıştı ki...

Yerinden kalkmaya pek niyeti yoktu aslında. Tepeleri ona dönük şapkalara bakmaktan başka bir şey gelmiyordu içinden.

O dürtü olmasaydı, birileri gelene dek oturduğu yerden kımıldamayıp saatler boyu şapkalara bakarak sessizliğin koyulaşmasını, sessizlikle birlikte her bir şapkanın ona ilettiği yoğun yakınmaları, kulaklarını sızlatan inatçı yakarmalarını dinleyebilirdi.

Kalktı, çalışma masasının çekmecesinden eski bir dosyaya sakladığı fotoğrafları çıkardı. Fotoğraflardan birinde kahverengi hasır şapkayı giyiyor. O kadar ufak tefek ki, yanındaki, kıvrık paçalı pantolon giymiş adamın çocuğu gibi duruyor. Besbelli koyu kızıl boyalı dudakları aralanmış; sanki bir şeyler söylüyor. Fotoğraf çekene seslenmiş olabilir. Belki, "Bir dakika dur da, şapkamı düzelteyim" demiştir.

Bir başkasında tek başına poz vermiş. Geniş etekli, ince askılı gece elbisesini giymiş, Beyoğlu taşlarının süslediği

ışıltılı beresini takmış. Bere o kadar küçük ki, insanın değil başına, tepesine zor oturur. Ama o kulaklarının üstüne kadar geçirmiş. Altından özellikle kabartılmış saçları çıkmış, omuzlarına kadar iniyor. Bir elinde eldiven var. Yanına sarkıtmış o elini. Eldivenin öteki tekini de ihmalci bir tavırla tutuvermiş.

Üçüncü fotoğraf onu her zaman hüzünlendirmiştir. Yine aynı hüzünle göz gezdirdi. Bir gemi güvertesinde, erkekli kadınlı bir grup insan arasında durmuş. Silueti profilden görünüyor. Denize mi, yoksa başka bir yere mi baktığı anlaşılmıyor. Ne fotoğrafçıyla, ne de yanındaki kişilerle ilgilenmiş. Kaşları da çatık olsa gerek. Başına, yazı masasının yanındaki duvarda, çok sevdiği iki fotoğrafın arasında asılı duran koyu yeşil türbanını geçirmiş.

Elindeki son fotoğrafta, birkaç erkeğin arasında, eli beline dayalı, durmakta. Çorabı belli ki koyu renk, ama bilekten yukarı küçük bir motif yükseliyor. Sağ kulağının üstünde çiçeği olan, türbanımsı bir şey var başında. Yakası kürklü paltosunu kalçalarının üstünden geri atmış. Dalgın, hafifçe gülümsüyor. Nereye baktığı yine belli değil.

Fotoğraflar elinde, kalakalmıştı. Sessizliği yeniden dinledi.

Sonra pek kararlı bir hâlde kalktı yerinden.

Şapkaları teker teker indirdi duvarlardan. Birbirlerinin üstüne geçirirken ne tüylerinin dökülmesine aldırdı, ne kalıplarının bozulmasına. Büyük bir çarşaf buldu. Yere serdi çarşafı. Yarısına şapkaları doldurdu, öteki yarısını da üstlerine örtüp bohçaladı.

Beyoğlu'nun bir ucunda, Tünel civarında bir şapkacı varmış. Belki ona götürür de bazılarını onartır. Belki de başı bu kadar küçücük bir kadın tanır günün birinde. Belki şapka giymeyi seven bir kadındır. Hatta belki çevresinde şapkalı fotoğraflarını çekecek biri bile vardır.

Asma ile çınar ağacı

"Seni neden kesiyorlar?" dedi asma.

Bakımsızdı. Birkaç kökü kurumuştu. Eskisi gibi iri salkımlar vermez olmuştu. Börtü-böcek kaplamıştı ötesini berisini. Komşusu çınarın alabildiğine yayılan dalları asmayı gölgeliyordu. Belki de iri salkımlarını gururla sallandıramayışı bundandı. Yine de doğduğundan beri az ötesinde baharda yemyeşil, yazın serin, hışırtılı, her dem olgun bir çınar bulunmasına alışmıştı.

Sorusuna yanıt gelmedi. Çınar düşünceli, ağırbaşlı suskunluğunu sürdürüyordu. Huyu böyleydi. Hele acılı günlerinde iyiden iyiye içine kapanırdı. Asma üsteledi: "Neden göçürecekler seni? Bilmiyor musun?"

Çınarın yüzyıllık solukları her balta darbesiyle biraz daha kesiliyordu. İnlemeyecek kadar gururluydu. Yine de zorladı kendini, konuştu: "Benden niçin kurtulmak istediklerini biliyorum sanırım. Eğer düşündüğüm doğruysa, bu işi çoktan yapmış olmaları gerekirdi."

Uzaktaki asfaltın uğultusuyla kentin homurtusu aralarındaki sessiz konuşmayı boğdu, bahçeyi kaplayıp her şeyi yok ediverdi. Balta da durmuştu. İri yarı adamın gömlek kolları pazılarının üstünden bileklerine indirilince kara tüylerle kaplı kollar örtüldü. Kalın parmaklı eller havuza dalıp kırmızı balıkları ürküterek avuç avuç su aldı. Çakıllar hışırdadı. Ağır, yorgun adımlar havuzun yanından geçip ahşap köşke doğru uzaklaştı.

Asmanın bir çok şeye aklı ermiyordu. Özellikle çınar onun için bir muammaydı. Salkımlarına yönelik beklediği saygının yıllardır çınara gösterilmesini izlemiş, kendi de nedenini bilmeden komşusuna aynı saygıyı beslemişti.

Çevredeki en güzel, en nazik, en seçkin ağaç bile insanoğlunun çınara gösterdiği yakınlığı görmemişti. Oysa insanoğlu yerle bir etmek için öncelikle bahçenin bu saygın anıtına saldırmıştı. Üstelik onurlu çınar başına gelenlerin nedenini bildiğini söylüyordu. Asma merakını yenemedi, paslı demirlere biraz daha yaslanarak sorgulamayı ürkekçe sürdürdü.

"Ne demek istiyorsun? Farkına varamadığım bir şeyler mi oldu bu bahçede?"

Yaşlı bir ağaçkakan nicedir aşındırdığı çınar dallarından birine tünemiş, geniş gövdedeki taze yaraya hayretle bakıyordu. Sesini çıkarmadan gagasını çınar dalına hafifçe sürttü. Hüzünlü bir veda töreniyle birlikte çıkarcı bir öfkeydi sergilediği. Sonra gitti. Ağaçkakanın kanat vuruşlarını dinledi çınar. Acıyla ürperdi.

"Sen daha dünyaya gelmeden ben genç bir ağaçtım" dedi. "İlk filizlerin gün ışığına çıktığında benim gövdem şimdikinden inceydi, ama boyum epeyce uzamıştı. Artık çok yaşlandım. Sandığından da yaşlıyım. Ne denli yaşlı olduğumu anlayacak kadar ömrün yok senin."

Asma gençliğiyle övünecekken sustu. Ölüm hâlindeki bir çınara saygısızlık edemeyecek kadar soyluydu o. Sessizliği çınarın hoşuna gitti. Ölecek olsa bile saygı duyulmak güzeldi. Derken yaşamının en uzun söylevlerinden birine başladı.

"O kuytu köşenden ahşap köşkün çatısı altında neler olup bittiğini göremezdin elbette. Zaten bu ev en canlı günlerini yaşarken senin köklerin toprağı süzmeye başlamamıştı. Oysa ben bu evin temelleri atılmadan dalmışım toprağın derinliklerine."

Asma öykünün gizemine hemen kaptırmıştı kendini. Zaten oldum olası çok romantikti. Dünyayı da pek tanımazdı. Olaylara hep aynı düzeyden bakmaya alışmıştı. Yaşama onun ulaşamadığı yerlerden bakılması ilgisini çekse

de, bulunduğu noktaya razıydı. Çınarın onu tanıdığını, huylarını anlayışla karşıladığını bilirdi. O yüzden söyleyecekleri önemli olmalıydı. Artık ne Japon üzümlerinin mızmızlıkları, ne hatmilerin böbürlenmeleri ilgilendiriyordu asmayı. Gövdesini kaplayan binbir çeşit böceğin minik adım seslerine de kapattı kulaklarını. Çınarın yeraltından gelir gibi boğuk, ölüm kokulu sesini dinledi.

"Ahşap köşke her baktığımda, kepenklerin sonuna dek açık olduğu, akşamları alt katın her penceresinden coşkulu konuşmaların, kahkahaların geldiği günleri anımsarım. İlk elektrik ampulleri nilüferleri aydınlatmadan önce, nice kez, üstüne mum dikilmiş kaplumbağaların çevremde sarsak adımlarla dolaşırken yangın çıkarmalarını bekleyerek ürpermişimdir. Ama gerçek korkuyu hiç yaşamamışım. Gövdem yanıp kül olsa da köklerimden filizler çıkacağını, yepyeni bir çınar olarak doğacağımı biliyordum. Köküm canlı kalacaktı; anlıyor musun? Ama şimdi... Kenara dizdikleri tenekeleri fark ettin mi?"

Asma tüm gözeneklerini göz diye açıp tenekeleri algılamaya çalıştıysa da, beceremedi. Ses etmedi. Cahilliğini nazik bir suskunluğa boğup sakladı.

"O tenekelerde ne varsa, son damlasına kadar köklerime dökecekler. Böylece yeniden filiz veremeyeceğim. Ölümüm toprağın en derin köşelerine sinecek. Zavallı bir baltanın beni öldürmeye yetmeyeceğini biliyorlar. Onun için baltayla yetinmiyorlar. Bu kez ölümü tenekelere koydular, yanıbaşıma getirdiler. Önce gövdemi yok edecekler, sonra da köklerimi. Yaşama yeniden dönemez hâle getirecekler beni. O zaman rahat edecekler."

Asma öyle deneyimsizdi ki, olan bitenleri anlayabilmek için ne soracağını bile bilemiyordu

"Neden?" diyebildi. "Bir şey yapmadın ki kimseye. Bildim bileli yerinde durur, gölge yaparsın, serinlik verirsin. Güzelsin de. Gölgende dinlenenleri nasıl da kıskanırdık..."

Sevimsiz, nem kokulu bir yel bahçenin üstünden esti, geçti. Çınar terk edilmiş ahşap köşke seslenir, tüm gövdesiyle yardım diler gibiydi. Anlattıkları artık kimseyi ilgilendirmese de, ilgilenecek insanlar nicedir toprağın birkaç karış derinliğinde çürümeye terk edilmiş olsalar da, o anlatmasını sürdürdü.

"Kime ne yaptığımı, kabahatimi biliyorum.

Bir ilkyaz öğleden sonrasıydı. Tepeden tırnağa taze yeşile kesmiştim. Gövdem yine böyleydi: Kalın, güçlü.

Köşkteki hareket öğle saatlerinde başlamıştı. Ne zaman bahçede yemek verilecek olsa hep o saatlerde hareket başlardı; bilirdim. Gün kararmaya koyulduğunda bahçedeki hazırlık hızlanmıştı. Gecenin konuklarını bekleyerek vakit öldürüyordum. Karanlık her yeri kapladığında bahçenin her zamanki ışıklarına pirinç şamdanlarda renkli mumlar eklendi. Ellerinde içki bardaklarıyla insanlar ortaya çıktı. Gece ilerlerken tabaklarda bin bir türlü yiyecek masaları süsledi. Kalabalık arttıkça gürültü de arttı; sigara dumanıyla canlı bir müzik tüm mahalleye yayıldı.

Derken gövdeme yaslanan ılık bir gövde hissettim. Yumuşak, ama diri bir insan gövdesi. İnsanlar sırtlarını gövdeme yaslayıp başlarını kaldırırlar, yapraklarımın arasından aydınlık ya da karanlık gökyüzüne bakarlar, severler bunu. Bu da onlardan biridir, diye düşündüm. Onunla aramda kıpırdak, kaygan bir kumaş devinip duruyordu. Tüm gövdesinin arkasıyla dayanmıştı bana. Gövdemin biçimini alacak kadar. Ilıklığını kabuklarımla hissettim. Diri, gür saçlar değiyordu kabuklarıma. Mum ışıkları sarı sarı parlattı o saçları. Yüzünü ise tanıyamıyordum; ortalık çok loştu. Ama tam karşısına gelip duran insanı gördüm. Onu tanımam için fazla ışık gerekmiyordu. Çehresini, gövdesini, hatta soluğunu yıllardır ezberlediğim biriydi. Sarı saçlı kadının gövdesinin gövdeme baskısı yavaşça arttı. İtercesine yaslanıyordu bana. Sonra daha da arttı. İkinci gelen, ya-

ni benim yıllardır tanıdığım kişi, hazan yaprağı gibi düşüvermişti kadının üstüne. Gövdem ikisinin birden ağırlığını hissediyordu artık.

Sonra, köşke bakan yanımda, küçük, titrek bir mum ışığında Hanımefendinin rengi belirsiz çehresini gördüm. Geniş gölgeme gizlenmiş, gövdeme var güçleriyle yaslanan iki gövdeye bakıyordu. Taş kesilmiş gibiydi. Gövdeme yapışık kişiler Hanımefendiyi göremediler sanırım. Az sonra Hanımefendi mum ışığıyla birlikte köşke doğru hızla uzaklaştı.

Ertesi sabah köşkün tam da bana bakan ikinci kat kepenkleri açılmadı. Öğleden sonra bir adam geldi, elindeki iri çivilerle o kepenkleri bir daha açılmamacasına yerlerine mıhladı. Oysa o güne dek Hanımefendi sabahın erken saatlerinde kalkar, tüm kepenkleri ardına kadar açar, özellikle o kepenklerin gerisindeki pencereleri kaldırır, derin derin soluk alırken bana öyle güzel bakardı ki...

Dedim ya... Çiviletti kepenkleri. Bir daha da yüzüme bakmadı. Gövdeme bir kez olsun değmedi. Oysa nice kez, o sarı saçlı kadın gibi değil, tüy gibi hafif, bana yaslanmış, benden başka kimsenin duyamayacağı bir sesle şarkı söylemişti. Tek başına. Bir de ben.

Aslında ben tam o gün, o sarı saçlı kadın yüzünden ölmüştüm. Şu baltayla teneke dolusu zehir değildir ölüm sebebim. Kepenklere çakılan çivilerdir.

Ben kabahatimi biliyorum."

Lâz müteahhidin adamları birkaç saat sonra çınarın köklerine kezzap döktüler.

Asma da artık hiç pembe çavuş vermedi.

Eldivenler

Uzun tırnaklarım yırtmasın diye, özenle sokuyorum parmaklarımı. Orta parmağım iki yanı incecik dikişli, daracık boşluğun ucuna gidip dayandığında, bir de bakıyorum, yarısı dışarıda kalmış.

Ne biçim elleri varmış bu kadının? Böyle küçük el olur mu? Ne biçim kadınmış bu?

Nasıl olmuş da elleri bu denli küçük, kafası bile minicik bir kadın onca yıl parmağının ucunda oynatmış insanları? (Elbette biliyorum kafasının minicik olduğunu. Az önce tümü Beyoğlu taşlarıyla süslü, kep gibi şapka tepemde takılıp kaldı.) Herkes söylüyor problemli bir kadın olduğunu. Besbelli zaten!

Anlamıyorum. O kadınlar bana hep esrarlı gelmiştir.

Parmaklarımı bir sığdırabilseydim, mor tülden eldivenler bileklerime kadar uzanacaktı. Ama, işte... Yarısına ancak girdi parmağım.

Dirseğe kadar işlenmiş eflâtun payetler şıngır şıngır. Şu eldivenler geçseydi elime, fotoğraflar başka türlü güzel olacaktı. Önde, parıldayan eflâtun payetlerle mor tüller, hafif flu... Arkada, açık yeşil, üstü küçük bir kuş kafasıyla süslü şapkayı takmış olarak ben... Aslında, nar çiçeği üstüne krem rengi dantel işlenmiş şemsiyeyi açıp fon yapalım, demiştim; ama fotoğrafçı "işin cılkını çıkarıyorsun" diye kızdı. Hiç bile cılkı çıkmazdı bence. İyice geri planda hafif bir kırmızı, önünde yeşil, saçlarım kömür karası, hepsinin önünde eflâtunlar, morlar. Makyajımı iyice retro yapacaktım. Kan kırmızısı ruj, eflâtun gölgeler şakaklara yayılmış... Sol yanağıma bir ben kondurmayı çok istiyordum. Fotoğrafçı bunlara da bozuk attı. Ona kalırsa çehrem iyice beyaz

olmalıymış. Belki pastel, biraz yaldızlanmış bir ruj... Ağır makyajı kesinlikle istemiyor. Fotoğrafın neye benzeyeceğini doğrusu merak ediyorum. Neyse... Aslında bana ne? Fotoğraf benden istenmedi ya! Pozumu verir, işimi bitiririm. Onun sorunu! Ama içimden öyle geliyor işte; kendimi tutamıyorum. Her yaptığım işe böyle kaptırırsam, yandım. Duygularımla davranıyorum diye ha-bire azar işitirim.

Bir girseydi parmaklarım şu eldivenlere...

Eski bir çiçek sehpasının arkasında ayakta duracağım. Eldivenli ellerim beyaz sehpanın üstünde kenetlenecek. Başımı, daha doğrusu çenemi ellerimin hemen ardında, sehpaya dayayacağım. Başım biraz sağa eğilecek, biraz da öne. Öne eğilmezsem yeşil şapkanın üstündeki kuş kafası görülmüyor.

Afişte bu fotoğrafın altına "Eskiyi özlemeyin!" diye yazacaklarmış.

Bayılıyorum şapkaya da eldivenlere de. Hele eldivenler... Şunları takıp bir yerlere gitmeyi isterdim. Nasıl şaşırırdı elâlem...

Modası çıksa, parmağım girmese de takarım.

Şapkaya baktıkça şaşırtıcı geliyor her şey. O kadın benden iyi yaşamış. Bu kesin! Ne düşünmüş, nasıl yaşamış, neler yaşamış, bilemem. Şu kuş kafasıyla süslü şapkanın altındaki hâli benim şimdiki hâlimden iyiymiş; eminim.

Biliyorum işte... Bilmek denemez buna; seziyorum. İçim de gidiyor hani. Uzun tuvaletlere bürünmek, dekoltem alabildiğine açık olsa da saygı görmek... Küçük elli, minik kafalı kadının giydiği saten gece kılığıyla ortalıkta bir görünsem, anında "manyak" damgası yerim. Oysa eminim, köşklerden çıkmamış, pamuk gibi ak gerdanlı bu küçücük kadın o tuvaletle salonlarda salınıp kaç kişinin yüreğini "cız" ettirmiştir. Hakkında ne düşünüldüğü de hiç umurunda olmamıştır.

Parlak, eflâtun payetlerden sağ tekte ikisi, sol tekte biri

eksik. Düşmüş. Ya da kopmuş... Nasıl kopmuştur? Kocası bir garden-party'de falancanın tombul baldırlı karısını sıkıştırırken "Hanımefendi" olanları görmüştür. O zaman da hırsla çekiştirmiştir eldivenleri. İnsan önce sol eliyle sağ teki mi, yoksa sağ eliyle sol teki mi çekiştirir?

Ben olsam önce sağ elimle sol teki çekiştiririm. O zaman bir payet koparırdım. Yok canım! O hırsla en azından on payet yolardım ben. Bu kadın zarif kadın. Ama payet kopunca öfkesi artmıştır. O zaman da beceriksiz sol elle sağ eldivene asılmış olmalı. Hop! İki payet de oradan gitmiş.

Yine de eminim benden iyi yaşanuş olduğuna. Bir yandan da düşünüyorum... Yelekli, köstekli kostümler giyen, kazık gibi yakalar takan, azıcık göbekli, ağırbaşlı, güvenilir bir kocam olsaydı ve ben dekoltesi alabildiğine açık tuvaletlerim, payetli eldivenlerimle çevreye gülücükler yağdırırken onu tombul baldırlı bir karıyla fingirdeşirken görseydim...

İyi mi olurdu yani?

Nar çiçeği şemsiyeyi unutmalı. Onu nerede kullanıyordu acaba? Hafta sonu gezilerinde, filan mı? Üstünde dantel var. Ne yağmura dayanır, ne kızgın güneşe. Aslında fotoğraf için –salt renkleri yüzünden– bir araya getirdiğimiz şu üç şeyin aynı anda kullanıldığını görse o kadın bir kez daha ölürdü! Eldivenler gece için. Yeşil şapka günlük kullanılmış olmalı. Şemsiyenin nasıl kullanıldığına bir türlü ermiyor aklım.

Fotoğrafın altına "Eskiyi özlemeyin!" yazacaklarmış...

Ve yanında da (yine ben poz vereceğim, tabii) motosiklet selesine oturmuş, blucinli bir popo fotoğrafı olacak. Deri eldivenli elim belime dayalı duracak. Küçük parmağıma da bir deri kasket takılı.

Bu fotoğrafın altına "Yeniyi arayın!" yazacaklar.

Siyah kumaşlar var ya, jeanler için. Deri ceketlere, kasketlere uysun diye. Giyiyorum tümünü. Yakışıyor.

Ellerimi çenemin altına koyacağım yerde, kristal bir şampanya kadehi tutmayı yeğlerdim. Herifler kabul etmediler, çünkü afişin öteki yarısında kadeh yerine ne koyacaklarını bilemediler. Eski kadın kadeh tutuyorsa, motosikletteki blucinli ne tutacak-mış! Ben "kola şişesi" dedim. Alay ettiler. Reklâm içinde reklâm olmazmış...

Yeşil şapkanın üstündeki kuş kafasını gördüğümde çılgına dönmüştüm. Şapkanın sağ üst yanı hafifçe çukurlaştırılmış, o çukura kuş kafası yerleşmiş. Kanatları da yolunmuş ki kuşun kafasını çevreleyen tüyler hem çok uzun, hem çok sert. Bu şapkayı özel ısmarlamış olmalı. Yoksa vitrininde dizim dizim ölü kuş kafalı şapkalar duran bir şapkacı yoktu herhalde.

Gözleri cam gibi kuşun. Tüylerinin tümü fildişi rengine boyanmış. Başındaki incecik tüyleri de zehir yeşiliyle alazlamışlar. Aynı şapkanın renginde.

İnsan kafasında ölü bir kuşu nasıl taşır?

Ne biçim kadınmış bunlar?

ZEYNEP AVCI

Aşk Meleği*

Öykü

Zeynep Avcı'nın *Aşk Meleğinin İşleri* ve *Ahşap Köşkün Hanımefendisi* kitaplarından oluşan öykülerinden bazıları yıllar sonra yeniden *Aşk Meleği* adı altında okur karşısına çıkarken tozlarını silkelediler, kılık kıyafetlerine çeki düzen verdiler.

Bize çok tanıdık gelen insanlık halleri, etkileyici bir ustalık, yalınlık ve gözlem gücüyle.

Zeynep Avcı'nın benzersiz üslubu ile.

10 TL

ISBN 978-975-570-339-8

www.selyayincilik.com

*SEL